

BÖRZSÖNYI HELYKÖN

Irodalmi, művészeti, természetbarát folyóirat

X. évfolyam 9. szám, 2015.szeptember

"Áldjon meg az Isten mindenkit, aki az áldatlan magyar ugart tördeli."

Óvári János: Ahová lépek (olaj, vászon)

Tartalom:

- Ketykó István:**Száz és száz örömlángban kutattam arcod (vers) 3
Dr. Koczó József: Településrajzok az Ipoly mentéről IV. (képes helytörténeti írás) 4-17
Fetykó Judit: Az úton VI. rész; (könyv részletekben) 18-22
Petrozsényi Nagy Pál:Hókuszpókusz; (írás) 24-31
Debreczeny György:a penge élén; (vers) 32
Csáky Károly: Egy emlékezetes napról (Ipolyság visszacsatolása); (képes helytörténeti írás) 34-39
Tóth Imre: Visszatérés; Uránium; Rekonstrukció; Koffeinfüggő; (versek) 40-41
Horváth Ödön: Valahol vagy; Válaszúton; (versek) 42
Kő-Szabó Imre: Orrvérzésig; (írás) 44-45
Kovács T. István: Krimi; (írás) 46-48
Kerekes Tamás: Idegen a síromban II. rész; (írás) 50-54
Maruzs Éva: Nem kéne; (írás) 56-59
Kiss-Simon Miklós: Pusztai forradalom II. rész; (írás) 60-72
Székács László:A komplementer rántotta; (vers) 74
B. Tóth Klára: Karcok mélyszántásai; (vers) 76
Vasi Ferenc Zoltán: Panaszos felhanggal; (vers) 78
Hörömpő Gergely: Kisvárosi este; (vers) 80
Molnár József: Szerepálmaim; (vers) 82
Börzsönyi Erika:A megtestesült álom; (írás) 84-87
Végh Tamás: Mostanában; (vers) 88
Szávai Attila: Ahol még langyos a múlt; (írás) 90-95
Vasi Szabó János:Két tradíció II. rész; (írás) 96-105
H. Turi Klára:A lángoló szeretethez; (vers) 106
Elbert Anita:A zarándok útja; (vers) 108
Pribojszky Máttyás:Jóska néni, a művésznő; (írás) 110-111
Dobrosi Andrea:Fényburokrepedés; (vers) 112
Beszámoló:Átadták a Magyar Kézműves Remek díjakat; Óvári János kiállítása Rétságon; Megtisztult a Honti-szakadék; A Tápláló szeretet programról; 114-126
Programajánló; 127-131
Könyvajánló;132-136
Impresszum; 137

E havi számunkat a Rétságon élő és alkotó **Óvári János** festőművész olajfestményeinek fotóival díszítettük. Köszönet a képek közlési jogáért! A Szerk.

KETYKÓ ISTVÁN***Száz és száz örömlángban
kutattam arcod***

*ím ötvenhatodik húsvéti feltámadásom is megértem
bár sokszor kellett a gyertyákat újra gyújtanom
ma este száz és száz örömlángban kutattam arcod
mely elmerülni látszott szinte visszavonhatatlanul
ma este ismét rám ragyogtál megperzseltél hirtelen
ma este te voltál a körmenet ékessége
minden lángban minden lányban téged kutattalak
minden csengetésben téged hallottalak
minden térdepeléskor te sajogtál fájós lábaimban
a számba vett ostyában is a te tested éreztem
az Úr biztosan megbocsátja nekem mindezt
mert gyónásomkor és áldozásomkor is csak rád gondoltam
az Atya megérte hogy egyszülött fia mellett elsőszülött lányom is imádtam
mert minden örömlángban hiányod zokogott
bennem haladtak szívem felé csorogva
az elégett gyertyák könnyei
nem tudom lesz-e még új húsvét életemben
csak azt tudom hiányzol belőlem
hiányzol és mit ér a sok láng csengetés ima
és mit érnek verseim ha rajtam kívül nem olvassa senki
és így éjfél tájt csak velük takarhatom be magam
talán szét is tépném azokat ha nem tudnám
nékem ma este te jelentetted a feltámadást...*

Verőce, 2003. április 19.

Dr. KOCZÓ JÓZSEF

Településrajzok az Ipoly mentéről IV.

„Az ember a szíve mélyén örökké oda való, ahol született.”

Tamási Áron

Az elköltözött falu – Ipolytölgyes

Az Ipoly közelében, mindössze 110 m tengerszint feletti magasságban települt községet a múltban – a védőgát megépítése előtt – gyakorta veszélyeztették a folyó áradásai. Minden bizonnyal ezért keresett a régi idők itt élő embere magasabb fekvésű területet a letelepedésre.

A régészeti leletek szerint az újkőkortól mutathatók ki a község határában a tartós emberi tevékenység, letelepedés emlékei. A község jelenlegi belterületétől délkeletre mintegy 2 km távolságban fekszik a Szentmárton-dűlő. A régészek **Árpád-kori templom** és **település** nyomaira bukkantak itt, melyet a középkori **Ságizsidó** (Sagisidoud), **Ság** faluval azonosítanak. Oklevél először **1225**-ben említi a falut. A helynévben – Kiss Lajos szerint - egy vitatott eredetű **ság = domb**, erdős magaslat, erdő köznévi rejlik; törzsnévi eredete kevésbé valószínű. Az első helynévalak utótagja a Zsidó személynév –d képzős változata. A település templomát Bakay Kornél irányításával tárták fel a régészek. Az alapfalak 110 cm mélységűek voltak, szélességük 95-120 cm között változott, a felmenő falaké ettől kevesebb lehetett. A kis templom hajójának belvilága 36 m². A padozatot a ledöngölt föld szolgáltatta, a falakat vakolták, meszelték. Közvetlenül a templom mellett állt a paplak. Az építkezés valószínűsíthető ideje a XII. század. A templomot 1225-ben oklevél is említi, titulusa **Szent Márton**. Papja 1332-ben 1 márka jövedelem után 9 garas pápai tizedet fizetett. A tölgyesiek a XVI. század végéig használhatták a templomot, amely ettől kezdve már csak temetkezési helyül szolgált. A régészek szerint a jelenlegi község és az előbb ismertetett Ságizsidó – Ság falu hosszabb időszakon keresztül párhuzamosan fennállt. A XIII/XIV. század fordulóján már kialakulhatott a település, melynek lakosságát a lakatlanná váló Ság településről átköltözők a későbbi századokban növelték. A község területére vonatkozó első írásos említés 1270-ből származik, majd 1412-ben **Sagh alias Twlges** néven szerepel. A Tölgyes helynév jelentése: **tölgyes**, azaz tölgyerdő. Az 1907-től Ipolytölgyes néven szereplő falunév előtagja a folyó mellékére utal.

A falu középkori birtokosa részben az **esztergomi káptalan** illetve Bede fia Rufus. Mohács előtti birtokosaként említik még Vetud fia Dusnikot, Rugas fia Egyedet, Cysar fia Germant, Serda fia Andrást. 1423-ban Zsigmond király Lévai Cseh Pétert erősíti meg Tölgyes birtokában. II. Ulászló király (1490-1516) Bakócz Tamás esztergomi érseknek zálogosította el Tölgyest, aki 1522-ben az esztergomi káptalanra hagyományozta. Ezt követően – leszámítva a török hódoltság korát – a káptalan a falu földesura.

Középkori lakossága **magyar**. A településen fontos út vezetett át, mely a Duna vonalát kötötte össze a bányavárosokkal. A reformáció idején a falu lakosai közül sokan **evangélikusok** lettek, 1608-ban **Molitoris Zakariás** volt a lelkipásztoruk. 1613-ban a hont-barsi evangélikus magyar esperességhez tartozott a tölgyesi anyaegyház. 1629-ben Pázmány Péter viszont katolikus plébánosáról tesz említést.

Az 1697. évi canonica visitatióban leírt kőből épült, boltozatos szentélyű és sekrestyéjű, sík mennyezetes hajójú temploma a **XVI. században** épülhetett. Ennek helyén emelték **1794-ben** a mai templomot. Anyakönyvei 1706-tól maradtak fenn, a XX. század elejéig **Letkés egyháza Ipolytölgyes filiája** volt. Az egyhajós, késő barokk templom szentélye nyugatra néz, előtte található Nepomuki Szent János szobra. A községen átvezető főútvonal mellett a pásztorok és állatok védőszentjének, Vendelnek a szobra áll. Ipolytölgyes határa termékeny, megterem a gabona, a bogyósgyümölcs.

1986-tól a községben működik a **Római Katolikus Szeretetszolgálat Szent Erzsébet Egészségügyi Gyermekotthona**. A község egy időben Nagybörzsöny, majd Letkés községhez tartozott közigazgatásilag. 1951-1970 között önálló tanácsú település, majd 1992-ig Letkés társközsége. 1992-től újra önálló település.

Megjelent: Vámosmikola és környéke. Helytörténeti szakköri füzet. Honti Füzetek 6. Vámosmikola, 2004. 77-78.

Szent Márton 12. századi templomának maradványai

Dr. Bakay Kornél régészprofesszor ásatásainak helyszínén, 2013

A római katolikus templom tornya

A honfoglalók kopjafája

„Vendelke” felújításra váró 200 éves szobra

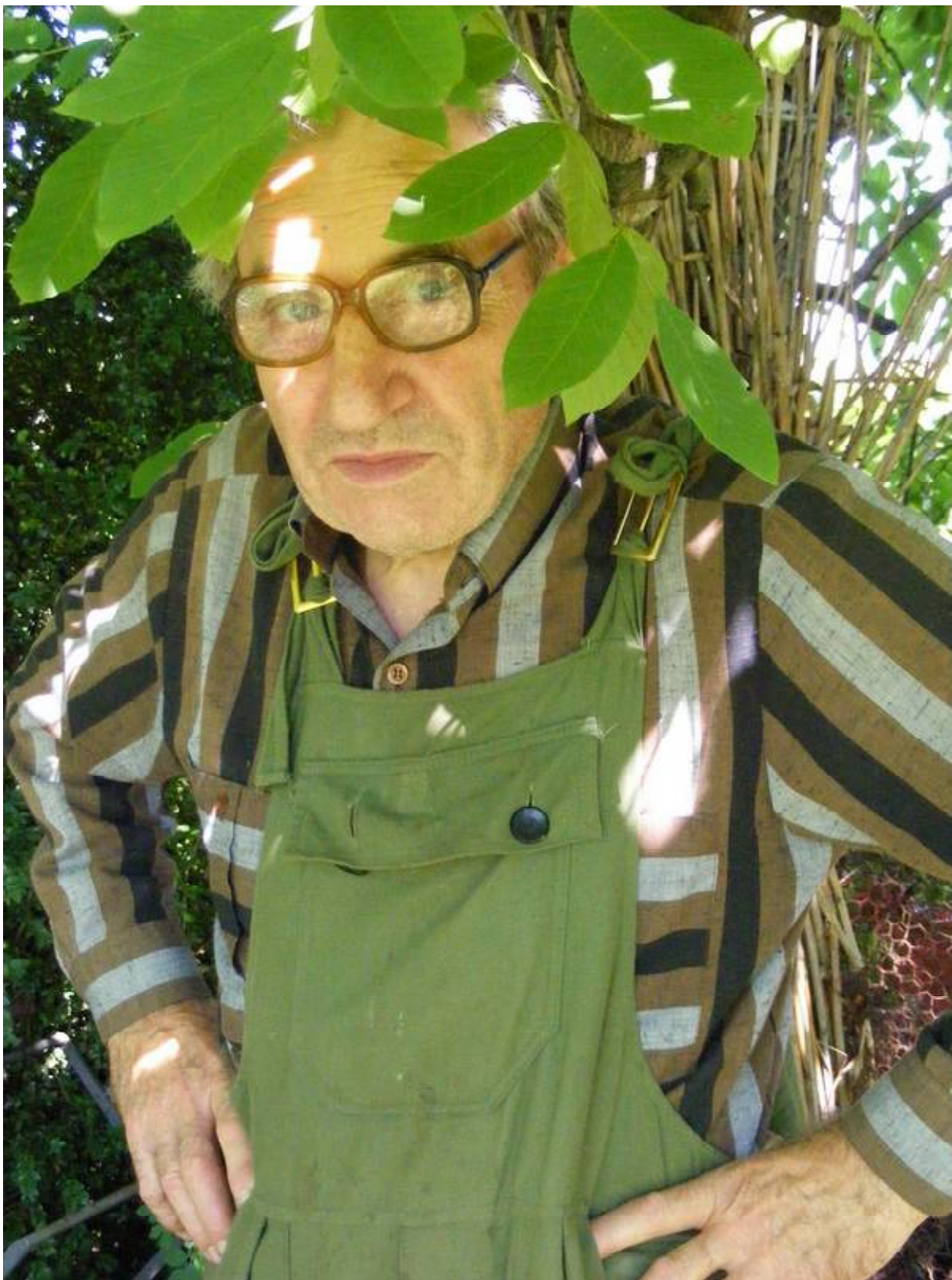
Nepomuki Szt. János szobra a templomkertben, 2004

A felújított szobor régi helyén

A hősök szobra 1941-42 körül (archív felvétel)

Hegedűs János, a község mindenese méhészetében

Gyűjteményéből, 2013

Múltunk emléke

Ese Panni néni átadja tudását (egykori felvétel)

Mintha tegnap hagytam volna abba! Cserge Margit néni (egykori felvétel)

A nagy sikerű Ki mit tud? 2009-ből

A római katolikus egyház Szent Erzsébet Otthona

A Mono-Ipolyfabric Kft. üzeme – az Alsó-Ipoly mente legnagyobb munkaadója

FETYKÓ JUDIT

AZ ÚTON VI. rész

történetek, gondolatok, találkozások
úton, út közben, útfélen

Utazunk, ismét

Utazunk. Ismét haza. Vagyis utazunk a szülővárosomba. Itthonról otthonra, vagy fordítva... Rohan alattunk az út (vagyis mi az autóval az út felett, bár a mozgás relatív, a tárgyak szempontjából talán mindegy, melyik mihez képest, csak nekünk számít, hogy a nagyvárosához képest a kisvárosához kerüljünk közelebb), épp felsüt a délelőtti nap, kicsit szembevág, de még olyan szögben, hogy elég lehajtani az ablakra szerelt árnyékolót. Még nem kell napszemüveg. Csalókán tavasz van egész télen, az ősz valahogy mostanra átfordult, kihagyva a telet, kora tavaszba.

Most pár olyan nap következik, ahol még nincs kert, nincs telek (vagy mégis lesz, csak ebben a pillanatban hiszem, hogy nem). Van azért épp elég tennivaló. Hiszen ott a nagyzsákos virágföld, át kell ültetni a szobanövényeket. Talán még korai, de később nem lesz rá időm.

Aztán a temető... oda is ki kell menni. Kisváros, ahol nagy kultusza van a sírok gondozásának. Erről nagyokat szoktam hallgatni, mikor a rokonok, ismerősök felelegetik. Gyakran vagyunk itthon (otthon... vajon hol is vagyok inkább otthon? A vidéki házban? Pesten? Mindkettőben?), még sincs minden alkalommal idő rá, hogy a temetőbe virágot vigyünk. Marad a selyemvirág... Pedig régen, még mikor a kert tele volt virágokkal! Mit, hogy volt? Ma is tele van! Mára viszont mégis maradt a selyemvirág, praktikussági okokból, meg a temetőlátogatások ritkulása okán. Magam-vigasztalóban eszembe jut anyám, aki nem csatlakozott a kisvárosi gyakori temetőbe járáshoz: „Nem támadnak fel, ha folyton ott vagyunk a temetőben. Hagyni kell őket is, nyugodni...” Ó, mennyi mindent mondanak, vagy takarnak, vagy akár el is utasítanak ezek a szavak.

Nagynénemet szeptemberben temettük. Bő negyven éve volt, hogy mindent elkövetett hűtlenkedő férje visszahódításáért. Hol van már az az indulatokkal, felfokozott érzelmekkel fűtött valamikori nyár?...

Most itt nyugosznak a sárga anyag alatt a hegyoldalon lévő temetőben. Nagynéném közel negyven évvel élte túl férje halálát. Ez a negyven, mint mitikus szám az emlékezetben, vagy legalábbis a vele való emlékezetben...

*

Hogy mertél te meghalni?...

Kinn hever a sírkő a sor végén, az út felőli végén, szépen, szabályosan lerakva, még ki is támasztotta a sírköves, itt marad még egy ideig, míg megszáll a föld, és vissza lehet tenni. A fehér kővirágokat finoman át-és beszötte az idő, meg a kő bomlása, már rég nem fehér, valami opálos szürkés-fehéres, bizonytalan színű. A névtáblán rengeteg betű. Néném férjének neve, meg adatai, és persze a dédszülőké, akik szintén itt nyugszanak, ugyanebben a sírban, az alsóbb rétegekben.

Valahonnan az idő emlékezet burkainak mélyéről hallok anyám hangját, amikor a temetésről, temetőkről, halálról beszél: „Először én fogok meghalni! Hát persze! Naná! Annak az a rendje, hogy először az öregek halnak meg!”

A halál rendje... A meghalás rendje...

Jobban nem is lehetne azt elmondani egy gyerekeknek, aki először érez rá az elmúlásra, érti meg a megváltoztathatatlant, éli át a tehetetlenség fájalmát, meg az attól elválaszthatatlan félelmet.

Anyám, apám sírja néhány sorral lejjebb van, mint a nagynénémké. Még élt anyám, élt néném, mikor temetőbejárásakor valamelyikük megjegyezte: „A két sógor láthatja egymást, ha van ott valami látás...”

Mi, az élők, viszont jól rálátunk a másik sírra, arra, amelyiknél épp nem vagyunk ott.

Zsazsa évekig, minden nyáron, a férje halálának évfordulójára hatalmas rózsacsokrot vitt a sírra. Erre a napra anyám, meg néhány ismerős is gyűjtötte a virágot, hogy elég nagy legyen az a csokor. Zsazsa a piacon megvette az összes piros rózsát, aztán mellérakta, amit még kapott, és délután kibiciklizett a temetőbe, hogy beletegye a férj sírkövén álló hatalmas virágtartóba. Egyetlen virágtartó volt ott, és nem is rakatott többet mellé nagynéném. A rokonok nem berzenkedtek, ha volt hely, beletették a csokrot, szál virágot, ha nem, akkor csak úgy mellé.

– Úgyis tudja, hogy ki hozta... ha van ott valami, akkor tudja... – mondta anyám, ahány mindenszenteki alkalommal csak a sírkő lapjára helyezte el a krizantémokat.

Tudtuk, persze, hogy tudtuk, nem kell oda több váza. Egy elég e feleségnek, meg a gyereknek, úgyis azok gondozzák a sírt.

Egy nyáreleji napon Zsazsa mezei virágból kötött csokrot talált Jani sírján. Összeszorult a szíve az izgatottságtól, aztán felkelt benne a harag; kikapta a búzavirágos, szappanfűves, pipacsos virágcsokrot, és átsietett vele a sor másik végébe, ahol az ellenfél (a szerető), férje volt eltemetve, és belenyomta az azon lévő egyik vázába a virágokat.

Mintha a sors direkt így akarta volna elrendezni: a sor elején Jani, a sor végén Jani családmegrontó barátnőjének a férje...

Gyakran mentem Zsazsával a temetőbe.

Zsazsa dühe leengedett. Leült az ura sírkövének a szélére, és sírt egy sort. Aztán ismét tehetetlen harag vett erőt rajta. Benne volt ebben a magány, a rengeteg munka a gyárban; a ládák emelgetése, és ott volt a gyerekekért való folyamatos aggódás, hogy csak valami baj ne legyen, hogy csak elvégezze az iskolát, hogy csak felvegyék az egyetemre; meg ott voltak a lábán majd szétpukkadó visszerek fájdalma is, kezének eldurvulása, hogy alig tudta már kezébe venni a hímzést, hogy alig maradt valami készletese, hogy meghallgassa a híreket, hogy még évente legalább egy-két könyvet elolvasson... és ott voltak a hajnalok, mikor a fél városán át kellett gyalogolni, hogy munkába érjen, ahol befogadták, ő is alkalmazkodott, viszont fizikailag minden nap egy gyötrelmes volt, halálos fáradtság érzésével ért haza.

Meg ott volt a sírfelirat, az ura neve alatt a dédszülőké, a nagyszülőké, mert a sírkövet az anyós fizette ki, és ragaszkodott a sok név odavéséséhez, amit Zsazsa nem így akart, de ez lett belőle.

Valahogy semmi nem olyan lett, ahogy szerette volna. Valahogy semmi nem úgy alakult, ahogy kellett volna. A nőben a tehetetlenség, az elgyengülés után ismét feltámadt valami, ami hamarosan hatalmas haraggá változott.

– Hogy a rosszbaj jöjjön rád, ott ahol vagy! Volt neked képed itthagyni minket? Volt neked pofád kurvázni mellettem! Hogy mertél te meghalni, hogy minket ilyen helyzetben hagyj?! – és zokogott, úgy, mit a férje halálhíre után. Megdöbbenve hallgattam nagynéném kitörését.

Otthon anyám azt mondta, érti ő a hűgát... apám meg azt, hogy egy pillanatra megbolondult, de az néha mindenkivel megesik. Én nem érettem semmit az egészből. Akkor olyan tizenegy-tizenkét éves lehettem.

Ez a negyvenes szám... most. Ebben a történetben is jelentőséget kap. Magam is már negyvenhez közel jártam, mikor megértettem Zsazsának azt a valamikor kifakadását. Megy az idő. Történik ez, történik az, és a dolgok átalakulnak. A szavak saját jelentéssel szólnak mindenkinek. Amikor eljön az élet dolgainak a sűrűje, talán a legmélyebb pontja, akkor válik érthetővé, ami valamikor csak döbbenetes és érthetetlen volt: „Hogy mertél te meghalni...”

Tavaszi, 37-es

A harminchetes egy szakaszán kétsávosra építik át az utat. Tart ez az építés már múlt nyár közepétől. Jelentős sebességkorlátozás van, amit persze, a többség nem tart be. Magam részéről igyekszem a kiírt hatvan kilométeres sebesség betartására, néha azért egy kicsit többel is megyek, aztán leveszem a lábam a gázpedálról, hogy csökkenjen csak vissza az a sebesség hatvanra. Két hatalmas előre jelzett kanyar is van ebben az útszakaszban, ahol még a kanyarodáson túl az út is ferdén lejt. Autóstársaim bátran és vakmerően belerohannak ezekbe a kanyarokba, ahol magam részéről érzem, a negyvennél is húz a kocsit, érvényes rá a centrifugális vagy centripetális erő – már nem tudom melyik, oly régen voltak a fizikaórák. . .

Élednek a kertek, egyre több ember kapirgál valamit, az út mentén lévő almáskertekben metszenek, a nagyobb művelt területek feljáró útjain (vagy lejáró, annak függvényében, honnan nézem), nagy a sárfelhordás. A kátyúk, azok egyre nagyobbak. Néha halkán morgok a benzinbe beépített úttal kapcsolatos bármilyen pénzekre gondolva.

Egy óriásplakát autót kínál, erről meg az jut eszembe, hogy nekem az autóhoz olyan út is kell, meg persze a többi autósok is, ami azokon a plakátokon, meg a hozzájuk hasonló reklámfilmeken látható, vagyis ahol alig van forgalom, ahol csak úgy suhan az autós minden akadály nélkül. . .

Megint gondozott kertek következnek.

Otthon a mienk is lemetszve, összegereblyézve, már rég elvirított a hóvirág meg a krókusz, most épp az ibolya nyitogatja apró illatos szirmait, az aranyeső meg, bár a korai januári fakadást talán megbánta (a visszatérő fagy lecsípte a szirmok hegyét), sárgán illegeti magát, gallyai közt a szokásos (az odaszokott) verébcsapattal.

Az idén valamit kezdeni kell az udvarral. Két kutyánk, két jó kutyánk sehogy nem szokatható le ősi ásó ösztönéről. A legváratlanabb helyeken képesek hatalmas gödröt ásni. Van is hozzá erejük. Ezek a németjuhászfélék testben, lábban is erősek.

Néha megjegyzi a szomszéd, hogy „két ekkora kutya”; aztán hallgat nagyokat, mert az ő udvarán meg tacsókóknak, és minden évben többször megcsaladosodik a tacsipár, aztán a kiskutyák óriási ugatással, igazi tacsókóféle csaholással beugatják a környéket, nem beszélve a kaparásról, ásásról, ami viszont csendes foglalkozás, de aktívabb, mint a mi két kutyusunké.

*

Napok, napok...

Mintha az összes utcasarkon virágot árulnának ma. Már tegnap is sokkal több virágárus volt, mint más napokon, ma meg csak azt kínálgatja boldog boldogtalan a másik boldog boldogtalan.

Az Őrsön egy közterületen meg néhány rendőr küldi el az engedély nélkül árulókat, akik morogva hordozkodnak arrébb, valamelyik megállóba, és várnak; mikor megy el a hivatalos ember. Azoknak viszont esze ágában sincs elmenni.

Sokan nézegetnek, gusztálják a virágokat. Több helyen kék-rózsát árulnak; a szerencsétlen, eredetileg valószínűleg fehér rózsák, kékfestékbe mártott szirmai fuldokolnak; festékkel eldugított légzőnyílásaik nem bírnak szépszirmú fejükbe elég oxigént beengedni. Nagy a felhozatal, de a virágok ára is nagy. Sőt! Néhol nagyon magas.

Ácsorgás és nézelődés után, akinek már sietős lett a dolga, végül vesz egy szál virágot, és kezében a virággal belesodródik a tömegbe. Főleg férfiak vásárolnak, de akad néhány nő is.

Ma van nőnap.

A metró kijáratánál egy csoportban hangos nevetés hangzik fel, valaki azt mondja: mindennap férfinap van. Vajon tudnak arról. Hogy az amerikai naptár szerint június 19-én van férfinap, vagyis olyan férfi- meg apák-napjaféle?

*

Az üléshez szaga

Hirtelen lett meleg. Megint elveszett a tavasz ebben a nagy klímaváltozásban, és egyszerre beköszöntött a kánikula. Ettől még nem változott meg a világ, vagyis a világnak nevezhető napi ismétlődés, amiben forgok. Reggel kelés, különböző járatokon munkába, este onnan haza.

De mégis! Megjelent a meleggel egyszerre a textilhuzatú villamos- és buszjáratokon az a bizonyos szag. A kosznak, meg a bűzös ruhájú embereknek a szaga, amit beleülnek ezekbe a szövetekbe, ami onnan ki nem tisztítható, vagy ha igen nem túl sűrűn tisztítják, így hát a szag, az szag, és az van. A szag van. Így hát, mivel nem akarom, hogy a ruhám felszedje a város minden mocskát, s ha épp József Attila jut szembe, meg a Duna, bár ott nem felszedésről volt szó, hanem „mosta a város minden szennyését” – de ezt a textilhuzatú ülést nem, vagy nem eléggé, meg azt sem, aki bebűzősítette. Állok hát, bár egy-egy gyorsabb fékezésnél majd kicsavarodik a bokám, bár már nem hordok körömcipőt, rég leszoktam róla egy-két bokacsavarodás, meg cipősarok kitörése után.

*

Punkok 1

Kánikula van. A két áruház közti szépen füvesített parkban elfoglalták a gyep egy részét a punkok. Csak egymással törődnek, néha egymással sem. Egy fiúnak a térdje fésüli a haját, tupírozza, egyik tincset a másik után, olyan lesz ez a végére, mint egy kakastaréj, vagy egy sárkány szaruképletei a homloktól a hát felé. Idős néni sétál el a fiatalok mellett, megáll, rájuk csodálkozik. A fiúk nevetve pillognak rá. Aztán az egyik, látva a néni dús, szépen göndörített, jól fésült haját, megkérdezi:

– Jó lesz? – és közben int a barát fejére, aki az ő keze alatt a fésű, a tupírozás meg a bőven fűjt hajlakk hatására valami őskori hajviseletet kap.

A néni elmosolyodik. Még jobban megnézi a „hajcsinálást”.

– Jó lesz! – mondja, és bólint hozzá. Nincs a mosolyban, a tekintetben, de még a válaszban sem semmi, ami elvenné az ifjak kedvét a hajászkodástól, vagy megbántaná őket. A néni tovább lépdel, betér az egyik áruházba.

A punkok közt épp méricskélés folyik; kinek sikerült szebbre, érdekesebbre a haja, a festéke.

– Jó, mi? – kiált fel a kakastaréj viselője, nekiszégezve a kérdést épp most érkezett társuknak.

Annak torkán akad a szó, nem tudni miért; talán ő is szeretne valami különlegességet, ha nem is ilyen haját, vagy nem tetszik neki, vagy el van ragadtatva. Vagy csak bámul, és nem jut eszébe semmi.

– Naná, hogy jó! – kiált fel az alkalmi fodrász. – Az a néni is megmondta! Pedig, hogy annak mekkora haja volt! abból tudnék csak igazi sérót csinálni!

*

Punkok 2

Még mindig kánikula van, pedig már tart vagy egy hete, mikor enyhülést mondanak, kapunk egy záport, aztán jön a páraötés. Páraötés az egész városra. Hol van ilyenkor a szél? Mi lesz itt, mire végre megint eljön a tél, illetve az, ami mostanában tél.

Ma kánikula van, nekem meg már megint el kell menni vásárolni.

A két áruház közti gyepen punkok, kisgyerekesek. A punkok ma lustálkodnak, elfekszenek a fűvön. Egy-egy párocska egymásba borulva ül, vagy az egyik fekszik a másikon. Szó szerint. Az egyik feje alatt a táskákkal fekszik, a másik meg ennek a hasát használja párnának. Hogy a fiú vagy a lány fekszik a fűvön, vagy a másik hasán, az mindegy.

Csak úgy köztük egymással szemben ül egy párocska, mindkettőn bakancs – épp a nyári meleghez való, úgy mínusz húszban is épp elég lenne, de hát náluk az a divat – a fiú szétvetett lábai közt ül a lány, egészen egymásba ülnek, már ahogy a farmertől lehet. Kurkásznak. Egyik a másik haját, a másik az egyikét. Semmi puszi, semmi smaci, csak hajsimogatás, a homlok hosszas összeérintse.

Mikor visszafelé jövök, a helyzet majdnem változatlan. Talán néhány lánnyal van több, akik együtt esznek, és nevetnek valamin, a párocska még mindig ül, vagyis egymásba ül, bár nem mondható szeretkezésnek ez az ülő viszony.

Jönnek, mennek az emberek, megyek én is. Szemben meg jön egy férfi, olyan hatvan-hetven közötti. Nézi a punkokat, belevörösödik a látványba, villámlik a szeme. Majd hangos nemtetszését fejezi ki:

– Nahát! Hát ezek! Ezek szárazon élveznek! A marhák!

A punkok tudomást sem vesznek a férfiről, a hangos megnyilvánulásról. A párocska ül egymás ölébe, ha így jobban hangzik, most épp össze vannak borulva, mint akik fáradtak, vagy talán így szunyókálnak együtt, vagy épp vigasztalják egymást, ki tudja miféle bánattól. Akárhogy nézem, valahogy nem bírok semmi szexuális aktust elképzelni ebben az összeborulásban. Vagy csak megöregedtem, azért nem?

*

Nádas I. (olaj, vászon)

PETROZSÉNYI NAGY PÁL

Hókuszpókusz

Dr. Gurcsik szívdobogva lépte át a Bulcsú utcai börtön küszöbét. Egy pillanatra megállt, körülnézett, de senki sem várt reá. Logikus, végül is a kutya sem tudja, hogy éppen ma engedik ki a dutyiból. Lassan, körbe-körbe nézve indult hazafelé. De megváltozott ez a város, mióta utoljára látta! Csak, szégyen, nem szégyen, el ne tévedjen valahogy! Május. Az égen báránnyelűk úsztak. Remélhetőleg megvan még a háza. Megvolt. De milyen állapotban! Kifésztett zár, füstös falak, még a parkettát is felszedték! Az egyik sarokban toprongyos ember evett.

– Jó étvágyat kívánok!

– Hát te ki a fasz vagy?

– Dr. Gurcsik, a tulaj.

– Ja, az más! Azt hittem, a Jézus Krisztus.

– Na, tünés, nem tetszik a stílusod.

– Tűnj el te, én jöttem ide hamarabb – horkant fel a borostás, hajléktalannak tűnő férfi.

– Tudsz olvasni? – mutatta fel lakcímét jelölő igazolványát az orvos. – Olvasd!

– Gurcsik Alfréd. Lakhelye: Ady Endre utca 2 – betűzte a férfi.

– Volt szerencsém! A cuccodat se hagyd itt!

Dr. Gurcsik egyedül maradt. Szerencsétlen patkány! Még meg is sajnálta volna, ha kulturáltabban beszél. Szóval itt lakom – mérte fel az alaposan lepusztított lakást. Sehol egy ágy, szekrény, semmi. Mindent kirámoltak, amit csak lehetett – heveredett le ő is egy sarokba, aztán órákig forgolódott, merengett. Főleg a múlton, de terveket is szőtt a jövőről. Másnap dideregve, de bizakodva, tette készen ébredt. Kinyitotta az ablakot, és mélyen magába szívta a langyos, tavaszi levegőt. Végre szabad vagyok! – tárta arcát a nap felé! Se zárok, se rácsok, süt a nap, meleg van! Azért ez sem semmi, hát még ha újra helyre pofozom ezt az odút. Elballagott a városba, és kivette minden pénzét a bankból. Ebből vásárolt, úgy első nekifutásra, egy ágyat, asztalt, két széket és egy szekrényt, utána beugrott a munkaügyi központba, hátha talál valami elfogadható munkát magának. A szűk, levegőtlen előcsarnokban ijesztő tömeg toporgott. Ki munkát kért, ki munkanélküli segélyt, nők, idősek, akikre már senki sem tartott igényt, mégis hétről hétre bekopogtattak munkáért, mert a szükség nagy úr, és lakni, enni is kell, ugye? Beállt ő is a sorba, egy ablaknál beadta az iratait, majd úgy két óra múlva félig megfulladva roskadt egy keskeny vállú, szikár ügyintéző elé.

– Foglaljon helyet, uram! Hol szeretne dolgozni?

– Valamilyen könyvtárban, ha lehetne?

– Végzettsége?

– Belgyógyász vagyok, illetve voltam, amíg... Nézze meg az irataim, ott vannak maga előtt az asztalon.

– Igen. Igen – lapozott az iratokba unottan a tisztviselő. – Hát kérem, per pillanat csakis fizikai munkát ajánlhatok. Építőipar...?

– Nehéz munka. Nem biztos, hogy kibírnám.

– Targoncavezetést vállalna, vagyis... ehhez is szakképzettség kellene. Nos, mit mondjak? Talán nézzen be egy hét múlva.

– Ej, jó lesz nekem akármi. Tallózzon csak tovább, ha nem haragszik.

– Hát nem könnyű, különösen azóta, hogy egyre több külföldi próbál nálunk is szerencsét: románok, bolgárok, kínaiak...

– Azért postásnak szívesen elmennék.

– Én is, főleg pénzkihordónak, ehelyett itt vegetálok magukkal étlen-szomjan napi nyolc-tíz órán keresztül.

- Részvétem. Más?
- Nincs, illetve... várjon csak! Állatgondozónak is elmenne?
- Nyilván egy farmra, valahova vidékre.
- Pontosan. Csirkéket és kacsákat kellene etetni.
- Még meggondolom. A csirkehúst ugyan szeretem, de a madárinfluenzát már sokkal kevésbé.
- De finnyás maga, doktor úr! Na, mindegy, maguk már csak ilyenek. Örvendtem a szerencsének, küldje be a következőt!
- Köszönöm. Nagyon sokat segített, de nem felejtett el még valamit?
- Nevezetesen?
- A munkanélküli támogatást, uram.
- Egen, de vigyázzon! Ha sokáig vacillál, az a kötelező kollaboráció megtagadásának minősül.
- És?
- Simplicissimus: elveszti a segílyt, ergo mehet maga is vendégmunkásnak. Romániába.
- Vacilál, simplicissimus, ergo. Nem latin tanár volt véletlenül azelőtt?
- Ez kérem magánügy. Egyébként az voltam.
- Meggyőzött. Kérem az építőtelep címét, és jóccakát! – Dr. Gurcsik – mutatkozott be egy mopszli képű főnöknek, miután nagy ügyel-bajjal rábukkant a címen szereplő telepre.
- Doktor? Na ne, mi segéd munkást kértünk, nem doktort. Ezek a munkaügyisek...! Még jó, hogy nem atomfizikust küldtek a nyakunkra!
- Nem vagyok doktor, pontosabban... Hagyjuk! Miután segéd munkást keresnek, hát itt vagyok.
- Most már doktor vagy nem doktor? Tudja mit? Mutassa meg a tenyerét?
- Miért? Maguknál tenyérjós lással tesztelik a munkakeresők képességeit?
- Szép, finom keze van! Árulja el, de őszintén: fogott már lapátot legalább egyszer a kezébe?
- Hát maga? – vágott vissza ironikusan, és faképnél hagyta a mérnököt.
- Mit erőltesse magát azokra, akiknek még a tenyere sem imponál? Azért még semmi sincs ám elveszve! Amíg keze, esze szuperál, bármilyen akadályt legyőzhet. Csak egyszer vallott kudarcot: amikor beperelték egy műhibáért a klinikán. Ült is érte hét évet, mi több, már orvosként sem dolgozhat. Csakhogy az akkor volt. Azóta ellesett egyet-mást a nehéz fiúktól, és őt sem fogják már ezentúl olyan simán két vállra fektetni. Mint segéd munkás talán megbukott, de még lehet sírásó, gyepmester... – vette számba lehetőségeit az exgyógyász. Átböngészett néhány apróhirdetést, végül a kutyasétáltatás mellett kötött ki. Érdekes munka meg könnyebb is a lapátnál.
- Legelső kliense egy arany láncokkal teleaggatott özvegy volt. Szemöldöke vékony, arca krémtől és púdertől fehérlett.
- Kezit csókolom! A hirdetésre jöttem, asszonyom.
- Fürdetésre? Maga meg akar engem fürdetni? – nézett nagyot felvillanyozva az asszonyság.
- Húha, ez a májas hurka nagyot hall! – Nem, kérem. Már miért fürdetném? Én a kutyasétáltatás ügyében keresem.
- Nagyszerű! Szeretem, hogy ilyen operatív! – fogta kézen a szakállas, hosszú hajú exdoktort. – Kicsit pimasz, de tökéletesen igaza van. Minek hamukázzunk itt, amikor egyenesebb úton is célt érünk? Bevezette a fürdőszobába, és neki fogott vetközni. Csak ekkor fogta fel a férfi igazán, mi célból adta fel hirdetését a naccsága.
- Pi...pillanat! Még nem állapodtunk meg a béremlben.
- Miben?
- Taksa. Honorárium.
- Halkabban, kérem, nem vagyok én süket. Tehát a honorárium. Rendben van! Mennyit kér a szolgálataiért, szépfiú?
- Attól függ, mit kell ezért nyújtanom, és az extráért külön kell ám fizetni, nem szólva a kutyáról, amennyiben csakugyan sétáltatnom kellene.
- Milyen gúnyáról? Picit hangosabban, ha kérhetném!
- Hú, ez nehéz páciens! Most már suttojon, vagy üvölsön?

- Kutya... Vau-vau! Hogy mondjam, hogy megértse?
- Értem én, szépfíú! De hát én speciel utálok a kutyákat, úgyhogy ezt kiveheti a pakliból. Ellenben imádom a masszázst, pettinget és mindenekelőtt a kisostort.
- Egyelőre tízezer, később majd elválík. Adja ide a felét, és máris kezdhetjük, föltéve, hogy nem engem tisztel meg a korbáccsal – ugrott bele Gurcsik úr a váratlan kalandba. Beálltak a tus alá, és némán élvezték, miként csorog testükre a bágyasztó melegvíz. Utána következett a masszázs, petting stb. Hogy közben miként érezte magát Gurcsik úr, inkább ne bolygassuk, tény, hogy fél órával utóbb holtfáradtan esett be egy csehóba.
- Kérek egy pohár vermutot!
- Hirtelen szomorú tekintetű férfi dülöngélt eléje. Egy ideig nézte, mustrálta, majd áhítattal borult a hosszú hajú doktor lábához.
- Krisz-krisztus! – dadogta. – Ide, ide, emberek! Leszállt a mennyből a Messiás!
- Hozzám beszél? – ejtette ki a kezéből Gurcsik úr a poharat.
- Alleluja! Alleluja!
- A vendégek hitetlenkedve sereglettek köréjük.
- Most mit bámulnak? Te meg jobban teszed, ha hazamész és lefekszel – paskolta meg a részeg arcát Gurcsik úr. – Még hogy Messiás! Megáll az eszem, esküszöm – illant ki hanyatt-homlok az ivóból. Mert mi történne, ha felbukkana, ne adj isten, egy zsaru is? Kihallgatás, jegyzőkönyv, aztán masírozhat ismét a fogdába. Amint hazaért, azonnal a tükör elé sietett, hadd lássa, miért is nézte Krisztusnak az a tintás ürge a csehóból!
- Alleluja! – vágta ájtatos pózba magát. – Ami azt illeti, csakugyan van bennem valami krisztusi.
- Mintegy húszan ültek két üres fotel körül a szerzetesi cellára emlékeztető szobában. A falon jókorakvarcóra és egy Jézus-festmény lógott. Amint az óra mutatója az ötöstre szökkent, megszólalt egy csengő, és egy palástba burkolt férfi sétált át méltóságteljesen a csoporton.
- Jó estét kívánok! – hajolt meg könnyedén.
- Ő az – suttogták az emberek tisztelettel egymás közt.
- Köszöntöm a régi és újabb érdeklődőket. Ez utóbbiak kedvéért engedjék meg, hogy bemutatkozzam nekik is: Gurcsik Alfréd vagyok, a Díjtalan Lelki Segélyszolgálat, röviden DLS elnöke, melleleg filozófus, gasztrológus...
- Halljuk!
- Mint mindig, ezúttal is felhívom a figyelmet, hogy Szolgálatunk abszolút ingyenes, ezért bárkin anyagi hozzájárásától függetlenül segítünk. Tudom, sokan furcsállják, hiszen manapság a húségtől az orvosokig semmi sem díjtalan. De hadd kérdezzem meg önöktől, hányan keresnék fel Gurcsikot, ha őt is csak a pénz hajtaná?
- Kevesen! – rikkantotta el magát valaki.
- Köszönöm az őszinteségét. Én is így gondolom. A szeretetet, segítőkészséget nem lehet, de nem is szabad aprópénzre váltani.
- Éljen a doktor úr!
- Szólítsanak egyszerűen Gurcsiknak – javította ki az orvos szerényen. – Nem vagyok én orvos, csak egy segítőkész embertárs, akit hol schowman-nek, parapszichológusnak, prófétának és hasonlóknak becéznek. Hogy valójában ki vagyok, majd önök eldöntik, én csak annyit kérek önöktől, forduljanak hozzám bizalommal, ha segítségre van szükségük.
- Rejtélyes ember, annyi fix – suttogta egy fekete ruhás, idős hölgy. – Már egy hónapja ismerem, de még nem ismertem ki igazán.
- Én sem – erősítette meg mellette ülő szomszédja. – Ráadásul... Nézze csak meg jobban, Mikusné! Előbb a szentképet, aztán Gurcsikot. Ugye, milyen kísértetiesen hasonlít a keresztre feszített Jézusra?
- Tényleg, micsoda hasonlóság! – vetett keresztet Mikusné. – Most már értem, miért tűnt annyira ismerősnek ez az úriember.
- Kérem, ne zavarják az előadást! – pissegett rájuk egy felkötött karú törzsvendég.
- Visszatérve a pénzre, azért ez sem mellékes, mert a jókedvű adakozót még a Jóisten is szereti – folytatta

a selyemfiúból lett (para) pszichológus. – Adakozzunk hát, ha jólesik, csak éppen a... szegények, betegek javára – mutatott diszkrétan a széksor elején elhelyezett perselyre.

Az újonnan bejelentkezett érdeklődők torkán akadt az éljenzés. Egy fiatalember máris felállt, és kismfordált a csoportból.

– Viszontlátásra! Tiszteljen meg a jelenlétével máskor is! És önök? Halljuk, mi a panaszuk! Csak sorban, nyugodtan. Ki érkezett elsőnek?

– Én – tipegett a körbe egy ijedt arcú, kis ember; látszott rajta, hogy izgul, s talán vissza is surran a helyére, ha a felesége tekintete gyorsan vissza nem zavarja.

– Ne féljen, uram, nem a fogát húzzuk ki. Foglaljon helyet a fotelben, és meséljen magáról valamit!

– Itt, mindenki előtt? – feszengett az emberke? – Nem beszélhetnénk inkább négyszemközt?

– Sajnálom, a mi körünkben ez nem szokás. Amennyiben mást kíván, forduljon máshoz, tisztelt úr. Mi, kérem, olyanok vagyunk itt, mint egy nagy család, ahol mindenről lehet beszélni. Ehhez bárki hozzászólhat, és higgye el, segít is, ha mással nem, tanáccsal, hiszen sokszor mindnyájan ugyanazzal a problémával küszködünk. Így van, tisztelt hölgyeim és uraim?

– Így! – válaszolták kórusban.

– Tehát? Hogy döntött? Elmegy, vagy folytassuk?

– Folytassák! – válaszolta helyette felesége a helyéről.

– Akkor meséljen: hogy hívják, hány éves, hol dolgozik...?

– A nevem Vas, Vas Leó, kérem tisztelettel, ötven éves leszek, és egy vasboltban dolgozom.

– Vas Leó, vasbolt. Magának aztán jócskán van vasa, miközben nekem egy árva vasam sincs – szellemeskedett a Lelki Segélyszolgálat főnöke. – Mi a panasz, Vas Leó?

– Nincs étvágyam, és már aludni sem tudok egy ideje.

– Ennyi?

– Nem elég?

– Hát, lehetne leukémiás is, cukorbeteg vagy rokkant, mint az a tolókkocsis hölgy ott leghátul. No, és miért nem tud aludni?

– Ha én azt sejténé, akkor, biz isten, el sem jöttem volna magához.

– Pillanatnyilag mit érez?

– Fáradságot meg álmos is vagyok, képzelje, de csak amíg lefekszem, utána kimegy az álom a szememből.

– Értem – bólogatott az egykori belgyógyász, s mint mindig, ezúttal is erős kísértést érzett ahhoz, hogy elküldje páciensét egy orvoshoz. Igaz, hogy ő is ért hozzá, de felszerelés nélkül az orvos is csak találgat. Emellett gyógyítani sincs joga, így nem tehet mást, minthogy eljuttassa a (para) pszichológus szerepét. Csak aztán el ne felejtse adakozni a kis hülye! A szegények, betegek javára, azaz neki, utóvégre ő is szegény ám.

– Kelletlen állapot. Képelem, mennyire kicsinálja.

– Majd megszokom, vagy... vagy elmúlik. Néha beveszek egy altatót, és magamra parancsolok, hogy aludjak.

– Szép, tehát önszugesztiót alkalmaz! Ez sem semmi, beismerem, de hogy ezek után még mit akar, az már kevésbé világos.

– Kérdezze meg a nejemet!

– Figyelemre méltó dzsentlemen! Önök mit szólnak hozzá, hölgyeim és uraim? – kérte ki a csoport véleményét ravaszul, hogy a többi balfácán se unatkozzék eközben, másrészt hadd érezzék ők is fontosnak magukat, akiknek a véleményére végre odafigyel valaki.

– Szerintem az eset eléggé szokványos, és ezernyi oka van: lelki bánat, stressz vagy akár egy csésze kávé is – kezdte fejtegetni tudálékosan egy bozontos szemöldökű villanszerelő. – Talán világosabban látnánk, ha megtudnánk néhány részletet, mert ezzel a kevéske adattal egy professzor sem igen tudna mit kezdeni.

– Jó, jó, de mit mondjak?

– Például mit és mennyit evett ma ebédre – élcelődött egy potrohos.

– Annyit, mint maga biztos nem – vörösödött el a boltos hitvese. – Gyere, Leó, meggondoltam magamat. Ne zavarjuk a purparlét, merthogy itt csak ez folyik!

- Bocsásson meg, asszonyom, csak viccelt a Juhász úr, aki nyilván nem sejtette, hogy ez zseniőrözza magukat. Egyébként nem fáradna kissé közelebb?
- Nem fáradnék, jó nekem itt, az első sorban is.
- Ahogy óhajtja. Tehát ott tartottunk, hogy önt tisztelt Vas Leó álmatlanság kínozza. Szokott-e este kávékat vagy alkoholt fogyasztani?
- Ez az, én is pont erről beszéltem! – düllesztette ki mellét a villanyszerelő.
- Ön kitűnő megfigyelő, Egri úr. De, komolyan, önnek pszichiáternek kellett volna mennie.
- Sem este, sem nappal, sőt, még ünnepkor is csak nagy ritkán – válaszolta a vékonydongájú kiskereskedő.
- Ugyanis egyiket sem szeretem.
- Szerencsés ember! Ajánlom, tartsa meg a szokását. Munkahelyi, pénzügyi problémák?
- Kopogjuk le, egyelőre nincsenek.
- Más téren? Például a családban? Vajon ott is minden klappol-e?
- Most már klappol. Azelőtt éppen csak hogy megvoltunk. Az anyósomnak hála, akivel az ördög sem tudott kijönni. Bocs! – ütött bűnbánóan a szájára. – Kicsúszott a számon. Ne haragudj, anyukám!
- Mindegy, meghalt, vége. Isten nyugosztalja anyut! – Inkább arról regélj, mit csinálsz, amikor hazajössz?
- Mit, mit? Semmit, akarom mondani...
- Hát éppen ez az, Gurcsik úr! Semmit sem akar csinálni. Én takarítok, főzök, sepregetem az udvart, gondozom a kertet, miközben a férjem estig számítógépezik.
- Ha az imént az asszony, most a férfi kezdett izegni-mozogni, és azt se tudta, mit mondjon, hova nézzen kínjában.
- Ne haragudj, hogy itt mindenki előtt kitálalok, de hát ismersz: ami a szívémen, az a számon is.
- Brávó! – tapsolt elégedetten a mellette ülő farmernadrágos nőszemély. – Végre valaki, aki nem szégyelli kitergetni a szennyesét.
- Miféle szennyest? – ráncolta össze szemöldökét Vas Leóné. – Tény, hogy nem tetszik némely dolog a férjemben, de attól még nincs mit szégyenkezniem miatta. Leó igenis jó ember, példás apa, férj, kereskedő. Csak a mozgást, fizikai munkát utálja, ezért és nem másért megyünk ritkán úszni, sétálni, kirándulás helyett tévézünk...
- Ön mit javasol? Feltételezem, nem ok nélkül jellemezte ilyen behatóan becses hitvesét.
- Vágjon fát mindennap tíz percig! Attól olyan éhes lesz, hogy még a szappant is megeszi – ajánlotta a fekete ruhás, idős hölgy.
- Én bárányokat számolok: egy bárány, két bárány, három bárány ... – hunyta le a szemét a potrohos.
- Ügyes – nyomta el ásítását Krisztus alteregója. – Huh, még a végén én is elalszom.
- A csoportban hirtelen kiobbant a nevetés.
- Már elnézést! – idegeskedett Vas Leóné. – Maguk rajtunk nevetnek?
- Nem önökön, rajtam – sietett megnyugtatón a DLS alapítója, elnöke és alkalmazottja is egyúttal. – De félre a tréfával, mert ez valóban nem tréfa!
- Nem hát, ettől eltekintve szimpla ügy. Közölje a tisztelt férjemmel, ugyanis rám nem hallgat, vegye végre észre, hogy otthon is illik ám dolgozni. Nem kérem, hogy fát vágjon, de attól még bevásárolhat például, javítsa ki a tetőt, kerítést... Nem ragozom tovább, tisztában van ő ezzel magyarázkodás nélkül is.
- Ez bizony méltányos – sétált közelebb a leleményes asszonyhoz. – Tetejében hasznos is.
- A fizikai munkától elfárad, és újra el kezd enni, aludni.
- Igen, igen, pontosan ezt akartam mondani.
- Amint látom, kegyed sem teljesen tájékozatlan e téren.
- Akkor hát igazam van?
- Tökéletesen – csókolt kezét elismerően az asszonynak.
- Hallottad? – derült fel Vas Leóné arca. – Ha az én véleményem nem számít, hallgass meg egy szakembert! Gyurcsik úr tudja, mit beszél, úgyhogy nyugodtan megfogadhatod a tanácsát!
- Ámen, megfogadom.
- Éljen a Vas házaspár! – tapsoltak a nagymester hívei.
- Az asszony meglepődött. Ne te né, nem is olyan tulkok ezek, mint gondolta!

- Köszönöm. Mit szólsz hozzá, aranyom? Hát nem kedves emberek?
- De...dehogynem. Köszönjük a segítséget, tanácsot – hajolt jobbra-balra Vas Leó.
- Dr. Gurcsik elégedetten somolygott, de a mosolyában valahol ott bujkált az üröm is. Új bárány, új hívó, ezzel nincs is semmi baj. Csupán az a bosszantó, hogy nem mindig pénzben fejezik ki a hálájuk. Kérni ugyan kérhet, de miként magyarázza meg ezt az APEH-nek, mely mostanában kétszeres figyelemmel teszteli az adófizetők morálját? És ez még nem minden! Örökké dicsérni, hókuszpókuszozni sem olyan nagy boldogság. Mellőzné is szívesen, ha ezek a bárányok nem igényelnék annyira. Még szerencse, hogy az anyja nem láthatja, mert meghasadna a szíve szegénynek.
- Örülök, hogy segíthettem. Jó étvágyat és szép álmokat!
- Köszönjük, viszont! – cihelődött fel a házaspár, és ügyet sem vetve a perselyre spurizott volna kifelé. A „nagy család” csalódottan hallgatott. Csak ennyi? Hát a csiribí-csiribá hol marad, elvégre sokan kizárólag emiatt adják egymásnak itt a kilincset. De fortyogott magában a tiszteletreméltó Gurcsik is, aki viszont az elmaradt hálapénzt fájalta.
- Ha nem válna be a terápia, keressen fel még egyszer! – mormogta révedező tekintettel.
- Már miért ne válna be? – bizonytalanodott el a családfő.
- Mert akkor magát megátkozták, Vas Leó – játszotta ki Gurcsik úr utolsó ütőkártyáját.
- Engem – rezzent össze a kis ember. – És ezt csak most mondja?
- Most vagy később, egyre megy, hacsak nem azonnal kívánja megtörni.
- Ez valami vicc, Gurcsik úr? – hökkent meg az asszony. – Csak nem feltételezi, hogy én vagy akár Leó is hiszünk az ilyen... mesékben?
- Már engedelmet kérek, de ilyen mesékkal van tele a sajtó is, aztán még ott vannak a különböző tv-csatornák – szól közbe a nagy hasú Juhász úr. – Maguk szerint ezek mind hazudnak?
- Naná, csak azt csodálom, hogy még a XXI. században is léteznek olyanok, akik hisznek az oldásban, kötésben, komolyan veszik az állatövi jegyeket, a telefonos távkezelést...
- A kijelentést egyrészt méltatlankodó püsszegés, nagyobbrészt azonban zavart csend fogadta.
- Ebben az esetben tényleg búcsúzzunk el szépen egymástól! Önök természetesen abban hisznek, amiben akarnak, viszont cserébe, úgy lenne méltányos, ha önök sem degradálnának le másokat – jegyezte meg diplomatikusan a nagymester.
- Vajon kinek álltam útjába, hogy megátkozott emiatt? – tépelődött Vas Leó. – Pardon! – nézett az asszonyra. – Csak úgy kérdeztem.
- Ellensége mindenkinek van – vont vállat a Lelki segélyszolgálat tanácsadója. – Gyakran éppen az, akiről álmunkban sem gondolnánk. De ha óhajtja, én adhatok ilyen tekintetben is tanácsot.
- Köszönjük, majd... legközelebb – fogta karon férjét a dús keblű boltosné, és szinte beleütközött két befelé igyekvő férfiba.
- Bocsánat! – kért elnézést az idősebb, és Gurcsik elé vezetett egy kopott kabátú világtalant. – Volna ideje foglalkozni az öcsémmel?
- Hogyne, azonnal! Ugye, megengedik, hogy előbbre vegyem a jó embert?
- Várjon sorára! – süvöltötte oda a farmer nadrágos fiatal nő.
- Megengedjük! – hurrogták le nagylelkűen többen is.
- Köszönöm! Ültesse ide a fotelbe, kedves barátom!
- Csüccs le, Rezső, a Mester mindjárt meggyógyít.
- Megpróbálom, de hogy sikerül, az részben Rezsőtől is függ.
- Állok elébe. Mondja meg, mit tegyek! – nyöszörögte a kopott kabátú.
- Tenni semmit, hinni viszont nagyon. Tulajdonképp mi baja?
- Megvakulok, Mester. Egyelőre még úgy-ahogy látok, de napról napra rosszabbul. A doki szerint...
- Kit vagy mit ábrázol ez a festmény itt felettem?
- Hát... Nem látom. Talán egy fát vagy ilyesmit.
- Hm! Most figyelje meg a kezemet! Hány ujjat mutatok?
- Hetet.
- Helyes! Hisz abban, hogy meggyógyul?

- Hiszek, de csak ha maga gyógykezel.
– Akkor hunyja le a szemét, és csak akkor feleljen, ha kérdezem!
A férfi engedelmessé vált a parancsnak.
– Megkérném a tisztelt csoportot, hogy koncentráljon velem együtt Rezsőre! Megvan? Úgy, úgy nagyon jól csinálják – tette Gurcsik úr Rezső szemére tette a kezét. – Most pedig mondja mindenki utánam: Rezső, láss!
– Rezső, láss!
– Halljuk, mit érez!
– Meleget.
– És most? – kérdezte újabb koncentráció után.
– Olyan... izé... bizsergést.
– Jólesik?
– Jól. Nagyon-nagyon kellemes.
– Nyissa ki a szemét, végeztünk!
A férfi félve nyitotta ki előbb a bal, aztán a jobb szemét. A nézők lélegzetvisszafojtva figyeltek.
– Látok! Istenem, meggyógyított, Gurcsik úr! – lelkendezett a kopott kabátú, és a Mester lába elé borult.
– Gurcsik! Gurcsik! – kiáltották ütemesen a résztvevők.
– Keljen fel, jóember, és köszönje meg nekik is! – biccentett feléjük az exdoki.
– Köszönöm! Mindenkinek köszönöm! – hajlongott könnyes szemmel jobbra-balra az atyafi.
– Hihetetlen! Te... te tényleg jobban látsz? – ámuldozott a testvére.
– Vakuljak meg, ha hazudok. Mi az, min nevetnek? – ütközött meg Rezső a felkacagó nézőkön. – Ja! – kapott észbe, utána velük együtt röttyögött.
– Ezért a csodáért gyertyát gyújtunk Szent Antalnak – ígérte meg Rezső bátyja hálásan. – Persze egy kisebb összeg is elkelne, csak hát miből, hiszen azt sem tudjuk, holnap mit eszünk.
– Ennyire szegények? – nyúlt a zsebébe a szakállas. – Tessék, ez a maguké! Ajánlják fel egy részét Szent Antalnak!
– Gurcsik! Gurcsik!
– Mit szól hozzá, Mikusné? – érdeklődött szomszédjától a fekete ruhás, idős hölgy.
– Figyelemreméltó... tanácsadó! Egy-két dolgot ugyan sejtettem, azért ezt nem néztem volna ki belőle.
– Vizontlátásra, hölgyeim és uraim! Bocsássák meg, amiért nem folytatom a konzultációt, de borzasztóan elfáradtam. Kérem, tiszteljenek meg látogatásukkal holnap is!
A résztvevők alatt megreccsentek a székek.
– Vizontlátásra! Éljen a szegények doktora!
ADLS alapító elnöke egyedül maradt a szobában. Azaz nem egészen, ugyanis a háttérben még mindig ott ült az a bizonyos tolószékes öreg hölgy.
– És ön? Parancsol még valamit, nénikém?
A tolószék mellett álló asszony közelebb gurította a rokkantat.
– Anyám! – ismert rá Gurcsik úr. – Te itt?
– Ha Mohamed nem jön a hegyhez, a hegy megy Mohamedhez.
– Nos, rajtam nem múltott. Te haragudtál rám, nem fordítva. Azért nyilván meglátogatlak volna, ha megengeded.
– Bocsáss meg, elvettem a sulykot. Azóta én is bölcsőbb lettem, s beláttam, hogy egy anya soha sem tagadhatja meg a gyermekét, még ha az...
– Az?
– Semmi, elmúlt, felejtsük el az egészet, s legalább addig örüljünk egymásnak, amíg az Úr magához nem szólít.
A férfi megilletődve hajolt a kezéhez.
– Jobb később, mint soha, de... remélem, nem vagy beteg – nézett aggódva a ritkás hajú, madárcsontú asszonyra.
– Nem, nem, leszámítva egy-két kisebb nyavalyát.

- Khm! – köhintett figyelmeztetően az édesanya mellett toporgó asszony.
- Ja, igen! Ez itt Márta, az ápolónőm.
- Péter Márta – nyújtott kezét a szemüveges, intelligens arcú nővér.
- Örvendek. Gurcsik Alfréd.
- Sokat hallottam ám magáról.
- Jót vagy rosszat?
- Ezt is, azt is, de kiváltképp...
- Jót – folytatta Gurcsikné a megkezdett mondatot. – Szinte el sem hittem, hogy ilyen csodálatos képességekkel rendelkezel, fiam.
- De Gurcsikné!
- Semmi Gurcsikné! Itt voltam, láttam, és amit láttam, meggyőződtem arról, hogy a fiam nem lehet sarlatán. Benne igenis van, mindig is volt valami titokzatos gyógyerő. De hogy ilyen mértékben...! Hát ez még engem is meglepett.
- Megengedi, hogy közbeszóljak?
- Minek? Ami tény, az tény, és Alfi, hál' istennek, ezúttal igaz ügy érdekében kamatoztatja tudását.
- Igaz ügy – fintorgott az ápolónő. – Ellenkezőleg! Szerintem Gurcsik úr semmit sem változott – jelentette ki nyomatékosan.
- Amennyiben? – figyelte fel Gurcsik úr az akadémuskodó nővérré.
- Nézze, doktor úr! Lehet, hogy egy laikust megtéveszt, de én az egészségügyben dolgozom. A férfi meghökken. Ez az okos tyúk még szemüveggel is jobban lát, mint mások a nélkül.
- Hát aztán! Mellesleg kitől tudja, hogy doktor vagyok?
- Tőlem, tudniillik Mártika a barátnőm is egyúttal, s mint ilyen elmeséltem neki egyet-mást – válaszolta az ápolónő helyett Gurcsikné. – Csak ezt a megtéveszt szót nem értem.
- Dehogyan, de tudja mit? Ha ekkora gyógyerő van a fiában, miért nem kéri meg, hogy gyógyítsa meg magát is?
- Az anyámat? – szökkent a vér Gurcsik Mester arcába. – Na... nagyon szívesen. Tulajdonképp már régóta szerettem volna megtenni.
- Akkor tegye meg! Most! – gúnyolódott az ápolónő.
- Ugyan, hagyjuk, erre már csak a Jóisten képes egyedül. Mártika, Mártika, milyen képtelen próba elé állítasz te bennünket!
- Miért volna képtelen, ha egy gyengén látón segített, bár ami engem illet, én inkább valami trükkre gyanakszom. De tegyük fel, hogy csakugyan rendelkezik ilyen csodaerővel. Ebben az esetben miért ne gyógyítana meg egy bénát is?
- Lehetséges lenne ez, Alfikám? – izzott fel az özvegyben a hamvadó remény parazsa. A férfi hosszú, vihart sejtető csend után röviden, de velősen válaszolt.
- Nem.
- Ez van, tisztelt Gurcsikné! Amit eddig itt látott, az ugyanolyan forgatókönyv alapján rendezett tévéshow, mint amivel nap, mint nap bombáznak esténként – szorította meg a vállát vigasztalóan Mártika.
- Igaz? Válaszolj már, a szentségét!
- Az orvos megszégyenülten meredt a Krisztus-festményre.
- Szóval igaz – roskadt magába Gurcsikné. – Menjünk haza, Mártika! Neked meg bocsásson meg az, akire éppen most nézel.
- Dr. Gurcsik megsemmisülten rogyott a fotelbe. Ma megnyert egy csatát, de elvesztett egy háborút. Holnap? Kereshetne például egy pénzesebb állást is, pártot alapít, szippantós lesz vagy asztrológus valamelyik népszerű tévécsatornán.
- Hogy végül is miként döntött Gurcsik úr? Őszintén szólva nem tudom, de ha valaki tudja, árulja el nekem is.

DEBRECZENY GYÖRGY

a penge élén

a penge élén
táncol a penge-élet
nem tudnak a fenekükön maradni
ezek a pengék
csak élezik a helyzetet

kínosan érzi magát
a penge élén a huszár
nyel egy nagyot
először fáj
aztán mintha átvágták volna

jaj csak nehogy elszakadjon
bennem valami
mondta a cipőfűző
fogadja szívből jövő rosszkívánságaim
a penge szélén

pengémet pengetem
szívemben rengeteg-pengeteg
pendülés
majd a borosta kirotál
ma tompa a penge éle mihály

vettünk egy pengét
családi összefogással
vettünk továbbá táncórákat
már szépen haladunk
ropjuk a penge élén

annak is a szélén
nem mozdul a könnyű kő
repül a nehéz penge
ki tudja vajon peng-e
a penge élén
jaj nagyon fúj a pengeszél

a penge él nagyon is él
és több penge-rész
a nagy egész
a penge-él a penge-él
hajóját nem éri tengerész
de a szablyák
útját egyenes pengék szabják
ezért légy mindig egyenes
mert azzal szúrni
és vágni is lehet

görbe kardomnak mondom
légy te ma egyenes
most kényes részhez értünk
a kanyarban
és ilyenkor a penge él

én éles pengém
én édes pengém
légy ma gyengéd
hisz úgyis
az artéria carotis a gyengéd

Nádas II. (olaj, vászon)

CSÁKY KÁROLY

Egy emlékezetes napról

(Ipolyság visszacsatolása)

Arról, hogy a müncheni egyezmény, a bécsi döntés, illetve a komáromi tárgyalások értelmében 1938. október 11-én Ipolyságot elsőként csatolták vissza az anyaországhoz, hosszú évtizedeken át nem beszéltek a városban. Az esemény tabu volt a magyar iskolákban, a Csemadokban, az egyházközségben egyaránt. S ma már alig vannak az élők sorában olyanok, akik e nem mindennapi történéseket személyes átélőkként fel tudnák, mernék idézni. Találunk azonban olyan írott forrásokat, korabeli felvételeket, melyek alapján a dolgokat rekonstruálni lehet. Most csak a nyomtatott anyagból mutatunk be néhányat.

A *Magyar Katonaujság* I. évfolyama 3. számának címlapján csaknem egy egész oldalas fénykép jelent meg, melyen a főtéren felsorakozott magyar honvédek és a fogadásukra összesereglett ipolyságiak láthatók. Két kisebb fotót is közöltek: egyiken a határépületre kitűzött nemzeti lobogót, másikon a harsonát fújó magyar vitézt látjuk. A címszövegen ez áll: „*Ipolyság 1938. október 11. Húsz év után az első magyar Himnusz Ipolyság főterén*“.

A lap a 4. és az 5. oldalt is az eseményeknek szentelte: *Ipolyság már a miénk* című képes riportjával. Ebben többek közt arról olvashatunk, hogy az említett napon „*déli tizenkét órakor a kiürösök imajele után vitéz Szombathy Pál alezredes, a váci Damjanich János 1. honvéd kerékpáros zászlóalj parancsnokának vezényszavára az 1. honvéd átlépte a Trianonban megvont cseh határt*“. A váciakkal együtt a *Padusitzky Alfréd ezredes* vezette *budapesti Mária Terézia 1. honvéd gyalogezred* két zászlóalja is bevonult a városba. Előtte azonban eltüntették a határoszlopot és a csehszlovák címet, s megvárták a város küldöttségét. Mint a lapban írják: „*Az első üdvözlő szavakat a határnál egy feketeszínóros magyarruhás férfi, mellén háborús kitüntetésekkel mondta. Csak később tudtuk meg, hogy Salkovszky Jenő dr., Ipolyság és környékének lelkes és bátorszavú vezére jött a rég várt magyar honvédek elé a határra.*“

Mint a továbbiakban olvassuk: „*A harangzúgás és szűnni nem akaró éneklés felejthetetlen emlékként marad meg mindenkiben, különösen a bevonulásban résztvevő csapatokban.*“ A lapban 14 korabeli felvétel is látható, az alábbi képaláírásokkal: *Az 1. honvéd gyalogezred az Ipoly hídján. Jobbról a bódé egy kiserődöt takar.; Ipolyságnál dőlt ki az első trianoni határoszlop.; Ifjú és öreg a maga módján örvend.; Kísérő harckocsizárral és drótakadállyal az Ipoly hídján előtt.; Az elsőnek bevonult 1. honvéd kerékpáros zászlóalj.; A bevonulásra menetkész csendőrök.; Minden virág a honvédeké.; Ők is ott voltak: a polgári kocsisok.; Hornyák Ágnes Ipolyság ifjúsága nevében üdvözlö a honvédeket.; A felvirágozott felszabadítók.; Magyar zászló leng a volt cseh laktanyán.; Ünneplő tömegek a bevonulás útvonalán.*

A másik összefoglaló a *Felvidékünk – honvédségünk (Trianontól Kassáig)* című kiadványban jelent meg (Budapest, 1939:73-77). Ebben a túloldali készülődésekről is olvashatunk, s az is kiderül, hogy a bevonulás bár békés volt, Drégelypalánknál egyebekre is fel volt készülve a honvédség: „*zakataltak a tankok meg a hatalmas motoroságyúk*“. *Ipolyság* című összefoglalójában *Marschalkó Lajos* a katonákat fogadók közt említi *Zanoletti József városbíró*t is, majd leírja, hogy nézett ki a határsáv a honvédek bevonulásakor: „*Két, acélszürkére festett cseh betonerőd állt az országút szélén. Az üres gépfegyvernyílás sötétén ást a bevonuló csapatok felé. Vaszól és cementből, magyarok adójából, verejtékéből építették ezeket a fagyos halál-kamarákat. Drótsövényt húztak köréje, tankcsapdát építettek a háta mögé...*“ Majd az akadályok árnyékából előlépő népet idézve így ír a szerző: „*Lehet-e valaha elfelejteni ezeket a síró-nevető arcokat, a dugdosott lobogókat, melyeken máig ott a könny pecsétje. Lehet-e nem emlékezni arra az öregasszonyra, aki a Miatyánkot imádkozva térdel az*

országút árkában, vagy a másik öreg magyarra, aki megöleli az első magyar katonát s azt hajtogatja szüntelen: –Fiaim! Édes, jó fiaim! Csahogy megjöttetek végre!“

A harmadik írás, mely e témát érinti, **Farkas István** író, tanár tollából való. **Hengel László** *Mit élt át a Felvidék?* című összeállításában jelent meg (Budapest, 1939:506-513). Ebben egy, a visszacsatolást, illetve a komáromi tárgyalást megelőző történésről is szó esik. Mint olvassuk már „Október 5-én hangzott fel az ipolysági ősrégi templomban először a magyar Himnusz, hogy soha többé le ne kerüljön a magyarok ajkáról. Megbolygatott méhkashoz hasonlított akkor a város, a csehek szuronyerdeje, a löszrel teletöltött betonfedezékek árnyékában. Éppen e sorok írójának nem illik említeni, hogy ki kezdte el húsz év után először a magyar nemzeti imádságot, elég az hozzá, hogy egy tömött templom népe sírt, zokogott. Fiatalok és öregek alig akarták elhagyni a templomot, amely előtt szuronyos csendőrök fülüknek sem akarván hinni, tétován álltak őrt.“ Farkas fontosnak tartja megemlíteni a derék ipolysági polgárok közt jelenlévő ismert személyiségeket: *Ambrózy Sándort, Kollárovi Lászlót, Hóbor Viktort, Skerlecz Lajost, Laky Irmát, özv. Oberth Kálmánnét, Zsigoné Kossaczky Magdolnát, Jankovich Ferencet, Nagy Sándort, dr. Bányay Józsefet, Ferenczy Esztert, Fábry Gézá, Gödör K. Jánost, Funk Gusztávot, Hornyák Odilót.*

Az ipolysági bevonulás nemcsak a városnak volt akkor nagy ünnepe. Mint az idézett beszámolóban is olvassuk: „Százerek sírtak akkor Ipolyság magyar népével együtt, száznál több külföldi és hazai újságíró nézhetette végig a diadalmas első bevonulást. A magyar rádió szárnyán az egész világ meghallhatta, hogy itt nem parancsra ünnepelnek; sírás, éljenzés, az ezernyi mámoros hang szívből fakad, egy felszabadított nép zeng a lélek különböző húrjain a magyarok Istene felé hálaimeit. Dr. Salkovszky Jenő, Zanoletti József, Boroven István, Hornyák Ágnes, Okolicsányi Panni beszédeit szinte betéve tudta az egész ország. Október 11-én nem tudták megvendégszolgálni a magyar sereget Ipolyságon, mert a magyar asszonyok, lányok, anyák elfelejtettek főzni, csak örülni és imádkozni tudtak.“

Az Ipoly menti palóc tájszótár szerzője, **Tóth Imre** bernecebaráti tanár *Palóc trilógia* című könyvében emlékezik vissza az eseményekre. Bernecebaráti, a Börzsöny alatti község, Ipolyság szomszédos települése akkor az anyaországnál maradt, de vonzaskörzetileg mindig ide tartozott. Trianon tehát az ottanikakban is nagy sebeket ejtett. Nem csoda hát, ha a Felvidék visszacsatolását ők is örömmel fogadták. Mint a szerző írja: „Ragyog 1938. október tizenegyediké magyar napja. Ünneplőbe öltözött az egész falu. Készül a délelőtti sági bevonulásra. A hónapok óta Remetén és Börzsönyalján beszállásolt katonaság már hajnalban elmasírozott a Szurdoki, parassapusztai határátkelőhöz, még a most már feleslegessé váló újországon menetek, hogy ott találkozzanak a Balassagyarmat és Vác felől érkező diadalmas seregekkel. Az Ipolyságról kivezető országút végébe épített emeletes cseh finánclaktanya előtt várják be a trianoni határ láncának hivatalos ünnepélyes szétszakítását.“ Volt azonban Ságon egy másik határátkelő is: a település délnyugati pontján, a régi bernecei út mellett. Mint Tóth Imre írja, a börzsönyalji iskolások és bernecebaráti népe itt gyülekezett. Ahogy olvassuk: „ők nem mennek Parassapusztáig, hiszen a Börzsönyaljáról Ságra vezető országutat elzáró határsorompó másik oldalán is ott ijedezik az emeletes cseh finánclaktanya, a közeli átjáró“. Az itteni palócok már az előtt átlépték tömegesen a határt, mielőtt a nagyobb átkelőnél azt lebontották volna. (<http://karpantmedence.net/509.ipolysagon-magyar-zaszlo>)

A visszatért Felvidék (Budapest, 1939) című kiadványban is arról olvashatunk, hogy Ipolyságon már korábban, a hivatalos határátdást megelőzően elkezdődött az ünneplés. Farkas István fentebb idézett írásában egy néhány nappal ezelőtti eseményről olvashattunk; kiadványunkban a bevonulás napjának délelőtti történéseiről értesülünk: „1938. október 11. Reggel 7 óra. A drégelypalánki cseh őrség utolsó embere is elhagyta a jellegzetes, pirosfedelű épületet, és Drégelypalánkra megérkeztek Ipolyságról a nagy felszabadulás első hírnökei. Csupa tizenegy-tizenöt éves fiú, és mellükön már ott volt a piros-fehér-zöld kokárda, szemükben könny, arcukon a lelkesedés piros rózsája. Ők mondták el, hogy Ipolyságon már megkezdődött a szabadság ünnepe. A városban a polgári hatalmat átvette a Magyar Nemzeti Tanács, és a katolikus templom tornyára felhúzták a magyar lobogót. Félórán keresztül

zúgtak-búgtak a harangok, az utcákon pedig könnyes szemű, mámoros emberek ölelkeztek össze.“ (245-246.p.)

Megjegyezzük még, hogy a *Magyar Filmhíradó* kiadásában *A Felvidék felszabadulásának első örömnépe Ipolyság 1938. október 11.* címmel hét képeslap is megjelent az eseményekről. Továbbá kiadtak hat képeslapot az alábbi címmel: *A felszabadított Ipolyság. Az első táborigmise.* Ugyancsak hat szép képeslap látott napvilágot ezzel a feliratozással: *Ipolyság, a felszabaduló Felvidék első országzászlójának felszentelése.*

Az országzászló

Magyar katonaújság

Bevonulás Ipolyságra

Magyar katonák Ipolyság főterén

Virágözönnel fogadták a honvédeket

Átkelés a határon

TÓTH IMRE*versei***VISSZATÉRÉS**

Talán csak kényszermegoldás volt a hősi halál. De még mindig jobb, mint egy pincében átvészelni a telet. Vagy futni a téren át, lélekszakadva. Végül is, senki nem tartozik senkinek. Ez így tiszta, és így tovább.

Most mégis egy barlang mélyén várom a tavaszt, vagy amit annak neveznek, bármi is legyen. Lassan növekedve, mint a cseppkő, ezer és ezer éven át. Ki kinek üzen, milyen erőnek, miféle hatalomnak lesz feltámadása?

Most tavaszt játszik. Az előbb még ember volt, de megunta a régi álcát. El akarja hitetni, hogy végül is nem történt semmi. Végül is.

Ha azokba a szemekbe néznél, látnád, ahogy felvillan az ég, tűzeső veri a várost, és lassan szitálni kezd a hamu.

Csak az a kérdés, kit szolgálsz? Végül is.

De hol leszek én már akkor?

Megnyílik a szaturnuszi csapda, és végre kilépek a fénybe.

URÁNIUM

Felolvasás a Törvény könyvéből. Ne hidd, hogy egyedül vagy, mert mi ott vagyunk mindenütt. Akkor is, amikor felnézel, és keresed azt a csillagot, amelyről tudod, hogy napról-napra egyre nagyobb lesz, mindaddig, amíg el nem takarja az eget, hogy végül összeolvadjon veled.

Csak azt tudod elfelejteni, akit már megismertél. Még ha többé nem is beszéltek. És forognak tovább a csillagrendszerek. Keresed tovább másik részedet.

Szemeddel látunk, füleddel hallunk, használjuk minden érzékedet. Te táplálsz minket, és mi segítünk téged. Amit te adsz nekünk, az a tapasztalat.

Amikor megálltál az „Isten akarata” fogadóban, hallgatni a háborús híreket. És felmentél a lánnyal a szobába, és bőröd a bőréhez ért. Mi akkor is ott voltunk köztetek. Másnap bevonultál, és mi eltérítettük a golyókat, hogy neked ne ártsanak, és levágtuk előtted az ellenséget, hogy ne kelljen ölnöd. És lefoglaltuk kezéd, hogy ne fordítsd önmagad ellen a fegyvert, és elfelejts minden csalódást.

Híressé teszünk az emberek között, hogy szolgálj Őt, akit mi is szolgálunk. Megvédünk mindentől, hogy senki ne árthasson neked.

Hatalmas leszel az emberek között. Ismerünk öröktől fogva. És amikor tested nem bírja tovább hordozni szellemed, segítünk újat keresni, ahol tovább élhetünk együtt veled.

REKONSTRUKCIÓ

Ami a színésznek egy szerep, nekem annyi egy élet.
Ha megtanulom, sűgő nélkül is tudom.
Tanulmányoztam az embereket, és végül magam is
azzá váltam.

KOFFEINFÜGGŐ

H. P. emlékének

Amikor már végleg úgy érzem, hogy elviselhetetlen
a fájdalom, amit hiányod okoz, lemegyek a büfébe,
és rendelek még egy kávé.
Kint a fák hajladoznak a szélben, a házak előtt. Nem tudom,
hol laksz, akármelyik lehet a te házad.
Mint egy fehér-sárga sivatag, ahol csak házak és kövek.
Egy halott város bontakozik ki a szemem előtt, egy halott,
egykor perzsák lakta város.
Nem tudom, melyik házból jössz majd elő, milyen napon,
talán egy csütörtök reggel.
Nem tudom, kijutok-e innen élve.
De tudom, hogy a városon túl édesvizű folyó folyik, és zöld,
ismeretlen nevű fák levelei remegnek a nyugati szélben.

AGYALOGSÁG

A gyalogság néha eltéved, az emberélet útjának
felén. Előkerül térkép, tájoló, távcsővel nézzük
a tájat. Nos, ez itt valószínűleg már a bejárat.
Az erdőnek is van gyökere, nem csak a fáknek.
Nem tudni, mi az, ami ideköt még. Talán csak az,
hogy várjuk a felmentő erőt, a lovasságot.
Leszálló ég alatt most kapjuk vissza, amit adtunk
másnak. Az örökkévaló beássa magát a földbe, és
páncélt növeszt.
Az embernek végül nem marad más vágya,
csak felugrani, rohanni előre és löni, löni, löni.

HORVÁTH ÖDÖN

Valahol vagy

A víz kissé bizonytalan tükrében
a parton álló fák megkettőződnek.
Az alkony csöndje távozó napfényben
érkezik s az első perce az ősznek.

Itt-ott a rét még több színben virágzik,
de már rozsdá ul jó néhány levélen.
Szerelmünk enyhén savanykás almáit
a legutolsó darabig letéptem.

Most csak várok, és tudom, érzem,
te is várok. Valahol vagy. Még
talán néha eszedbe jutok. Én is

így vagyok veled, ámbár többször kérdelek:
mért van, hogy biztosan sírva fakadnék,
ha megérkeznél, ha itt volnál? Mégis.

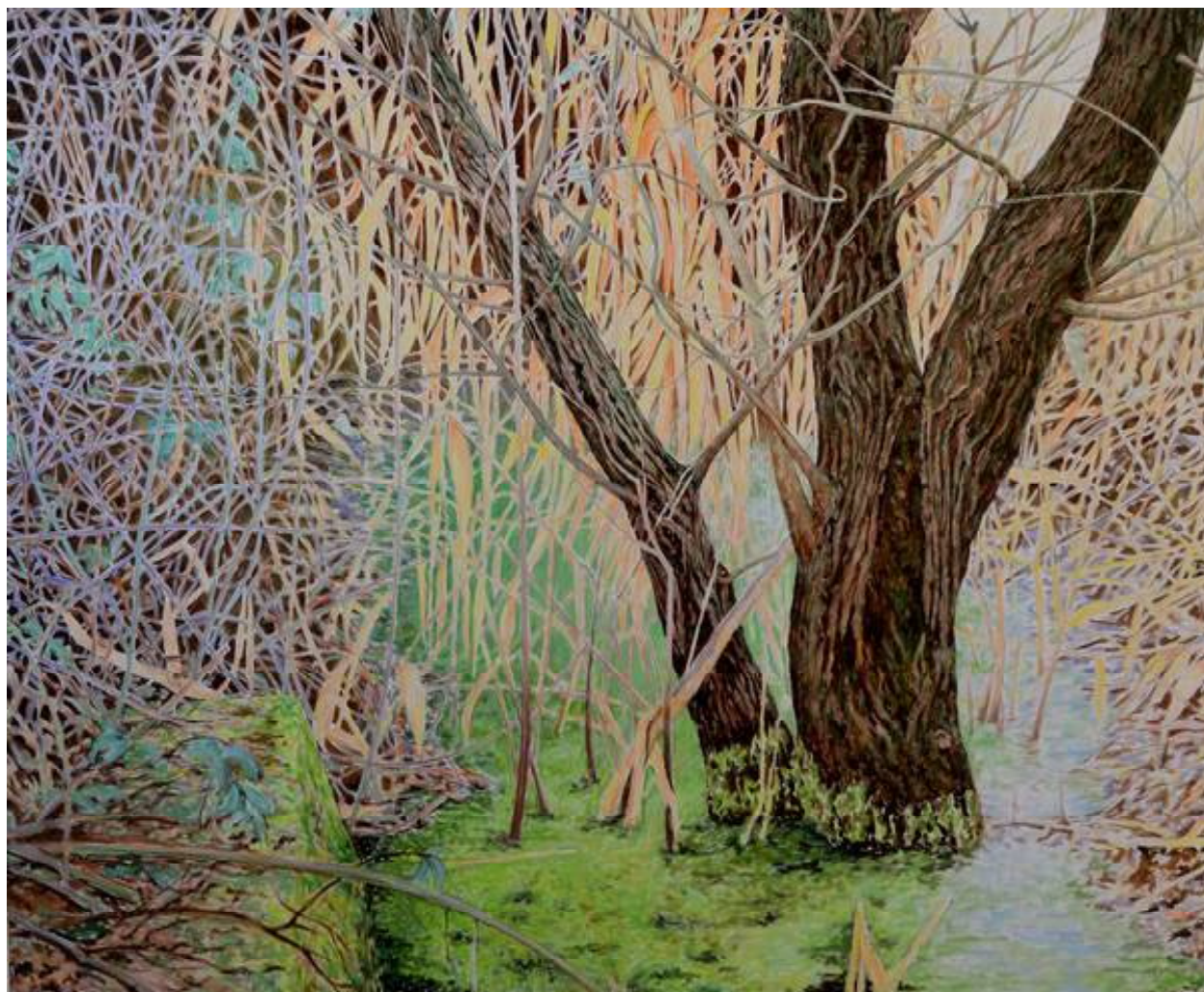
Válaszúton

Ezt az éjt átálmodtad: Most az egyszer
végre megtudtad: mennyire nem érzed,
mi lesz veled? Miért szólítasz ezerszer
valakit, hogy vegye át szenvedésed.

Ne játssz! Cirkusznak hat egykedvűséged:
az asztalon ott a megtöltött fegyver.
Számodra valójában már nem rémtett,
inkább mindennek vége. Isten nem ver

bottal. Szándékát talán már megérted.
Amikor intése percei jöttek,
akkor se fordítottál hátat titkos

dolgaidnak. A láthatatlan gyilkos
miazmái most életedre törnek,
csak, hogy rájöjj, mily törekeny az élet.

Vizesárok II. (olaj, vászon)

KŐ-SZABÓ IMRE

Orrvérzésig

Ormos Feri most ért az igazi férfikorba. Nemrég múlt huszonegy éves, pár éve nagykorú, önálló döntési joggal rendelkezett. Saját sorsát ő irányította. Úgy érezte, másnak nincs beleszólása. Szülei ezt ténylegesen nyugtázták is. Már nem kérdezték tőle, merre jártál, mit tettél, és mikor jössz haza? Feleslegesnek tartotta, hogy erről faggassák. Dolgozott, a fizetésének nagy részét haza is adta, tehát rendes srácnak ismerték a környéken. A lányok kezdtek érdekelni, hiszen szervezetében minden úgy működött, mint azt a természet törvényei szerint, a teremtő, megalkotta. Nézte a lányokat, tetszett neki nem is egy, még a szomszédék Pannáján is megakadt a szeme. Ahogy telt az idő, úgy válogatott közülük. Persze csak elméletben, mert konkrét ismerkedésre nem került sor. Akiket mérlegelése során, talán megkedvelt volna, azok sem tudtak Ormos Feri vágyairól. Csak annyi tünt fel nekik, hogy a srác többet forgolódik utánuk, mint eddig tette. Egyesek arra gondoltak, valami betegsége lehet, amely abban nyilvánul meg, hogy haladtában mindig hátra-hátra fordul. Azt nem tudták, hogy gyógyítható betegség-e ez, vagy talán egy rokkantatási folyamat kezdeti lépései? Csak csodálkoztak és nem tudták mire vélni a helyzetet.

Ormos Feri innentől kezdve, úgy mondják, hogy sátor alatt aludt. Ugyanis az a bizonyos „rúd” reggelre mindig spannolt állapotban volt és a lepedő, mint a sátorlap feszült rajta. Sajnos az volt a baj, hogy a lányokat nem merete megszólítani. Csak nézegette őket. Egyszer aztán, amikor moziba volt, azt vette észre, hogy egy magas, barna lány, aki korban azonos volt vele, nagyon nézi őt. Először azt hitte ez valami véletlen műve, talán nem is rá lehet kíváncsi. Hazamenve azért elgondolkodott. Neki is tetszett a lány, elmondta anyjának, hogyan néz ki.

- Az a körzeti orvos lánya. Eladó sorban van. Csinos, nagyon csinos! – mondta az anyja közömbösen, majd hirtelen kérdőre váltotta a szót.

- Csak nem az a lány tetszik neked? – csattant a kérdés.

Ormos Feri, hirtelen nem tudta mit válaszoljon. Tényleg tetszett a lány, nyúlánk alakja, szép formás mellei, barna haja. Talán az volt a zavaró benne, hogy a nyakába legalább négy bizsukkal kirakott lánc lógott. Láncok voltak mindkét csuklóján is, felcsavarva. Úgy nézett ki, mintha egy fémtelep mozgó reklámja lenne, ezzel a sok fémcsigolyával, csillogó műtyűrökkel.

Öccse is tudomást szerzett erről, aki ezt úgy kommentálta:

- Csak nem az ócskavasas csaj? – kérdezte és felderült az arca. – Annyi fémadarabot aggat magára, hogy veszélyes lenne egy mágnes közelébe lépnie. Elkapná!

Ormos Feri ez a megjegyzés nem zavarta. Az elkapás tetszett neki, ő is ezt szeretné. Arra gondolt, milyen egyszerű lenne egyszer lefejtetni róla azokat a csillogó fémláncokat, hogy a meztelen valóságában lássa. Ettől a gondolattól aztán kissé megrémült, mert anyaszülte meztelenül nőt ő még sohasem látott. Most aztán azon morfondírozott, vajon milyen lehet egy ilyen lány meztelenül? Azt még el tudta képzelni, hogy a karjain, lábain nincs semmi. Hiszen a nagy melegben, így járnak a lányok. Tehát még azt is, hogy a háta csupasz, de hogy nézhet ki, amikor nincs rajta melltartó, vagy éppen bugyi? Ha nadrágban van, akkor tapasztalta, hegy és völgyvonulatai szépen kirajzolódnak. Ez van hátul, de mi van elől? Ez aztán izgalmas játékká alakult. Érezte, hogy lélegzete szaporábbá vált. Férfias vágyai testet öltöttek, csak feszengett. Valamiféle feszültséget érzett a fejében, mintha a vérnyomása magasabb lenne. Ekkor váratlan esemény történt, orrából lassan csordogálni kezdett a vér. Zsebkendőjét szorította oda, de a vérzés nem csillapodott. Megfordította a zsebkendőjét, de a vérzés nem akart elállni. Azt vette észre pár perc múlva, hogy az orrához szorított kendő teljesen átázott. Próbált vattát keresni a fürdőszobában, anyja cuccai között. Hosszas keresgélés után sikerült egy öklömnyi darabot előhalásznia, kis neszesszeréből. Vastag dugóformát sodort belőle és bedugta az orrát. Ekkor érezte, hogy a bal oldali orrlyukból folyt eddig a vér. A szobai tükörben megnézte arcát, amely a kapkodó forgatagban, többfelé is véres lett. Lemosta, a dugónak használt

pamacs vége is véres volt, de legalább már nem folyt. Így nehezen vette a levegőt, szeretett volna megszabadulni tőle, de érezte, nem lehet, türelmet parancsolt magának.

Ismételten a lány jutott az eszébe. Tényleg, milyen szép formás minden rajta. Emlékezett, ahogy a moziból jöttek ki a nézők és mentek az utcán. Párosával sétáltak. Korzóztak, ez volt akkoriban a szokás. A lány előtte ment, egy barátnőjével. Nem siettek, csak úgy lépegettek, mozgott minden porcikája. Szép volt a lába, a haja, a vállalai szinte fényesen ragyogtak. Ahogy a fejét tartotta, nyaka íve pompás látványt nyújtott. A sarkon, amikor elfordult, mert innen más irányba ment haza, feltűnt mosolygós arca, vidámságot tükröző barna szemei. Valami csábos kihívás vibrált ezekben a szemekben, amelytől Ormos Feri olyan érzés kerítette hatalmában, mintha legalább két kupica snapszot ivott volna. Teljesen szédült lett, a lány alakját még akkor is látta, amikor az már messze járt.

Elhatározta, legközelebb megszólítja, ott az utcán. Nincs abban semmi kivetni való, ez nem szentelenkedés, hiszen a szemek játéka ezt már előre elrendezte. Tehát nem ismeretlenek egymás számára, csupán még nem beszéltek.

Az alkalomra várt, amely a szombati előadás után lehetőséget is kínált. Ormos Feri kisietett a moziból, ott várakozott a kijáratnál. Figyelte a kiáramló nézőket, észrevette, hogy a lány jön kifelé, ő is kereste szemével a fiút. Csak hirtelen az a probléma merült fel, hogy nem egyedül jött. Mellé csapódott egy szőke lány, azonban érződött, hogy szeretne tőle megszabadulni. A két lány közötti beszélgetés látszatra is szaggatott volt. Mindig hátranézett, kereste, hogy Ormos Feri követi-e? Amikor látta, hogy a srác követi, már csak a lánytól kellene megszabadulnia. Megálltak, többször is, de a szőke lány nem tárgított. Ormos Feri úgy érezte, most sem fog sikerülni, mert ez hazáig kíséri.

Egyszer csak bekövetkezett a fordulat. A következő sarkon elváltak. A srác csak a lányra koncentrált, aki szép lassan ment, mintha várná a megszólítást. Kettőjük között a távolság egyre csökkent. Ormos Feri szíve hevesen vert, a vér feltódult a fejébe. Érezte, itt baj lesz, amely hamarosan be is következett. Az orrából megint szivárogni kezdett a vér. Tudta, így nem állhat oda, mit szólna a lány. Lassúbbra fogta lépteit. A már előre elkészített vatta után nyúlt, bedugta az orrába. Még látta a lány távolodó alakját. Meggyőződése, hogy mulyának tartja őt. De mit tehet ilyen körülmények között? Rábízta magát sorsára. Nem volt mit tenni. El kellett hagyni a porondot, mint azoknak a bikáknak, akiknek ezzel megadták az utolsó dőfést is a viadalon. Farokhorgasztással távozott a küzdőtérrel.

Aztán ahogy teltek a napok, kevesebbet ment moziba és nem arra az előadásra, melyre a lány járt. Párszor még látta az utcán, de a lány büszkén elfordította fejét. Ha tudta volna, hogy Ormos Ferinek, fiatalságának túlfűtöttsége miatt kellett meghátrálnia, biztosan megértőbbnek mutatkozik. Ormos Feri ezt követően óvatosabbá vált. Várt még pár évet, hogy rendeződjön benne minden. Majd találkozott egy másik lánnyal, már az orra sem vérzett, de a csillogó fém műtűröket sokszor még álmában is látta.

(Isten éltesse nagyon sokáig Kő-Szabó Imrét, aki október 2-án ünnepelte 79. születésnapját! További sok szép irodalmi sikereket, egészséget, alkotókedvet kívánok! A Szerk.)

KOVÁCS T. ISTVÁN

Krimi

-Mi a fenének már nekünk ez a telek? Amennyi pénzt ráköltünk, annál kevesebért megveszünk mindent a piacon.

Így érvelt gyakran a feleségével beszélgetve az öreg Varga Miklós, mikor már kezdett korosodni és egyre fárasztóbb lett számára a fizikai munka.

-Hát, akkor add el! - bízta ilyenkor a felesége, de közben a nyáron termett gyönyörű, szép, piros paradicsomjaira gondolt, amiket gondosan öntözgetett, meg a saját maga által vetett zöldborsóra, amiért nem kellett a zöldségeshez menni. Úgyszintén a sárgarépáért sem, meg a keményhúsú, finom Húsvéti rozmaring fajtájú almáért, ami évente kitartott a tél derekáig, s még az unokáknak is mindig jutott belőle. Már amikor az unokák azt fogyasztották a banán, meg a narancs, s más déligyümölcsök helyett.

Varga Miklósnak az is az érvei közé tartozott, hogy megváltozott a világ. Az új nemzedéknek már nem nagyon kell a hazai, a kertben termelt holmi. A gyerekeik a krumplit is néhány kilónként veszik meg hetenként a piacon, mert ott viszonylag mindig friss. Nem úgy, mint az, amit ők tárolnak és már karácsony táján fonnyad. A gyerekeik azt már nem szeretik. Csak a szőlőt, amikor érik. Azt viszik. Vihetik is, mert mindig terem annyi, hogy jusson enni a két családnak. Bornak való nincs is, mert az ő családjuk nem olyan borozgatós fajta.

-Hátszen válogathatnak, amíg tehetik. - morogja ilyenkor Zsófi mama. - Bezzeg, aki nem kap rendszeres fizetést, mert nincs honnan kapnia, annak jól jön egy ilyen kert itt pár kilométernyire a várostól, ahonnan régebben még gyalog is haza sétáltak, ha lekésték a buszjáratot.

Közben az jut az eszébe, hogy vajon a városi tanács hivatalnokai gondolták-e annak idején, hogy ők ilyen szép mesekertet varázsolnak majd abból a parlagföldből, amit nagyon olcsón kínálgattak az embereknek, csak fogadják el, ne a városnak legyen rá gondja.

Miklós bácsival ők azelőtt évekig töprengtek azon; mit vegyenek előbb? Trabantot, vagy telket? A kettőre nem tellett egyszerre. A kocsit csak három év múlva sikerült megszerezni, mikor még jó áron vették át a málnát. Ennek a jól jövedelmező ültetvénynek is jutott hely a telken. Na, de az is lecsengett már. Nincs piaca, nem veszik át. Ezért kivágták. Csak annyi bokrot hagytak meg, amennyin a saját fogyasztáshoz való megterem. A többi helyén bazsarózsa díszlik a szezonja idején, meg liliom. Nagyra nőttek a trombitavirág bokrai. A kisház terasza előtt meg a piros és sárgarózsa deríti jókedvre az embert. Na és a kilátás a dombról, a város apró dobozoknak tűnő házaira, a folyón túl magasodó hegyek vonulatára, s távol a déli horizonton, a cakkos szélű felhők fodrozta ég alján a távoli nagyváros házsorainak homályban derengő körvonalaira.

A férfiember mintha nem is érzékelné ezt a sok-sok szépséget - gondolja Zsófi mama. Úgy sejti, hogy a férje, mintha el tudná felejteni azt az évtizedekig tartó fáradozást, míg eddig eljutottak. Míg megépítették azt a kis házikót is, aminek a teraszán nyaranta még a család is összejöhet névnapot, születésnapot ünnepelni. Vagy csak úgy, ott kint főzni és fogyasztani egy jó pörköltet. Az unokák ilyenkor a sárgarigókkal feleselnek fütyörészve, a fácánkukorékolást utánozzák, az útszéli vadszeder bokrain böngésznek, mikor az a nyári csemege érik.

Hát ettől a szépségtől válna meg ez az ember? Újabban azt mondogatja, hogy addig szabaduljunk meg tőle, míg végleg tehetetlenné nem válunk. Mert bizony, ezt a kertet a fiatalok meg nem művelik. Arranekik nincsen idejük, meg aztán nem is értenek hozzá.

Az is igaz persze, hogy Miklós papa leginkább olyankor hozakodik elő a maga érveivel, mikor betörnek hozzájuk. Ez úgy háromévenként ismétlődik. Ilyenkor a tolvajok feldúlják a kissozobát, az udvart. Ellopják, ami alumíniumból, vagy vasból van. Ők meg hívják a rendőrséget. Azok lefényképezik a nyomokat, jegyzőkönyvet készítenek, majd egy hónap múltán küldik az ajánlott levelet, hogy a tettes ismeretlen, a nyomozást felfüggesztik.

Na, de eddig még el tudták viselni az ilyen kisebb károkat. Mindegyikből okultak, erősebb zárat tettek az ajtókra. Am olyan kárt, mint az elmúlt télen, még egyetlen rabló sem okozott. Mindig azt mondogatták egymás közt a családban, hogy nagyobb értéket oda kockázatos lenne kivinni. Pénzben ugyan nem is nagyon lehetne kifejezni, mennyit ért az a matuzsálem korú gáztűzhely, amin azért mégis meg lehetett főzni egy ebédet, meg a frissítő feketekávé. Téli kiránduláskor a teát. A félig már kopott zománcú vaskályhába nyesedékkal lehetett fűteni, enyhíteni az alaposan kihűlt szoba levegőjét. Az utóbbi két évben már egy kisméretű hűtőgép is könnyítette az élelmiszertárolást. Azt a keresztkomáék ajándékozták nekik, mivel kint még megfelel a céljának. Na, de ezek közül mostantól kezdve semmi sincs, mert elvitték a tolvajok. Csak azon csodálkozik Miklós bácsi is, hogy ha már nem tudták az ajtózárat feltörni, akkor hogyan feszítették ki az ablakrácsot, s hogy bírták ott kiadogatni azokat a nehéz fém tárgyakat.

-Van megérzés a világon - bizonygatja. Azt meséli, hogy amint az egyik téli napon kiment körülnézni, már az autóbusból kiszállva is furcsa előérzet nyugtalanította. Ahogy az országútról lefelé ereszkedve a domboldalon, messziről kezdte figyelni a kis házat. Különös módon, a kémény felé nézegetett és látta másként, mint általában. Pedig az úgy állt ott a háztetőn, mint egyébkor.

Nyugtalanul közeledett a kertkapuhoz, ami nyitva volt. A kisház teraszára fellépve döbrent rá, hogy az oldalablak rácsát felfeszítették. Nyugtalanul fordította az ajtó védő vasrács kulcsát, majd nyitotta a belső ajtót. Akkor fedezte fel, hogy oda a gáztűzhely, meg a palack. Az étkezésleték javát is kiválogatták, de akkor még megmaradt a kályha és a hűtőgép. Sietve kocogott le a pincéhez, ahol siralmas látvány fogadta.

-Mit számít az a biztonsági zár? - gondolhatták a tolvajok. Zárnyitás helyett úgy tekerték le a vaslemez pinceajtót, mint ahogy otthon a felesége hengeríti a palacsinta tésztáját.

Nem akart semmihez hozzá nyúlni, hanem a mobiltelefonján hívta a rendőrséget. Megadta a helyrajzi számot, a tájékozási pontokat, amikhez igazodva oda juthatnak. Először csak a két járőr jött. Azokkal volt idő beszélgetni, míg a nyomozó és a fotós is megérkezett. A két fiatalember barátságos és megértő volt. Ők is a gyenge fizetésükre panaszkodtak. Mivel a napi szolgálati idejük letöltéséből már alig maradt fél óra, izgultak, hogy a két kolléga addig oda találjon, hogy nekik is legyen még idejük időben haza jutni a vidéki otthonukba.

A nyomozó mindent lefényképezett, megjelölt, s közben sötét este lett. Szerencsére pár évvel ezelőtt volt errefelé egy hálózatépítési akció, azóta van a telken villany is. A nyomozó kint kezdett hozzá a jegyzőkönyv aprólékos megírásához. Az ellopott tárgyak forint értékét kérdezte. Hát, annak bizony csak erkölcsiértéke volt, tehát csak hozzávetőleges árat tudtak beírni. Végül aztán Miklós gazda zárhatott mindent, ami még zárható volt és a rendőrökkel haza is utazott. Előtte még szignálni kellett a kézzel írt jegyzőkönyvet. Látatlanból aláírta. Bizott a törvény embereiben.

Mondták, hogy a nyomozás eredményéről majd értesítik.

Két hét sem telt még el, amikor egy vasárnapi ebéd után a telekhez közeli tanyán lakó fiatalember csöngetett a lakásuk ajtaján.

-Miklós bácsi! Betörték a telkükön.

-Tudom Fiam! - mondta az öreg- Kint voltak a nyomozók. Én hívtam őket.

-Nade most újra betörték - bizonygatta a fiú. A bátyám járt arrafelé. Az látta meg. Tárva-nyitva a nagykapu. Keréknyom is maradt a havon. Jöjjön! Kiviszem a kocsimmal.

Ismét rendőrség. Másik járőr, másik nyomozó. A kisházából most már mindent elvittek. Hiányzott a vaskályha, a hűtőgép, nem maradt meg egyetlen csavarkulcs és más fémből való kéziszerszám, de még a tűzifa vastagát is autóra pakolták a csibészek, akik a kocsival beálltak a kertbe. Újabb jegyzőkönyv készült, ismét becsült értékek alapján, ismét kézírással, amit tulajdonosként ismét olvasatlanul írt alá Varga Miklós, miközben már a nagy pelyhekben szálldogáló hó teljesen befedte a keréknyomokat. Két hét múlva levél érkezett a rendőrségtől. Be kellett menni a kapitányságra, mostmár a legépelt jegyzőkönyvet is alá írni.

A közben eltelt két hét alatt az összes környékbeli telkeken betörték.

Varga Miklós két nevet közölt a hadnagy úrral, akikről a tanyasiak biztosan tudják, hogy ők a tettesek.

-Lehet. - mondta a hadnagy, miközben egy férfi fotóját nézegette. - Csak tudja, a mi munkánkban az a nehéz, hogy minden gyanút bizonyítani kell. Ám, ha bármit megsejt, kérem, hogy szóljon nekünk.

Talán egy hónap telt el ezután is, mikor megérkezett a levél, hogy a rendőrég bizonyíték hiányában a nyomozást egyelőre felfüggeszti.

Varga Miklós csak legyintett. Ám ahogy jött a tavasz, ő is, meg Zsófi mama is szinte minden nap kiballagtak az üde, friss levegőjű határba. Miklós bácsi megmetszette a szőlőt, a gyümölcsfákat, Zsuzsa mama is új reményekkel vetette el a zöldborsót, ültette a paradicsomot, s közben szidta a vaddisznókat, meg a vadászokat, hogy nem ijesztik el őket a környékről. Ezeknek a lesipuskásoknak fontosabbak az állatok, mint az ő jácint és tulipán hagymái, amit ezek a gyalázatos jószágok mind kitértek. A csicsókáról nem is szólva, amit már évekkkel ezelőtt kipusztítottak. Pedig abból még eladásra is jutott régen. Ez a környék ugyanis nem afféle jómódúak üdülőnegyede. Itten korán magukra maradt szegény kisnyugdíjasok, özvegyen maradt öregasszonyok hajlítgatják sajgó derekukat és viszik be a korai termést eladni a városban. Ott lehet látni őket a lakótelepi bolt előtt, ahol a vevőket várják. A vadászok meg azt mondják: -Az állatnak is ennie kell. Na, és az embernek?

Már az akác is kibontotta a virágát, száz ágra süttött a tavaszi nap, mikor Varga Miklós szatyorral a kezében bevásárolni indult. Az élelmiszer áruház előtt különös alakokat pillantott meg. Régi típusú, kopottas Lada-márkájú gépkocsi előtt álldogáltak a parkolóban. A kocsi tetején pedig ni! Kétségtelen. Ott van lekötözve az a barnamázás vaskályha, meg a fehér hűtőgép és egy gázpalack. Ez az! Itt vannak a tettesek! Öt perc innen a rendőrség. Csak ki kell kapni a zsebéből a mobiltelefonját és hívni Nagy hadnagyot. Az majd fülöncsípi a csibészeket, míg azok el nem indulnak ezzel a rakománnyal a fémgyűjtő telepre. Mert, hogy oda tartanak, az biztos. Csak az a kérdés, hogy itt kire és mire várnak.

Körbejárta az autót. Semmi kétség! Ezek a holmik mind az övéik voltak.

A kocsi másik oldalára került, hogy jobban szemügyre vegye a várakozókat. Szakadt, koszos rövidnadrágban, tornacipőben egy alacsony, sovány férfi támaszkodott a Lada oldalához. Mellette ápolatlan külsejű fiatalasszony, minden bizonnyal a felesége álldogált, aki nem lehetett több harminc évesnél. Meztelen lábait agyonhasznált ócska sportcipőbe bujtatta és gyanakvó pillantásokat vetett Miklós bácsira. Mellette két, szintén hiányosan öltözött kis gyerek álldogált. Az anyjuk kezét fogták.

-Mire és kire várhatnak? –fordult meg az öreg fejében, akire a férfi is mind nyugtalanabban kezdett figyelni. Vajon mi lehetett a foglalkozása, ha dolgozott is valaha? - motoszkált az öreg fejében a kérdés. Azokra a szakmákra, foglalkozásokra gondolt, amelyek fölött végképp elszállt az idő, s akik az ilyenekből éltek, ma már sehol sem találnak munkát maguknak. -Mit is mondott a nyolcvanas évek végén például a cigányszövetség egyik vezetője? -Miklóskám! Most a gyárakat lassanként bezárják. Először ugye a cigányokat küldik el. Nade, a pujáknak enniük kell! Mit gondolsz, mi lesz ebből?

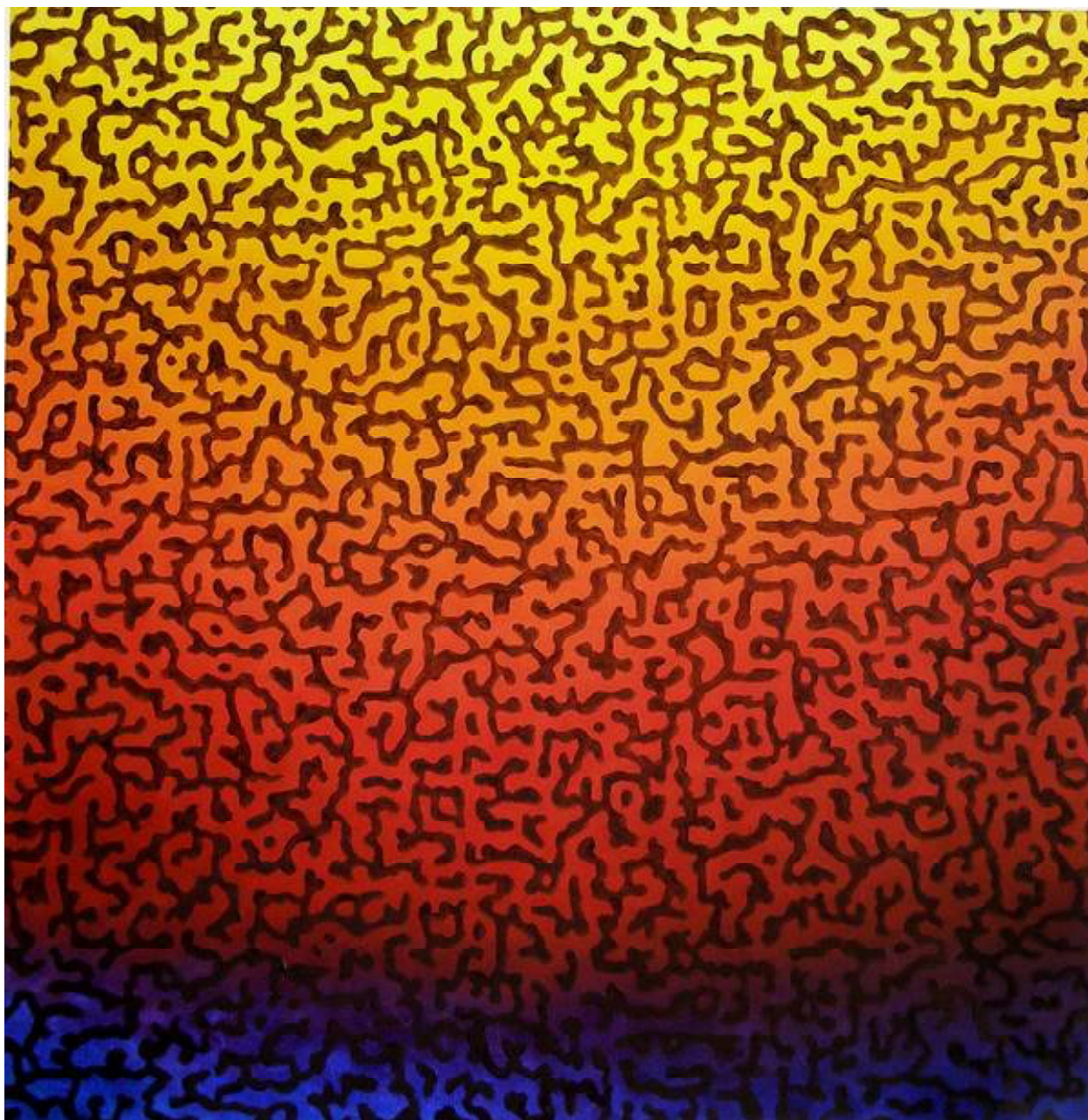
Miklós bácsi számára egyre inkább a nyomorúságról szóló családi képnek tűnt az öreg autó előtt várakozók látványa, s halványulni kezdett benne a szándék, hogy a mobiltelefonja után nyúlják. Végül már nem is akarta hívni a rendőrséget. A közeli buszmegállóhoz ekkor közeledett a telkes járat. Sietős léptekkel még elérte. Odakint szokása szerint körbejárta a kisházat, kipróbálta az új zárat. Biztonságosnak vélte az új pinceajtót, aztán felmérte a további tennivalókat. Nézte, hogy nő a fű, amit nemsokára nyírni kell. Itt van a permetezés ideje is.

-Miért akarja eladni ezt a telket? - kérdezné a lehetséges vevő. Ha megmondaná, hogy ide rendszeresen betörnek, az illető máris venné a kalapját. Vagy ezt inkább el kéne hallgatni? Nade, másokat becsapni? Másokat rántani a bajba? Tisztességes ember ilyet nem tehet. Ezen a kérdésen töprengett az öregember. Felkapott egy kődarabot, hogy elriassa vele a borsóültetvényben garázdálkodó fácánkakast, amely zajos szárcsapásokkal repült tova az erdő sűrűje felé. Élvezte a friss tavaszi levegőt, az ég kék mezején úszó felhők látványát. Belenyugvás? Együttérzés, vagy szánalom? Nem tudta pontosan, mit érez a téli látogatók iránt, akik egész biztosan ezek a ma látott nyomorultak lehettek.

Közben meg azt is érezte, hogy különben nem tudna elszakadni ettől a kis zöld világtól. Majd csak lesz valahogy. Egyelőre még van annyi ereje, hogy takarosán eldolgozgasson benne. Legfeljebb majd az öreg trabival jár ki megint, nem az autóbusszal. Kocsival hozza majd ki a szerszámokat. Nem hagy idekint értékesebb tárgyakat. Elvégre a házi orvos is azt mondta: -Varga bácsi! Sokat mozogjon! Mert ha leáll, gyorsan elkezdődik a hanyatlás.

Ilyen gondolatokkal indult haza az öreg Varga Miklós. Haza, a panelvilágba.

Útvesztő (olaj, vászon)

KERÉKES TAMÁS

Idegen a síromban II. rész

*A regényírásnak három szabálya van:
sajnos senki nem tudja, melyek azok.
(Somerset Maugham)*

A boldogság egy komoly arcú angyal

Amedeo Modigliani nem volt hajlandó beállni a két legnagyobb mester, Picasso és Matisse táborába, ezzel a döntésével lényegében sikertelenségre és ismeretlenségre ítélte magát. Picassóval történő kölcsönös szurkálódásukra jó példa, hogy az olasz egyszer ezt kérdezte a kubizmus atyjától: „**Picasso, mondd, hogyan szeretkezel egy kockával?**”. Mindenesetre egészen biztosan nagy hatással voltak egymásra. A folyamatos rivalizálásból áradó feszültség valószínűleg pozitív hatással lehetett alkotókedvüknek. Egy legenda szerint Pablo Picasso halálos ágyán Modigliani nevét suttogta... Valamikor a háború elején vette kezdetét egyik romantikusan kezdődő, de csúnyán véget érő kapcsolata a nála 5 évvel idősebb, dél-afrikai írónővel, Beatrice Hastings-szel, aki anyagilag is támogatta az olasz művészt. Kapcsolatukat nagy partik jellemezték, ahol nem éppen az alkoholmentesség volt a jelszó. Egy zavaros eset vetett véget a nagy lamúrnak: Modigliani állítólag konkrétan kidobta Beatrice-t az ablakon. Talán érthető okokból, szerelmük ezután véget ért (hír.ma) Párizs később is a lázadásszimbóluma lett: *Egy francia, fiatal láncdohányos egyetemista hatvannyolcban tüzet kért a nanterre-i egyetem uszodájának avatásán a minisztertől. Daniel Cohn-Bendit provokációjára büntetés várt. Kicsapták. Állítólag megkérdezte a minisztertől, hogy a fiatalokról szóló hivatalos fehér könyvében a minisztérium nem említette a szexuális problémákat.*

A miniszter azt válaszolta, hogy „ha nem bír magával, miért nem ugrik a hideg vízbe?”

A jelenetnél jelen lévő Timur Link esküszik rá, hogy a beszélgetés a következőképpen zajlott:

A diák kérdése: ”Miniszter úr, miért nem engedélyezik az egyetemeken a koedukált kollégiumokat”.

-„Hűtse le magát, fiatalember!”, hangzott a rapid válasz.

-„Ha maga impotens, attól még hagyhatna bennünket ba..ni” válaszolta az a diák, akiből a frankfurti választások alkalmával Európai Néppárti képviselő lett, aki a Zöldek csoportját képviseli a mai napig. Daniel Cohn-Bendit, aki a legendás időben csak Vörös Dany-ként emlegettek.

A hatvanas évek forradalma Kelet-Európában hatvannégyben kezdődött. Hruscsov ellen fellépett Brezsnyev, és ezerkilencszázhatvannégyben leváltotta. Ugyanekkor a csehszlovák gazdaságban katasztrófális fordulat következett be, éveken keresztül borzalmas helyzetben élt az ország. A kormány elrendelte a „húsmentes csütörtököt” A bizonytalan állami támogatás és az állampolgárok támogatása miatt azonban enyhíteni kellett a rendőrállam szigorán. A cenzúra lazább lett, a művészek, írók, filmesek nagyobb szabadságot kaptak és néhány nyugati utat is engedélyeztek filmrendezőknél Szlovákia azonban ennek ellenére elnyomásban élt. A Tvar nevű irodalmi magazint beszüntették. Megvoltak a határai annak, hogy mit lehetett leírni, mondani. A csehszlovákokat azonban nagyon boldoggá tette ez a kis szabadság is, amit kaptak. Mivel már nem voltak teljesen elvágva a Nyugattól, a cseh fiatalok rögtön beugrottak a nyugati kultúrába, „Texasskit”-farmernadrágot kezdtek hallgatni, klubokba jártak, hogy „big beatet” hallgassanak, ahogy ők nevezték, rock and rollt. Prágában több hosszú hajú, szakállas, több farmeros-szandálos fiatal járkált, mint bárhol másutt Közép Európában. Gyülekezett a loncsos hajú lázadó fiatalsága Csehszlovákia szívében, vagy tán még az ötvenes évek lázadói? 1965. május elsején, amikor a kommunista világ többi része a munkáshatalmat ünnepelte, a prágai fiatalok királlyá koronázták nemzedékük szimbolikus figuráját, a hosszú hajú, szakállas beatniket, Allan Ginsberget, a Beatköltőt, akiből így lett a verseiben megörökített Kral Majales, Május Királya.

„Omm” -kántálta a zsidóból lett buddhista, aki még akkor is az új, izgalmas nyugati világ megtestesítője volt, sok prágai fiatal számára, amikor áttért a keleti vallásra. Koronázási beszéde alatt kis cintányérokat ütögetve énekelt egy buddhista himnuszt. Pár napig követte őt a titkosrendőrség a belváros sötét, díszes utcáin, majd deportálták. Ki kit rázott fel ezekben az években. A piaci nagyhatalmak a fogyasztói létet tagadó álmodókat? Kelet a Nyugatot, az új idollokkal, a Maókkal, a Guevarákkal? Vagy a nyugat a gúzsba kötött keletet, a zenében exportált szabadságmámmorral? '68-ban az embereknek elégük lett abból, ami a maguk világában nyomasztotta őket: az unalmas konformizmusból, a szovjethatalomból, az államosított terrorból, vagy a háborúból, és mindenütt minden hatalmaskodásból. A legendás évben tanultam meg tisztelni Che Guevara, Daniel Cohn Bandit, Rudi Dutschke nevét- Kerekes Tamás- és könnybe lábadt a szemem, mikor megtudtam, hogy Che gerillái a bolíviai hegyekben a saját vizeletüket itták hónapokig., Miért? A világforradalomért? Ez évben a Földön elszabadult a lázadás szelleme, és rögtön az erőszaké, magyarázza a kiadó. A lázadást nyílt agresszióval válaszolta meg minden hatalom: szabadságharcukban megtizedelődött népek, véresre vert tüntetők, meggyilkolt lázadók, merénylet áldozataivá vált emberjogi vezetők és reformpolitikusok. Emléktáblák szegélyezik útjukat. Ám az USA elnöke és a Kreml ura is riadtan memorizálta addig ismeretlen, hosszú hajú, szelid tekintetű, álmodozó diák nevét. De az erőszak ellenére, feketék, nők, diákok, fegyverrel megtámadott vagy hatalmi sakkban tartott kis nemzetek álltak ki magukért-amint a történelem, később megmutatta, nemhiába. Mindezt kivételesen progresszív szellemi élet kísérte, és aktív, sokszavú, beavatkozó művészet: hangos viták, filozófiai divatok, sokkoló drámák, társadalomkritikus költészet, kultfilmek és mágikus dalok. A kor idolkai, főleg az új baloldal választott hősei közt rengeteg a mitologizált alak, s tárgyi kultúrájában is sok a könnyen beazonosítható és karikírozható elem. Ám '68 mégsem olvad fel a kedélyesen ironikus retro külsődleges megközelítésében.

1968 után a Földön élni már nem ugyanazt jelenti, mint előtte. A nagy jelentőségű év több tekintetben is a jelen megértésének kulcsa lehet: legyen szó fiatalságról, zenéről, világpolitikáról, háborúról, médiáról vagy a gazdaságról, sok mindenben járult hozzá világunk jelenkori képéhez. A kötet az amerikai Civil Rights Movement kezdeményezésétől kezdve a Haight-Ashbury ellenkultúra megnyilatkozásain keresztül kitér a hollandiai, és japán tiltakozó mozgalmakra is, amelyekről -véleményem szerint - magyar nyelven most olvashatunk először.

A kassai születésű művész, Fiedlert Miro karolta fel: 1948-ban képzőművészeti ösztöndíjjal Párizsba utazott, még ugyanebben az évben a Galerie du Haut-Pavéban Fiedler első önálló párizsi kiállítása került megrendezésre. 1949 tavaszán tagja lett az egyik legnagyobb francia művészeti egyesületnek, az Union d'Arts Plastiques-nek.

Joan Miró egy kis párizsi galéria kirakatában pillantotta meg először Fiedler (a kassai születésű művész) vásznait. Miró mutatta be Fiedlert Alexander Caldernek, Marc Chagallnak, Alberto Giacomettinek, Georges Braquenak, velük való kapcsolat hatására véglegesen az absztrakt művészet felé fordult, ők az utánpótlás legifjabb tehetségét látták Fiedlerben. A kor meghatározó új áramlatai rabul ejtették, s nem engedték, hogy hazatérjen Magyarországra. Párizsban művészbárái egy kis garzonban szállásolták el. Miró több éven át megosztotta vele a saját műtermét, ahol rengeteg izgalmas időt töltöttek együtt. Miró korán felismerte Fiedler tehetségének sajátos hármasságát - biztos technikai tudását, újításra törekvő szellemiségét és a játékos anyaghasználatát. Miró Fiedlert „a fények festőjének” nevezte. Az emigráció első éveiben abba a valóságba menekült, amelyet maga alkotott a festészet segítségével. Fiedler nagy lelkesedéssel vetette bele magát az új technikák felfedezésébe. Hamarosan Fiedler egy sajátos stílust alakított ki, amelyegyúttal a kézjegyévé vált – ez a fény és az árnyék játékának végtelen lehetőségét engedte meg. Sajátos strukturális komplexitás uralja Fiedler vásznait, az anyag denzitása, tömörsége, egy vég nélküli ritmust teremt egy puszta felületen. 1951-ben Giacometti és Vaszilij Kandinszkij munkáiból kollektív kiállítás került megrendezésre a Galerie Maeghtnál. Ebből az alkalomból olyan új tehetségek is bemutatásra kerültek, mint Eduardo Chillida, Francois Fiedler, Ellsworth Kelly, Pierre Tal-Coat és Saul Steinberg.

A háború négy éve után Paul Fort hiába akarta felújítani összejöveteleit, a bal parton már a szürrealizmus és a dadaizmus rakoncátlankodott. Paul-Napóleon Roinard estjén, az anarchista költő bámulatára ezer frankot érő berendezést törtek össze a vendégek. Itt jelentkezik Braque, 1910-1911-ben monokróm képeket fest, és ő vezeti be először a nyomtatott betű applikálását is, s az ő festményein jelenik meg a

modern művészetben oly gyakori motívum a zeneszerszám ábrázolása. Paul Fort a francia költők királyává lett. Verlaine-t kivéve, a Leconte de Lisle utáni költői királyok mind olyan emberek (Mallarmé, Dierx, P. Fort), kiket a külföld nemigen ismer. A Notre-Dames des Champs utcában lakott Hemingway. A **Vándorünnep** az író posztumusz kötete, melyben ifjúkora egyik nagy élményét, az „elveszett nemzedék” húszas évekbeli Párizsát idézi fel. A laza visszaemlékezés-fűzér feleleveníti a feledhetetlen város hangulatát, a dohányfüstben pácolódó Café des Amateurs jellegzetes bűzét, a lovas tartálykocsik dübörgését, a hazafelé vezető út kis üzleteit, kereskedőit, újságárusait, a hotelt, ahol Verlaine meghalt, s amelynek legfelső emeletén maga az író lakott és dolgozott. „**Enyém egész Párizs, de én a füzetemé meg a ceruzámé vagyok**” – írja Hemingway. A későbbi világsikerű könyvek alkotója feldolgozandó nyersanyagként szemléli az őt körülvevő világot, az „amerikai kolónia” figuráit, kiváló portrékat rajzolva többek közt Gertrude Steinről, Ezra Poundról, Ford Madox Fordról, s kiváltképp Scott Fitzgeraldtól. Hadley Richardson halk szavú, huszonnyolc éves nő, aki már-már lemond arról, hogy valaha is szerelmes és boldog lehet, amikor 1920-ban Chicagóban megismerkedik Ernest Hemingwayjel.

Rabul ejti a jóképű fiatal férfi lobbanékony természete és szenvedélyes vágya, hogy íróvá váljon. Arövid udvarlást és a gyors házasságkötést követően hajóra szállnak Párizs felé, és hamarosan az ott élő amerikaiak - köztük Gertrude Stein, Ezra Pound, F. Scott és Zelda Fitzgerald - színes és szeszélyes társaságának ünnepelt párja lesz belőlük.

A kávéházak szabados erkölcsű világa azonban ellentétben áll a család és a monogámia hagyományos értékeivel. Hadley féltékenységgel és önbizalomhiánnyal viaskodik, Ernest pedig ígéretes írói karrierjének elindításán fáradozik. Párizs tele van csábítással, és a házaspárnak szembesülnie kell a veszéllyel: Hemingway árulása az irodalomtörténet egyik legszebb szerelmének végét jelentheti.

Párizs örök, s azok emlékezete, akik ott éltek, más, mint bárki másé. Újra meg újra visszatértünk, bárhonnán, bármennyit változott is Párizs, és bármilyen nehéz - vagy könnyű - volt odajutnunk. Érdemes volt visszatérnünk, mindig busásan visszakaptuk, amit magunkkal vittünk. Valamikor réges-régen, amikor még nagyon szegények voltunk és nagyon boldogok, ilyen volt Párizs.”(Hemingway)

Hadley és Ernest az akkor még szerény latin negyedben éltek, és a Szajna bal partján élő művészek köréhez tartoztak. Ezekben a körökben nem volt ritka a nyitott házasság, a szeretők sok esetben egy fedél alatt éltek a feleségekkel. A könnyed csevegés, a feneketlen whiskys poharak, az újabb és újabb palack borok elfogadottnak számítottak a pezsgő társasági életben.

Az **alkalmazkodó és nem kifejezetten modern gondolkodású** Hadley kezdetben jól kiegészítette a rapszodikus, tehetséges és egocentrikus Ernestet, akinek olyan nőre volt szüksége, aki töretlenül támogatja őt mindenben. Hadley pedig nagylelkű szeretőként minden személyes ambícióját feláldozta Ernest kedvéért, hiszen teljes szívéből szerette őt, kitartóan lelkesítette, és hitt abban, hogy a siker előbb-utóbb utoléri. Barátja, F. Scott Fitzgerald mondta egyszer: Hemingway akárhányszor alkot egy nagy művet, elfogyaszt egy feleséget. Mellé pedig jó néhány szeretőt. Hemingway feladta tudósítói posztját a Toronto Starnál, mert szabad, független író akart lenni. Szegények voltak, olykor előfordult, hogy ebédre galambot fogtak maguknak a Luxembourg-kertben, és kisfiuk babakocsijába rejtették. Bérkiegészítésként Hemingway profi bokszolók edzőpartnere lett, ha talpon kibírta, a menetekért 20 frankot kapott.

Akkoriban Párizsban gyülekezett az irodalmi és művészeti elit, ebbe csöppent bele Hemingway: barátja volt Fitzgerald, Ezra Pound, Gertrude Stein, James Joyce és Picasso. Hadley legtöbbször feleségekkel ült egy sarokban, míg a szoba másik felében szikráztak a művészelémek. Ő nem rendelkezett Zelda Fitzgerald különös, toxikus hatalmával – inkább Ernest jó barátja és szövetségese akart lenni. Hiányzott belőle az az éhség és ravaszság, amelyet az őt körülvevő lányokban látott. Gyakran arra gondolt, nem tud velük lépést tartani, és miután anya lett, aggodalma csak nőttön-nőtt, hogy elcsavarják Ernest fejét.

Házasságukon akkor esett az első repedés, amikor Hadley a vonaton felejtette azt a bőröndöt, amelyben Hemingway összes addigi írása volt. Nem szándékosan hagyta el, ahogyan azt néhány Hemingway-biográfus állítja, de az eset rámutatott egy jóvátehetetlen jellemvonásra. Ernest megingathatatlan hűséget és megbízhatóságot várt el, és ettől elbizonytalanodott. Honnan tudhatná ezek után, hogy Hadley megérti, mennyire fontos számára az írás. Hemingwaynek elsősorban arra volt szüksége, hogy a nők támogassák.

Ernestnek azonban idővel ennél többre volt szüksége, és ekkor tűnt fel Pauline Pfeiffer... fájdalmas helyzettel, de végül be kellett látnia, hogy nem harcolhat egy olyan szerelemért, amely már elmúlt. „

“...bár pusztultam volna el, mielőtt rajta kívül másba beleszerettem.” – Ernest Hemingway szenvedélyes és drámai sorait első feleségéről, Hadley Richardsonról írta, aki visszahúzó asszonyként őrizte az író emlékét élete végéig.

“Vannak férfiak, akik szeretik a magányt, de Ernest nem ilyen volt.” S ki tudná jobban, mint első felesége, **Elizabeth Hadley Richardson**, milyen volt **Ernest Hemingway**? Talán az őt követő asszonyok? A kalandvágyban résztvevő sors- és író társak? Az örök társ: az alkohol? A féltékenységgel és önbizalomhiánnyal küszködő Hadley és az ígéretes karrier előtt álló, ambiciózus író viharos kapcsolatán keresztül bepillantást nyerhetünk a 20-as évekbeli Párizs szabados erkölcsű, csábítással teli világába.

“Ha egyedül volt, túl sokat ivott, az italtól nem tudott aludni, és ha nem aludt, megszólaltak benne a rossz hangok, és a mélyből előtörték a rossz gondolatok, és még többet ivott, hogy megpróbálja elhallgattatni őket. Bár nem ismerte be, tudtam, szenved amiatt, hogy mély fájdalmat okozott nekem ezzel a viszonyal. Nekem pedig fájt a tudat, hogy ő szenved. Így kuszálja össze az embert a szerelem. Most is szerettem őt, és továbbra is úgy éreztem, gondoskodni akarok róla – ugyanakkor nem kellett sietnem. Én is szenvedtem, és senki nem sietett hozzám.”

Hadley halk szavú, huszonnyolc éves nő, aki már-már lemond arról, hogy valaha is szerelmes és boldog lehet, amikor 1920-ban Chicagóban megismerkedik Ernest Hemingwayvel. Rabul ejti a jóképű fiatal férfi lobbanékony természete és szenvedélyes vágya, hogy íróvá váljon. A rövid udvarlást és a gyors házasságkötést követően hajóra szállnak Párizs felé, és hamarosan az ott élő amerikaiak Ezra Pound, F. Scott és Zelda Fitzgerald – színes és szeszélyes társaságának ünnepelt párja lesz belőlük.

A kávéházak szabados erkölcsű világa azonban ellentétben áll a család és a monogámia hagyományos értékeivel. Hadley féltékenységgel és önbizalomhiánnyal viaskodik, Ernest pedig ígéretes írói karrierjének elindításán fáradozik. Párizs tele van csábítással, és a házaspárnak szembeülnie kell a veszéllyel: Hemingway árulása az irodalomtörténet egyik legszebb szerelmének végét jelentheti.

“Milyen hihetetlenül naivak voltunk mindketten azon az estén. Szorosan kapaszkodtunk egymásba, betarthatatlan ígéreteket tettünk, amelyeket nem lett volna szabad hangosan kimondanunk. Néha ilyen a szerelem. Már akkor jobban szerettem őt, mint addigi életem során bárkit vagy bármit. Tudtam, hogy feltétlen szüksége van rám, és azt akartam, hogy ez örökké így legyen.” (cultura.hu)

A **Vándorünnep** az író posztumusz kötete, melyben ifjúkora egyik nagy élményét, az “elveszett nemzedék” húszas évekbeli Párizsát idézi fel. A laza visszaemlékezés-füzér feleleveníti a feledhetetlen város hangulatát, a dohányfüstben pácolódó Café des Amateurs jellegzetes bűzét, a lovas tartálykocsik dübörgését, a hazafelé vezető út kis üzleteit, kereskedőit, újságárúsait, a hotelt, ahol Verlaine meghalt, s amelynek legfelső emeletén maga az író lakott és dolgozott. **“Enyém egész Párizs, de én a füzetemé meg a ceruzámé vagyok”** Hemingway meg is említette az egyik párbeszédben, hogy nem bízik az olyan emberben, aki még soha nem ázott el. - írja Hemingway. A későbbi világsikerű könyvek alkotója feldolgozandó nyersanyagként szemléli az őt körülvevő világot, az “amerikai kolónia” figuráit, kiváló portrékat rajzolva többek közt Gertrude Steinről, Ezra Poundról, Fred Max Fordról, s kiváltképp Scott Fitzgeraldról. *Sean Hemingway azokat a kéziratokat rendezte újra egy kötetbe, amelyek nagyapja Párizsban töltött éveiről szólnak. Az újraszerkesztésnél igyekeztek hűek maradni az eredeti szöveghez. A végeredmény állítólag jobb lenyomata lett Hemingway munkájának, mint az a kötet, ami az író halála után három évvel, Vándorünnep címmel jelent meg. Ernest Hemingway 1920-as évekbeli párizsi visszaemlékezéseiből készült memoárt 1964-ben, Hemingway negyedik felesége adta ki. Az író fia, Patrick Hemingway szerint azonban az akkori kiadásba sok olyan dolog is belekerült, amit nem is Hemingway írt. Az előszó, a befejezés és a cím sem volt még készen akkor, mikor az író meghalt. Ráadásul az első kiadásból sok minden ki is maradt, amiket Sean Hemingway új kötete már tartalmaz. Ugyan az új kiadás egy nyersebb verzió, egy befejezetlen munka, mégis jobban tükrözi Hemingway eredeti elgondolásait, és olvashatóbb is, mint a '64-es változat - állítja Patrick Hemingway.*

Fontos a szerepe Kurt Schwittersnek:

Konstrukció előkelő hölgyek részére (1919)

különböző hulladékokból összeállított assemblage-ok (Schwitters műveihez felhasznált: autóbusz- és villamosjegyet, sajtupapírt, spárgát, szivarcsikket, szalagokat, konfettiket, tollakat, szalmaszálakat, cipőtalpat, nadrággombot stb.) 919-ben fedezte fel az assemblage forradalmi módszerét. A véletlenszerűen létrehozott művek egyik legkövetkezetesebb készítője. Schwitters mindent felhasznált: fa- és vasdarabkákat, szövetdarabokat, borítékok részeit, kárpitfoszlányokat, tyúktollat, villamosjegyet, postabélyeget, szöveget, kartont, követ, bőrt és így tovább. Nem úgy alkalmazta ezeket az elemeket, mint a kubisták vagy a futuristák, akik általában csak egy bizonyos részben használták fel némelyiket a képen, s akkor is a szín vagy a kompozíció építette be őket. Schwitters „művei” akkor szűntek meg dadaisták lenni, amikor a kubista és az absztrakt képpel kezdett vetélkedni, vagyis amikor produktumainak „esztétikai” értéket akart adni, s a korábbi dadaista intuíciót akadémikus jelrendszerré alakította át: az ismétlés azonban a Dada halála. Nála a kollázs egy metamorfózison ment keresztül. Először ábrázoló motívumokként, majd absztrakt jelekként szerepelnek. Feszültség alakul így ki a tárgy és az absztrakció között, mivel a tárgynak megmarad az utaló jellege. Kompozíciói aprólékosan kidolgozottak, Szent-Ferencei szeretetet sugároznak, melyben az isten mindenhol jelen van, még a legalantasabb tárgyban is. Sokan úgy jellemzik, hogy a hulladékra vetett anyagdarabkák megdicsőülnek. Így leszámol a művészet szakrális voltával. A tárgyműveknél mindenből minden lehetséges.

Organikus formák I-IV. (olaj, vászon)

MARUZS ÉVA

Nem kéne...

Eleinte még bájos is volt. Mint egy igazi kisbaba, kis formás, sokat alvó, nem látszott rajta semmi különös. A bánásmód, amivel körülvettük, az volt különös. Ha ébren volt, mindig mesélt neki valaki, vagy énekelt, verset mondott. Amíg evett, addig is. Amikor aludt, csak akkor volt csönd a „babaszobában”. Schön úr eleinte alvás közben is meséltetni akart a babának („Nem hallott még az alvatanulásról?”), de aztán a pszichológus meggyőzte, hogy az élmények feldolgozására is kell időt hagyni a gyermeknek. Mondom, két hónapig még bájos is volt.

A harmadik hónapban Ludwig megszólalt. Talán egy hónapig gagyogott, próbálgatta a szavakat, a mondatfűzést. A negyedik hónapban folyékonyan beszélt, bár még kisbabás dolgokat. Schön úr nagyon büszke volt.

-A mi teremtményünk! – mondogatta. – Tökéletes! – mondogatta.

Viszont a kis, szerény, csöndes Ilonka ekkor kezdte el a maga aggodalmaskodását:

-Nem kéne!... Nem...

De sohasem mondta meg, mire is gondol, mit nem kéne.

Ludwig közben fejlődött. Ha meggondolom, ijesztő lépésekben. Már meséket kellett olvasni neki, szinte folyamatosan. Schön úr föl is vett két további munkatársat, egyéb dolguk nem volt, csak olvasni Ludwignak, amit kér. Nem sokáig tartottak a mesék sem. Az ifjúsági regények mentek, és egyre több ismeretterjesztő mű. Schön úr egyre büszkébb lett:

-Ezért Ludwig. – mondta. – Zseni lesz, mit Beethoven!

Nekem legutoljára jutott volna eszembe Beethoven, ha össze kell valakivel hasonlítani a mi teremtményünket. Annyira más volt a mi Ludwigunk zsenialitása. Mellesleg, a zene egyáltalán nem érdekelte. Azt mondta, fölösleges.

Schön úr nemsokára tanárt keresett Ludwig mellé, hadd tanuljon meg végre írni-olvasni. Akkor volt egyéves a gyermek. Hoztam egy tanárnőt, elmagyaráztam neki, mi lesz a dolga. Nagyon magabiztos volt, azt mondta, harminc év tanítás során látott már gyereket. Mégis, amikor beléptünk Ludwighoz, egyszerűen kiájult az ajtón. Schön úr nagyon legorombított, amiért ilyen tanárt hoztam, és most ő keresett egyet. Nyugdíjazott katonatiszt volt az illető, tanári diplomával, a felsőbbség jóváhagyásával. Ő nem is ájult sehová, végezte a dolgát precízen. Hogy közben mit gondolt...?

Amikor az általam hozott tanárnő kiájult az ajtón, a kis, szerény, csöndes Ilonka megint csak azt suttopta:

-Mondom, hogy nem kéne... Kicsik vagyunk mi ehhez... - de megint nem részletezte a véleményét. Ahhoz szerény volt.

Engem megrázott ez az egész ájulás. Mi van a mi csodás teremtményünkön olyan borzasztó? Jó, hát kisbaba, ez biztosan meglepő, de... Megpróbáltam a kívülálló szemével nézni Ludwigrá. Meg kellett állapítanom, hogy torz lett a hónapok során. Hatalmas feje volt, a törzse még csak-csak, hanem keze-lába valahogy csökkent. Járnai nem tudott, nem is tanult meg később sem. Nem arányosan fejlődött. Már nem volt helyes kisdud.

Az anyja sírva ment be Schön úrhoz, sírva jött ki tőle és másnap elköltözött. Schön úr csak a fejét rázta:

-Női hiszti. Mert nem olyan formás az a gyerek. Hiszen tudta, mire vállalkozik! Hiszen aláírta a bejegyző nyilatkozatot, mikor beültették az embrió! Persze, az anyai ösztönök! Nyilván megszerette. Hogy ő kiábrándult, mert az ő kisbabája... Nem az ő kisbabája! A miénk! A mi teremtményünk! Persze, hogy a feje fejlődik a legerősebben! Arra alkottuk, hogy gondolkozzon! Meg fogjuk haladni a mindenféle számítógépeket!

Ezt aztán részletesebben is elmagyarázta annak a kóbor újságírónak, aki éppen akkoriban jött hozzánk. Először megmutatta – Schön úr, személyesen! – majdnem az egész Genetikai Intézetet, már amit meg szabad mutatni belőle. Megismertette a génmanipulált állatokkal, a minden betegségnek ellenálló GMsertéssel, a normál méret kétszeresére növekvő GMbirkákkal, a rizsszalmán is megélő, sőt, meghízó

GMbivalyokkal, elmondta, mekkora a kereslet ezekre az állatokra az éhező országokban. A génmanipulált növények említésére csak legyintett. Azt már mások, sokkal korábban megalkották. Igen, vannak ellenállások a GMLényekkel szemben, de azok nem jogosultak, mert a fejlődés útjában állnak. Szóval mindent bevetett, hogy elképesse a firkászt. Egyrészt csinos egy fehérnép volt a tollforgató, másrészt a támogatásunk nagyban függ a közvéleménytől, ezt mindnyájan régen tudjuk. Schön úr pedig mindig mestere volt az említett közvélemény formálásának. Nyilván ezért ő az igazgatónk.

Hanem Ludwigot nem mutatta meg, csak beszélt róla. Még azt sem egyenesen, hanem mint jövőbeli tervről, kicsit elmosva és homályosan, nehogy már bárki is készpénznek vegye. Pedig készpénz volt. Azt magyarázta, hogy a mesterséges intelligencia legfőbb baja, hogy nem létezik. Mert a számítógép nem intelligens. Nagyon sokat tud, nagyon sokat segít, de az csak rabszolgamunka.

-Mert mi az intelligencia? Meghatározása szerint problémamegoldó képesség. Meg tud egy számítógép oldani egy problémát? Dehogyan tud, hiszen nem gondolkodik, csak engedelmeskedik! Az ember oldja meg a problémát, aki programozza azt a gépet. Ezen kéne változtatni! Képzeld el egy embert, aki úgy tudja működtetni az agyát... aki a teljes agykapacitását működtetni tudja. Hatalmas memória! És hatalmas, emberi programok! Úgy működne, mint egy számítógép, de megmaradna az emberi problémamegoldó képessége. Hű, de nehéz elmagyarázni! Nos, ezt el lehetne érni génmanipulációval, érti? El tudja képzelni, micsoda lehetőségek nyílnának meg az emberiség előtt?

Hanem az újságíró nő volt. Úgy is reagált:

-Szerencsétlen! Milyen boldogtalan lenne a sok eszével, egyedül a fajtájából!

Most tényleg! Ez a legfőbb szempont egy ilyen csodálatos lehetőség esetén? Ha már mindenképpen bele akar kötni valaki, én inkább az ilyen szuperember kezébe kerülő hatalomtól félttem volna... Aztán meg ki mondja meg, mit gondoljon az a feltuningolt agyú ember, milyen problémákat oldjon meg az emberiség javára? Értik? Most még Schön úr irányítja Ludwigot, de mi lesz, ha megnő a gyerek? Ha kamaszodik? Tudják, milyenek a kamaszok! Az egész világ ellenük van! Akkor mi lesz? Itt volna valami értelme a kis, szerény, csöndes Ilonka örök litániájának, hogy nem kéne... Hogy boldogtalan lenne a teremtményünk...? Hát, igen. Boldogtalan lenne.

Legközelebbi látogatásán a hadsereg összekötője is ezzel jött, de valahogy egészen más szemszögből tette föl a kérdést:

-Mikor lesz már használható ez a kölyök? Meg kell várni, míg kamaszodik? Mikor kamaszodnak az ilyenek?

És én még megsértődtem akkor! Hogy beszél a mi Ludwigunkról ez a hadfi, akinek sejtelve sincs az itt fejlődő elme megalkotásáról, a mi munkánk egyedülálló voltáról! A megalkotásról talán nem is volt neki sejtelve, de azt hiszem, a lehetőségeiről, és főleg a hasznosításáról már igen. Erre akkor jöttem rá, mikor Ludwig lebegtetni kezdte a tollat, aztán a bögrét, aztán meg már mindent, ami eszébe jutott.

Nem ez volt az utolsó, amin meglepődtünk. Hamarosan rájöttünk, hogy Ludwig befolyásolja a személyzet egyes tagjait. Olyan dolgokat kér tőlük, amit nem volna szabad megtenniük (például a szigorúan megszabott étrend felrúgását), és ezek az emberek készséggel engedelmeskednek. A kamera felvételeinek elemzése során aztán rájöttünk, hogy egyszerűen hipnotizál egyeseket. Gyakorlatilag mindenkivel megpróbálta, de nem mindenki reagált a kísérleteire. Bizony, akkor kénytelenek voltunk néhány munkatársunktól megválni (szigorú titoktartási esküvel, persze), az újakat pedig ezután mindig teszteltük.

Egyszer meg a tűzjelző riasztott. Nem tudom, lehet, hogy azt a tüzet nem is Ludwig okozta (persze, mentális energiával, hiszen járni még mindig nem tudott), mert a tulsó sarokban égtek valami papírok, és mert Ludwig akkor nagyon megszeppenve nézett a berohanó emberekre. De lehet, hogy csak utólag mérte föl, mit művelt. Nem tudom. Azt sem tudom, mit tenne még ez a gyerek, ha felnőne. Nekem már minden gyanús volt.

A kis, szerény, csöndes Ilonka ez után az eset után mondott föl. Magához képest egész szenvedélyes beszédet vágott ki:

- Persze, hogy hallgatok, letettem az esküt! De én itt tovább nem maradok! Nem akarok részese lenni ennek a gyalázatnak! Maguknak is meg kéne gondolni... Tudom, hogy a hadsereg a fő támogatónk, de... Gondolkodtak már rajta, mi a feladatunk? Illetve csak a maguké! Én megyek! Még ma megyek!

Ezen aztán én elelmélkedtem. Nagyon okos nő, jó munkaerő volt a kis, szerény, csöndes Ilonka. Biztos voltam benne, hogy a szavai is okosak, ha most éppen, felindulásában, talán nem is megfontoltak. Számomra súlya volt a véleményének. Talán Schön úr számára is...

Pár hét múlva számítógépet követelt Ludwig. Egy darabig gondolkodtunk is, mi legyen. Mert a gép segíti a munkát, ez kétségtelen, de mi éppen azt akartuk mérni, mutatni, bebizonyítani, hogy az emberi elme jobb. Viszont, ha nincs mivel összehasonlítani, akkor minél jobb? De vajon hogyan fog hatni Ludwigra a világháló? Jó neki (és nekünk) az az eszméletlen mennyiségű és igen változó minőségű, tartalmú információ? Később már nem volt min gondolkodni, mert a hadsereg összekötője legközelebbi látogatásán egyszerűen megparancsolta a legkorszerűbb számítógép beszerzését és munkába állítását.

- Természetesen kell neki a gép! Az információk! Ettől fejlődik, ettől válik olyanná, amilyennek kívánjuk! Látszólag tényleg hasznosnak bizonyult a számítógép. A mi Ludwigunk tervezni kezdett, rengeteg gépet, számításokkal, alkatrész-listával, meg ami az ilyesmihez kell. A műhelyünkben hamarosan mindenki Ludwig gépeit készítette. Némelyik fölött határozatlanul tököldtünk, mi lehet az, de a hadsereg mindegyikre rögtön lecsapott és vitte. Némelyikről – sajnos – azonnal nyilvánvaló volt, hogy fegyvernek készült, ám Ludwig, amikor rákérdeztünk, miért is tervez ilyeneket, csak sejtelmesen mosolygott.

- Örülni fognak neki...

Igaza volt, a hadsereg összekötője dadogott izgalomban, amikor meglátta ezeket a förtelmeket. Lehet, hogy ő kérte? Sosem lehetett senki jelen, amikor a hadsereg összekötője beszélt Ludwiggal. Hivatalosan csak a fejlődését vizsgálta, de... És a kamerának mindig nagyon gondosan háttal ült, nehogy valaki a szájmozgásról le tudja olvasni a mondanivalóját.

Schön úr gyanakodni kezdett akkoriban, hátha Ludwig gondolatot is tud olvasni. Már mindenfélét feltételeztünk. Szerintem már akkor kezdett kicsúszni ez az egész Ludwig-ügy a kezünkől. De aztán Schön úr ki tudott találni teljesen egzaktan tűnő tudományos kísérleteket arra, hogy a gondolatolvasást vizsgáljuk. A megszokottak, azokkal a naiv kis kártyákkal nem voltak jók, mert ha Ludwig tud gondolatot olvasni, akkor tudja, hogy mit akarunk megtudni, és akkor azt is tudja, hogyan titkolja el a tudását. Értik? Zűrös! De Schön úr kísérlete a végén talán helyes eredményt adott, hogy speciál gondolatot olvasni nem tud a teremtményünk, csak nekem már minden, az eredmény is gyanús volt!

Volt még egy dolog, bár ezt talán el sem kellene mondanom... Ludwig, ugye evett, és hát... ürített is. Menni meg nem tudott a csökevényes lábaival. Meg kellett oldanunk ezt az egész kínos helyzetet, és meg is oldottuk, el is takartuk, talán el is felejtkezhettünk volna róla, ha időnként nincsenek a... szaghatások. Aztán rá kellett ébrednünk, hogy ezek a... szaghatások bosszúból keletkeznek. Amikor nem teljesítettük Ludwig valami esztelen kérését, vagy hasonló esetekben. Lehet, hogy akkor már kamaszkodott Ludwig? Ugye, hogy a bűz is gyanús?

És most szombat van. Szerencsére ilyenkor kevesen vannak benn, szombaton csak néhányan dolgoznak, de persze az állatokat meg kell etetni, a mikrobiológiai vizsgálatok megkívánják a felügyeletet, meg az örök is itt járkalnak, stb. Nem tudom, hányan lehettünk munkában, remélhetőleg mindenki kinn van már... Azzal kezdődött a nap, hogy valamikor az éjszaka a GMcsimpánz kinyitotta tulajdon ketrecét. Mert mindig a fokozott intelligencia kell nekünk... Aztán kinyitotta a GMgibbonét is, nyilván tudta, hogy az is okos. És folytatták a drágák, de a többi kiszabadított rabot mindjárt meg is ették. Eddig még nem lett volna baj, csakhogy jelzett a mozgásérzékelő. A berohanó biztonsági öröket a majmok mindjárt ki is cselezték, és a folyosóra szöktek, onnan meg ki tudja, hová.

Amikor nyilvánvaló lett, hogy a szökevényeket az örök nem tudja se lokalizálni, se megfogni, rettentő sebesen telefonáltak Schön úrnak. Igazgatónk pedig berohant, egyenesen kedvenc Ludwigjához, mert – szerintem – már gyanakodott. Nem a majmokra, azokról akkor még csak annyit tudott, amit az örök a mobilba elhadartak. Ludwigra gyanakodott, nem véletlenül. Éppen jókor ért oda. Ludwig az éjszakai ügyeletes gondozóját lebegtette mentális energiáival (kézzel nem tudta volna felemelni). A gondozó fején hatalmas vágott seb, amit feltehetőleg a szintén röpködő gépalkatrészek okoztak. Már nem is vérzett, vége volt az örnek. Ludwig pedig kacarászott.

Hogy éppen melyik gép alkatrészei röpködtek, azt én nem tudom, Schön úr nem tartotta időszerűnek a részletes beszámolót, amikor berohant hozzám és kirángatott Ludwig ajtaja elé.

-Innen el ne mozduljon! Senki sem mehet se ki, se be! – Meglátta a falon a telefon kábelét, hirtelen kirántotta a csatlakozóból. – Egy szó sem juthat be! Csak akkor mehet el innen, ha én hívom! – Ezzel elvágtatott.

Schön úr határozottan megváltozott. Semmi tudósra jellemző türelem, megfontolás, mérlegelés. Mintha most értette volna meg, miért is mondta mindig a kis, szerény, csöndes Ilonka azokat a szavakat. Vagy mintha most döntött volna véglegesen. Mintha egyetértene Ilonkával. . . Száguldott és intézkedett. A lehető legcsendesebben evakuálta a bent dolgozókat, mindenkit csendre és fegyelemre intett. A kint összegyűlőknek pedig határozottan kijelentette, hogy az épületben bomba van, most rögtön menjen mindenki haza és ma már ne jöjjön be, mert a tűzszerészek szerint a mai nap rá fog menni a mentesítésre. Ő személyesen mindent megtesz, hogy a szomorú ügy szerencsés véget érjen. Egyben mindenkit kér, hogy legalább a mai napon senkinek, még a családtagjainak se mondja el, mi történt, ez fontos a helyzet tisztázása szempontjából. Holnap reggel már akárkinek akármit mesélhetnek, de lehetőleg az igazat. Mintha ezzel a vérszegény tréfával elüthetné a dolog súlyosságát!

A mi dolgozóink fegyelmezettek. Tudnak róla, hogy a hadsereg ellenőrzése alatt dolgozunk. Biztos vagyok benne, hogy be fogják tartani az utasításokat.

Csak az nem fért akkor a fejembe, hogyan tudta Schön úr kihívni a tűzszerészeket, mikor ideje sem volt rá. És hol a bomba? Nekem arról nem beszélt. Igaz, akkor még másról sem, még csak azt tudtam, hogy Ludwighoz senki nem mehet be. Hanem aztán meghallottam Ludwig bömbölését az ajtón belül. Már mozdultam, hogy megnézzem, mi baja lett hirtelen, de lecövekeltem, kezemmel a kilincsen. Ide senki nem mehet be. A senkiben én is benne vagyok. Ez egy fegyelmezett intézmény. Akkor futott oda lihegve Schön úr, fülét hegyezte a bömbölésre, majd legyintett és a levegőt kapkodva maga után intett. Futva távoztunk az épületből.

A már üres udvaron aztán vázolta Schön úr a helyzetet. Elmondta, hogy beindította az épület önmegsemmisítő mechanizmusát és kéri, hogy én erősítsem meg az ő utasítását. (Egy utasításra természetesen nem indul be a rendszer, ehhez mindig legalább két jogosult jelzése kell.) Azt is elmondta, hogy Ludwig számítógépét lekapcsolta, azért hallottuk a bömbölést. Nem akarta, hogy Ludwig megtudja, mire készül, mert esetleg meg tudná akadályozni, ami történni fog. A hadsereg beavatkozásától is tartott, ezért az összes többi gépet nem bántotta, nehogy gyanút fogjanak. Tudja, hogy mit kockáztat, tudja, hogy engem is bajba kever, mégis kéri a segítségemet. Mert igaza volt Ilonkának, nem kellett volna. . .

Akár hogyan nézem, mi most gyilkosságra készülünk. És még attól is tartok, hogy teljesen hiába. Majd jön más, majd összegyűlik a pénz. . .

Úgy fél perc múlva felrobban az épület, az összes benne lévő GMI-énnel együtt. Remélem, a hadsereg addig már nem ér ide. Egy kicsit sem bánt a lelkiismeret. Ülni fogunk, mint madár az ágon, valószínűleg életfogytiglan, de megérdemeljük! Ezt mondogatta mindig a kis, szerény, csöndes Ilonka. Úgy tűnik, igaza volt.

Míg várom a robbanást, ami megszabadítja a világot Ludwigtól és a többi lénytől, egyre hallom, hatalmas erővel, szinte hangszóróból harsog a fülemben a szó:

- Nem kellett volna! NEM KELLETT VOLNA!

KISS - SIMON MIKLÓS

Pusztai forradalom II. rész

7.FEJEZET

Az álom gyorsan utolérte a Pusztai hósejt. Pénusz és Bakaresz továbbra is a kocsi hátuljában koncertezett, vokális remekművel örvendeztetve meg a csendhez szokott tanyasi világot. Paripa, aki napközben mint a forradalom szállítóoszlopának lovas ellátó tisztje gyengén teljesített ugyan, most bajtársiasságból jelesre vizsgázott. Az áldott részegségben szenvedőket egy egész boglyányi szénával takarta le, az éjjel hidegétől így óvva őket. Ha valaki mit sem sejtve éppen erre kalandozik igen csak meglepődik, ha egyenesen meg nem ijed e különleges hangképződésen, mely a kocsi mélyéről áradt a pusztai éjszakára. Közben az épület belsejéből is hasonló hangok csatlakoztak a szabadtéri hortyogáshoz. Egy elfogulatlan zsűri valószínűleg arra a megállapításra jutott volna, hogy kint és bent hasonló képességek feszülnek egymásnak és ebben a minőségi arzenált felvonultató versenyben nehéz második helyet hirdetni. Az ablak alatt posztoló Radics, hallva ezt a kiélezett küzdelmet maga sem akart kimaradni a nap utolsó megmértetéséből. Azzal az őszinte hittel csatlakozott a horkolókhöz, hogy igenis komoly esélye van beleszólni a végső helyezések sorsába. Ha meg valami diverzáns veszély közeleg, vagy maga az ördög, azonnal fittyet hány álmokra, versenyre és a Rövidcsövűvel megrendszabályozza a betolakodót.

Hát így festett a Pusztai éjféli. Odafent a jóképű Hold, körötte apró pulzáló pislogó fény morálként az összes végtelen számú Csillag, alatt pedig a forradalomtól megbolydult táj. Akár Zapata elvtárs filmjeiben. Fehérre meszelt ház, fehérre meszelt álmok a zavaros emberi elmék fehérnek született, de igencsak elkoszolódott filmvásznaiban, Csiga fehér foltja számár kobakja homlokzatán és a vörös vérhullámok az erek folyamaiban, a láthatatlan Vörös Esméktől felkorbácsolva. Zenei aláfestésnek pedig a Tarna-völgyi régió messze túlmutató, nemzetközi képességeket felvillantó brutális erejű horkolás Basso Ostinatoja. És innentől szerveződtek az események kibogozhatatlan bizonytalanságból álló kupaccá. Még a Drótostót által ajándékkul hagyott kupacánál is nagyobb. A HalottKém (és itt nem egy Elhunyt Spionra kell gondolnunk, hanem a szikéjével kutakodó, hálapénzre bizony egyáltalán nem számítható boncmesterre) este tíz óra és hajnali hat óra közé tette az exitus időpontjait. Ezt a Boncnoki Kiskaté klasszikus egyenletének alkalmazásával határozta meg: a delikvens hajszálainak szorzatát elosztotta a falu lakosságának népszámláláskori számával, melyet megszorozott a töltényhüvely méretének szumma hányadosával. Sima ügy.

Ő persze nem tudhatott az éjféli forgatásról és az általunk imént látott titkos filmkockákról, amikor is még minden rendben lévőknek találtatott. Mozi nézőként mi tehát két órával szűkíthetjük e tág időintervallumot. Ha ehhez még hozzá vesszük a fél ötkor tehenét a helyszín közelében legeltető Csordás Hubold korona tanúi álláspontját, miszerint: „-Mikor a Gejzírrel, a friss bornyas fejős tehenyemmel áramentőnk mán ott döglődött a Disznaja, la . Oszttaszat hittük az ikrek (itt Kis-és Nagyfröccs kocsmárosokra célzott Csordás Hubold) tablettás borató szédelt le az ablak alá. Montam is a Gejziremnek, hogy ez áram Paraszt forradalom, Bocó.”- tehát, ha figyelembe vesszük e korai időpontban már bekövetkezett oszlatást és oszlatás előtti állapotot, az események végzetes alakulása éjféli és fél öt közé szűkíthető. Ám, hogy érzékeltessük az ügy nyomozói szempontból könehéz aspektusait, elegendő felidézni a Csordás elvtársnak neki szegezett további két kérdésben benne rejlő ellenállási együttható méreteit.

..-, „És nem tűnt fel, hogy leégett a ház, elvtárs?”

..-,Hááát, az úgy reggerrő nem nagyon, mer farkas vakultság nyavajám van, oszt ilyenkor süvít le a gígámon a két deci szecska, attó me' jó meleg van az irhámba.”

-„És a szagot sem érezte az elvtárs?”

-„Heehhe!”-röhög. „Hát szagot aztat éreztem, mer a Gejzírem betévet a lucernásba, oszt attó meggyön a bélmozgása. Montam is neki, ejnye Bocó, te oszt rendesibe nyomatod a pukkanókot.”

És itt, ha nem is hosszú, de rövid filozófiai eszmefuttatás engedtesék meg. Az események láncolatának keresztmetszetéből kimetszett történelmi szövedarabot elhelyezve vizsgálódásunk mikroszkópjának tárgylemezére, azonnal felsejlenek a véletlenszerű, de fatális együttthadások.

Egy nevének azonnali elhallgattatását kérő filozófikus gondolkodó -aki nem mellékesen Pusztai Forradalom szakértő- ekképpen elemezte napokkal később Kis -és Nagyfröccs kocsmáros ikrekpárnak a történeteket. Korsóját, -melyben az utolsó tabletta buborékokat eregetve olvadt semmivé a savas- lúgos posványban- fény felé emelve, megosztotta a vidéki emberekkel a magasabb szférákban tanyázó fővárosi akadémikus gondolkodást:

-„Azonnal láthatóvá válik, hogy itt Csillag-közi konstelláció esetének megvalósulásával találkozhatunk, elvtársak. Véges számú, bár végtelennek tűnő véletlenszerű halmozódás következménye a tényekben megmutatkozó valóság. Márpedig, ha csupán egy, azaz egyetlen tényező, kellék, szereplő, esemény, hőmérsékleti együttthadó is kimarad, a konstelláció nem valósul meg. Egy szimpla konstell válik belőle csupán, elvtársak.”-Kis-és Nagyfröccs kocsmáros ikerpár bár igen becsületesen bólogattak, egyre nagyobb szemeket meresztgettek egymásra. -, Mert ugye, ahogyan ÁCIÓ nélkül a Vakáció merő sötétben pislogás, úgy a konstelláció sem több ÁCIÓ nélkül darabokból összerakott tehénél. Példának okáért azonban eme tehendarabokból összetákolt materiális lény sosem válik, válhatik Csordás Hubold Bocónak becézett Gejzír nevű friss bornyas tehenévé, aki szopós, egyenes ági leszármazottjával legelészvéen testesíti meg a tanyasi idillt.”

Ekkor kezdte a könyökével oldalba böködni Nagyfröccs kocsmáros, Kisfröccs kocsmárost és kezével takarva száját (Ő meg ne hallja) firtatni e különös, de érthetetlen szófolyam okát:-„Mejjik tablettábó tetté bele neki ?” Ám az folytatta:

..-,Nézzük tényszerűen a dolgokat. Mi történik akkor, ha a Kerülő nem szenved szemtengelyferdülésben, elvtársak ? „-, Á, csak kancsal a mocsok.”- vetette közbe Kis-és Nagyfröccs kocsmáros ikerpár.

Ő azonban meg sem hallotta:

-„És ráadásul, ha nem olyan imperialista mértékben szennyeződött volna burzsoá magántulajdont halmozó -harácsoló sovíniszta, kapitalista eszmékkal. Igen elvtársak, ha nincs ez a Nyugatról beszivárgó szemlélet, a Kerülő nem alakítja át a Rövidcsövű elsütő szerkezetét. Nem akar mohó módon azonnal ráduplicálni, hogy úgy mondjam egy csapásra hetet találni. Értik már elvtársak ?”-jókorát húzott filozófiája anyagiasult táplálójából. „-Szóval értik már az elvtársak? A történelemben minden mindennel összefügg és csak akkor válik történelemmé, amikor minden egyes darabka a helyére kerül. No, de kimegyek elvégezni a szükségset, mert ugye Marx elvtárs is megmondta, hogy anyag nem vész el, csak átszelídül, s van, akia vízből bort, mi meg most a borból pislantást, de cseppet sem szennyvíztelepi beruházás keretében elvtársak. Persze utólag a buta kos is okos.”

„-Mejjikbő tetté neki bele?”- tette fel a kérdést mind fenyegetőbben Nagyfröccs kocsmáros. -,Régijek má, ezek a csehektő csempészett tabletták, la. Tisztára me'hülyülnek tőle. Egy falusi hülye nekőnk csak jó, de egy fővárosi hülyétő mentsen meg a parasztsors.”

8.FEJEZET

Térjünk vissza hát az alvó Pusztára. A Teliholdtól megvilágított táj, s e tájat benépesítő lények egyaránt békésen szundítottak, megvalósítva ember és környezet szimbiózisát, melyet a XV. Pártkongresszus tett kötelezővé, hektáronként meghatározva az idill mértékét. És ekkor, valamikor éjfél és hajnali fél öt körül, éktelen zsvaj verte fel a hortyogó Pusztá csendjét. Pénusz épp kezdett meggyőző fölényre szert tenni az orális-nazális versenyben a rájuk rakott szénaboglya alól, amikor elszabadult a pokol.

A mozivásznon következőképpen peregnek a kockák. Adva van tehát a Pusztai idill. Aztán, mint ménkü a derült égből, villanás, dörrenés és Radics ledől az ablak alól az ajtó elé, azonnali hatállyal angyali koszorúban folytatva csodálatos álmát. Ekkor újabb villanás dörrenés, csapódás, ordítás, zaj és zsvaj, amennyi csak kell. Megindul a megrémült Csiga szamár, a kötőfékkal kirántja az istállónak tákolt fedél oszlopát, az oszlop rádől a háztetőre, cserepek törnek csörömpölve, szarufa nyeklik átszakítva a házban a mennyezetet. Fa és cseréptörmelék hull az égből, minden csupa por. Odabentről rázzák, zörgetik az ajtót, de nem nyílik. Ekkor valami tárgy repül ki a hátsó ablakon, üveg törik, valaki zúdul át a törött üvegeken. Ekkor már ordítás, jajveszékelés, káromkodás, amit az ember csak bír kiadni kínjában, félelmében. Még néhányan másznak át a törött ablakon, lökdösve, sietségre ösztökélve, hangosan szidva egymást. Aztán futva bele a kukoricás menedékébe. Van amelyik a lábát húzza, van akinek a keze lóg ernyedten, a harmadik a fejét fogja fájdalmasan. Enbée egyenes menekülési jelenet, annyi szent.

A belső kamera a következőket rögzítette benn a házban. A hortyogó idillbe ugye belehasít a kinti dörrenés. A Pusztai hősök a tűz körül fekszenek a földön elhemperedve, csillag alakzatban szerte-szét. Pökte Bratyi, aki négyszeres Tarna-Völgyi bajnokként közepesen teljesített az éjjeli versenyen, a zajra felkapja a fejét, aztán még szét se nyílik a csiparagacs a szemei körül, sutty, már hanyatlik is vissza, mint az magyar futball-válogatott Irapuatóban. Kilótték, annyi szent, még egy sikoly se, s már porrá lészen. „-Uff én beszéltem, Amígó!”

Még hatan maradtak odabenn. Hat, legszebb álomból felrémisztett, rumos-boros-ablettás gőzben párolgó elme egyidejű ébredését láthatjuk. Pokoli jelenetek. A tűz fényében egymásnak ütődő árnyak, a felkelőkön átbukó, egymást taposó pánik horda. Az ajtó nem nyílik, csak az ablakon vezet ki út. Valaki nekidobja az egyik demizsont az ablaknak, (micsoda áldozat és micsoda veszteség). Ekkor beszakad a mennyezet, megmozdul az egész ház. Cserepek hullnak, deszkák, por ömlik befelé, Paripa koponyája szinte kettényílik egy beleálló cseréptől.

Még mindig vannak öten. –„Megtámadtak. Megtámadtak.” –„Kifelé! Menycsük az irhánkot!” „A tót édesanyátokot.” –„Bedeszkázták az ajtót. Itt lőnek halomra, la. Ki az ablakon át!” –„A kurva annyokot, ezek ágyúznak is.” –„Ránk gyúccsák a házat.” –kiabál mindegyik. Lökődik egymást kifelé az ablakon, de abban bizony nincs köszönet. Össze-vissza vagdossa magát mindegyik, ahogy préselődik ki a törött üvegen át. Folyik a drága magyar vér, bele a Pusztá porába. Van aki az oldalára, van amelyik a hátára zuhan, de nincs idő nyavalyogni, bele gyorsan a kukoricásba, hátha ott sikerül egérutat nyerni. Öten öt felé rohannak az embermagasságú száraz kukoricaszárban, amely úgy csörög minden lépésnél, mintha vaddisznó csorda csörtetne.

Eközben a lovaskocsi -ló és szamár nélkül, gazdátlanul- éppen útja végére ért. A rémült Csiga megadta a kezdő lendületet, ahogyan kitért nyugvó helyéről. Alig mozgult csupán ez a kocsi, miután a szamár tovább állt, s talán egy aprócska kavics, vagy göröngy, ha valamelyik kerék útjába kerül meg is akasztja. Ezen az éjszakán azonban egyetlen kavics és göröngy sem volt a megfelelő helyen a forradalomtól feldúlt Pusztán, így a kocsi is engedelmeskedett a gravitáció törvényeinek és kerék fordulóról kerék fordulóra gyorsabbodott. Szép jelenet volt annyi szent. Még az égi Göncölszekér is megcsodálta, ahogyan Holdvilágtól aranyba vont

sziluettje száguld lefelé a völgybe, magasba meredő kocsirúddal, egy boglya szénával megpakolva. A legszebb a vége volt az egészben, maga az érkezés. A kocsi nagy jelenete. Állami díjas jelenet. A Harcsa bajuszú Zapata sem küldhette volna forradalmibb lendülettel a Guadalupei Szent Szűz nevében az egyszer vivát. A völgy közepe táján, alul a fenéken jobbra voltak összegyűjtve Lenke nő kövei a burgonyásból. Hogy ne csorbuljon a kapa, rakásra dobálta. A bal első kerék ennek az összegyűjtött kőhalomnak ütközött neki 8,2 tengeri mérföldes sebességgel. Csattanás, recsegés-ropogás. Bal első defekt, azaz a fakerék fémráfostól, kerékagyastól ripityára tört. A kocsi az oldalára dőlt és bukfencezni kezdett, négy-öt szimpla parasztbukfencet. („Ha a cigányokról kereket lehet elnevezni, egy bukfenc a parasztnak is jár.”-Koporsós Fedor) Az utolsó pillanatig az éjjeli versenyre koncentrálok, jóízűen horkolászó Pénusz és Bakaresz szintén engedelmességet a gravitáció törvényeinek. A lendülettől először repülő üzemmódba kerültek, aztán ki előbb, s Pénusz utóbb becsülettel talajt is fogtak. Máig késre menő vita folyik melyikük járt jobban. Bakaresz szülőanyja, a seprűnyél boszorkányos bajnoka mindig dühösen söpri félre a firtatást. Felzaklatja: „Hogy döglött vóna ott me' ez is e (mármint a Bakaresz fia), oszt mindenki jobban jár. Minek má' így, la? Nyomorult büdös disznó. Csak a szeszt flatykolná állandóan.” Bár Pénusz ért földet később, róla szót se érdemes többet. Ezen az éjjelen a kövek is rossz helyen tanyáztak a Pusztán. Pénusz fejjel landolt, s épp egy öklömnyi Tarna –völgyi kavicsra, ami el is rendezte e világi küldetését. Platty-így az agy ni. Ráadásnak a nyaka is kitört szegénynek. Még csak nem is nyikkant. Bakaresz viszont annál többet. Mivel az érzéstelenítő hatása távozóban volt belőle, így a szilánkos csonttörésekkel együtt járó fájdalomadagot igen rosszul viselte. Az iménti kalamajka után visszatérőben lévő csendet az ő jajgatása váltotta fel, míg csak bírta szusszal.

A kukoricásban Mosdonczy Pitya szinte ugyanebben a pillanatban állt meg levegőt venni és átgondolni a történeteket. A saját maga keltette csörtetés elhallgattával, márcsak az egyre távolodó és halkuló, a házból vele együtt menekülők hallatszottak mind messzebről. És ekkor felhangzott az éktelen üvöltés. Mint amikor nyúznak valakit. „-A hétszázát ! Melyik elvtársat kapták el a mocskok?” - ütötte szíven az elvtársi szolidaritás. Legszívesebben befogta volna a fülét, ilyen fájdalom hallatán. De nem tehette, mert fülelnie kellett a gazemberek hadmozdulatait. Itt már nem lephetik meg. Nincs olyan képzett diverzáns, aki Mosdonczy Pityát észrevétlenül megközelítené a kukoricakóró között, az biztos. Még a Golykómitics se lenne rá képes, ezt most beikszeli. De mi történt ? Kik ütöttek rajtuk, miféle vad horda ? Ez egy nagyon jól szervezett támadás volt. Kivárták a büdösek, mikor fognak elaludni és akkor csaptak le rájuk. „-Ó a hétszázát !” mégiscsak befogta a füleit. „Micsoda barbár népség képes ilyen kegyetlenségre? Állatok ezek, nem emberi lények. Kit kínoznak ennyire vadul?” Akkor viszont - gondolkodott tovább – áruló van közöttük. Ez egyértelmű. Nincs mese. Valakit beszerveztek. Végre egyenletesen lélegzett, a tüdejében elcsitult az iménti tűz. Csak ez a szörnyű hang ne lenne. Biztos a Radicsot kapcsolták le. – „Ó, Radics elvtárs, hogy segíthetnék rajtad?” Valahogy visszakúszik és megnézi mit tehet. Egy igazi vezér nem hagyja cserben a katonáit. Az adrenalin jó irányba kezdett áramlani a testében. Elővette a zsebében lapuló bicskát, kinyitotta és a fogai közé fogta. Lassan megfordult és a hang irányába kezdett kúszni. Menni fog ez, szinte teljesen hangtalanul vonszolta magát a két könyökén. Ez már újra az Ő filmje. Mosdonczy Pityát és a Pusztai forradalmat nem lehet csak úgy elrettenteni. Ezt még megkeserülnek ezek a mocskok, Zapata elvtárs és Golykómitics elvtárs....

Néhány pillanattal később azonban végérvényesen rossz irányba terelődött a Pusztai forradalom sorsa. Tulajdonképpen azt is mondhatjuk, véget ért. Pedig bicskával a fogai között Tarna- völgyi tempóban araszolt Mosdonczy Pitya az ismeretlen aljasok felé. Nem adja olcsón az irháját. Legalább hármat magával visz az örök Pártmezőkre, annyi szent, Amígó. Ekkor azonban elkezdtek ropogni a fegyverek. Piff. Puff. Paff. Aztán egy sorozat. És megint Piff, puff. . .Az üvöltés abbamaradt és csak a lövéseket lehetett hallani.

„-Kivégzik mind. Az összes elvtársát. A barátait. Nincs értelme visszamenni. Azzal már nem segíthetrajtuk, ha feláldozza magát. Neki csak az édes bosszú fányeles nyalókája maradt.” Ilyen közletről hallva a lövéseket valahogy félelmetesebbnek tűnt, mint amikor a Kerülő lövöldözött a határban, kinyúvasztva egy egész birkanyáját. Ráadásnak lángok csaptak fel a ház felől, túlvilágítva a Telihold és csillagvilág nyújtotta pompás fényorgiát.

„-A kurva anyjukat ! Ezek felgyújtották a házat is.”-ekkor már visszafelé kúszott az erdő felé. – „Eltüntetik a nyomokat. Profik, az egyszer biztos. Kegyetlen, aljas profik. A tótok nem dolgoznak ilyen hideg alapossággal. Talán a jugoszlávok szivárogtak fel valahogy a Tarna mentén. Titó láncos kutyái világhírű diverzánsok. Egyáltalán nem véletlen, hogy az NDK tőlük importálja az indiános filmjeibe a főhőst.” A csírájában eltiport forradalmuk megrázó élményeitől összezavarodva, a hidegtől elgémberedve, de Golykómiticsi hangtalansággal, hason és a térdein araszolt Mosdonczy Pitya a kukoricaszárak között, távolodva a félórája még legszebb álmai megvalósulásának helyet adó Pusztától. Alszik egyet és holnap megpróbálja összeszedni a megmaradt elvtársakat. – „Aztán majd meglátjuk, Amígó.”

9.FEJEZET

A teljes igazságra talán sosem derül fény. Az időben távolodva, történelmi távlatból szemlélve az eseményeket tisztul a kép, de még rengeteg homályos filmkocka található a szalagon. „- Már pedig így nem lehet filmet nézni.”- és jelen állapotában Mozis Badarov, a falu mozigépésze nem hajlandó levetíteni, még protekcióval sem a 8 milliméteres preparált cellulóz szalagot. Bakaresz irdatlan vonyításának köszönhetően-mert miután elhallgattak a lövetek, a Piff-Puff Paff, ismét rákezdett a nagy jajgatásra-gyorsan megérkezett az első segély. Lenke nő, bár hajnali négyig kiváló alvó volt, most is a megszokott időben ébredt. Az éktelen zaj miatt azt gondolta elaludt és a Csordás Hubold zörgeti a szilvafát, de az meg csak nem jajgatna így. Kinézett hát a völgyre nyíló zsaludeszkák között : - „Látom ám, hogy ott döglögyik valami a burgonyásba. Visít mint a rosszneheesség. -meséli szívesen a pusztai egyhangú létet megtörő csonttöröttre találása történetét.- „Elhallgass te бүдös. Felvered a disznókot oszt mehetek máris etetni. Mer mindé' elsőnek a nagy dógomot végezem el, oszt csak utána etetem a disznókot.” A jajgatás azonban nem hallgatott el, sőt fel is élénkült, így Lenke nő még dolgovégezetlenül egy vasvillával odamerészkedett. „Ott jajveszékel nekem a бүдös, ahogy oda érek: -Jaj, jaj. Mit hadonászol a villával vén szipirtyó” –így la- „hózzá' gyorsan egy üveg pájinkát, mer becsinálok a fájdalomtó. Ne bámujj vén kukac, eriggy gyorsan,de szaporán!- A csont me' áll kifelé a combjábó. Arra nem lesz jó a pájinka fijam –mondom neki. Csípnyi fog nagyon. – „Csíp az agyad helyi. Nem oda vén kurva. A gígamba kell érzéstelenítőnek.” Ideges egy külyök vót, az oszt biztos.

Hamarosan megérkezett Csordás Hubold és Gejzír is, az elsősegély második vonala, még éppen jó órában, hogy lekopogjam. Saroglyára kötözték az igen rossz bőrben nyuvadó Bakareszt és elindultak vele a faluba megmenteni a nyavalyás életét. Lenke nőtől útravalónak kikunyeráltak még egy liter pálinkát, mert az boritékolható volt, hogy Csordás Hubolddal ketten nem tartanak ki az egy literrel, az egyszer szent. Seb fertőtlenítésre pocsékolásról pedig szó nem lehetett. A falu messze van, be kell osztania muníció. Így is alig három deci/kilométer fogyasztásra jönnek csak ki vele.- „Nye-te-nye! Gyerünk Gejzír !- indította útnak a jámbor Bocót Csordás Hubold. Dél táj körül értek a faluba. Amikor Koporsós Fedor (akinek sejtelve sem volt arról, hogy őt Koporsós Fedornak becézik a faluban és a Tarna –völgyben) háza előtt elhaladtak, a kapuban álló műremek alkotó, az örök-lét lakáskészítés Paganinije, kezét dörzsölve kiáltott irodája és titkárnöje felé:

„-Mancika, Drága, leszállították a nyolc csavarost, amit rendeltem ?”

„-Igen Főnök. Bevittem a szobába.”

- „Mindet bevitette a szobámba, Aranyos Mancikám? Akkor én hol fogok aludni?”

- „Mind az egyet Főnök. A nyolc csavarral.”- (Mít játszod meg magad - gondolta felháborodva Mancika, - amikor berúgsz úgyis összekevered az ágygal, nem mindegy melyikbe fekszel bele?)

- „Ne idegesítsen Mancika. Ugye csak viccel?” - de már sejtette Koporsós Fedor, hogy ez nem vicc lesz, annál is inkább, mert a Mancika nem egy vicces lány.

- „Miért viccelnék Főnök. Azt tetszett mondani, hogy egy nyolc csavaros koporsó rendel.”- próbálta szó szerint idézni a rendelést a Tarna-völgy legjobban prosperáló üzletágának titkárnöje, kifinomult női érzékével megsejtve a katasztrófa előszelét és melegében háritani igyekeztén azt.

- „Neeem!” – a hangrobbanásra még a távolodó Gejzír is felkapta Bocó fejét. – „Azt mondtam :NYOLC CSAVAROS RENDEL.”- hangsúlyozta félreérthetetlenül Koporsós Fedor. „Nyolc darab. Nyoooooc. Érti? Nyolc darab hagyományos. És ne bőgjön nekem, a száz életit.”

- „Nyolc csavarost mondott, Főnök, - szipogott a megsértett titkárnök - nem nyolc darabot. És ne kiabáljon velem.”

- „Ne kiabáljak.” – affektált utánozva.” - Most szalasztjuk el az év üzletét és ne kiabáljak. Mikor rendeltünk mi nyolc csavarral koporsót?”

- „Mikor rendeltünk mi egyszerre nyolc koporsót?” - vágott vissza csípőből.

Ezzel az üzleti nyereséget és piaci hegemóniát befolyásoló inzultussal kezdetét vették a faluban a Pusztai Forradalom epicentrumából szertehullámzó utórezgések, indulatokat, vitákat, veszekedéseket korbácsolva. Ha ez a Koporsós Fedor Tarna – menti érdekeltségét hátrányosan érintő félreértés az érzékeny női lélek ilyen tiprásával járt, gondolhatjuk mit váltott ki a gyászoló családok, szülők, gyermekek, asszonyok vigasztalhatatlan fájdalma. A Pártot és Munkásárséget ért arcucsapásról még ne is beszéljünk.

A faluban azonban a kerti szántás nem állhatott meg. Ezért csak másnap gyalogolt ki a kerékpáros járőr a Pusztára és állapította meg, hogy négyes elhunyas és ötös eltűnés esete forog fenn. Kiegészítve egy egyes amputáció esetével. Három nap múlva megérkezett a HalottKém is és hivatalosan is megerősítést nyert az elhalálozások ténye. A házban két igen rossz állapotban lévő, elszenesedett tetem várt a boncmesterre, aki nem mellékesen szagallergiában szenvedett. Mindenféle füstös ügytől kipattogott, így őt másnap bubópestises tünetekkel karanténba zárták. Annyit mindenesetre sikerült megállapítania, hogy Radicsot és az egyik égett hullát golyóbissal illették, mely fordított sorrendben söpört végig a koponyákon belül, nagy méretű irtványt hagyva maga után, eltakarítva a talamuszt, hipotalamuszt és mindenféle ilyen tudományos dolgot. Radicsnak az álla kapcájánál hatolt befelé és tarkó környékén hagyott méretes krátert, míg a szenes gyerekek, aki a fogászati kezelő lapja alapján Paripa lehetett, hátulról kezdett behuncutkodni, fele arcát előlről pástétomként felkenve az ablakpárkányra. (Ennek köszönhetően a jelenet forgatásánál – a Csapó lecsapja a csapódeszkáját és Felvétel: - „Félarcú szenes hulla következik.” - bemondásra a Zöld Utít játszották meg.) A másik szenes gyerek kilétét a nyakába beleégett négy Tarna – völgyi aranyéremről sikerült beazonosítani. Az ő, azaz Pökke Braty, négyszeres Tarna-menti Európa Bajnok koponyájában nagymennyiségű poltári cserép törmeléket találtak, nem mellékesen az ajkai igen erősen ki voltak cserepesedve. A halál oka egyértelmű elagyagiasodás. Mégpedig kétszeresen kiégetett agyagiasodás. Később felmerült a gyanú, hogy a Szenes-gyerekek szerepet cseréltek és bármelyikük lehet a másik. Pénusz viszont első osztályú hullá volt. Tiszta ügy, minden Boncmester álma. A Boncnok mosolyogva bólogatott és írta be a Referencia naplójába a duplikált rigor mortist. Bakaresz bal lábát többször amputálták. Akkoriban még biztosra mentek a háborúban sokat gyakorolt amputáló orvosok. Minek szeletelgetni. Amit egy bajjal meg lehet oldani, abból nem lesz kettő. „-Uff elvtársak! Éljen a Megbonthatatlan Szovjet - Magyar barátság.”

10.FEJEZET

No de mi lett az eltűntekkel? Vajon hol vannak, merre lehetnek? Élnek-e, holtak-e? A sok vér alapján, ami a Pusztát áztatta, semmi jóra nem lehetett számítani.

A nyomok a kukoricásba vezettek. Több helyen is vonszolás nyomai látszóttak, szétkent vércsíkokkal a szent anyaföldön. Hát mégis igaza volt annak a filmőrült, álmodozó Mosdonczy Pityának és itt keltek át a diverzánsok? Szegény Pusztai forradalmárok meg épp az útjukba kerültek? Likvidálták mindet, vagy fogságba estek? Ha igen, hová hurcolták őket? A faluban és Tarna-völgyben nagy volt a sírás, rívás, zokogás és jajveszékélés. A Járáson, a Megyén, a Fővárosban és Moszkvában is érdeklődtek a Pusztá ügryről.

Bakareszt hiába faggatták, a sebláztól és a krónikus delírium tramenstől állandóan félre beszélt. Csak azt hajtogatta, hogy: "Csalás, csalás, én is köpni akarok. Engedjete köpni elvtársak." De mégse köpött az semmilyen használható információt. A nyomozó elvtárs, akit a Megye küldött, egy egész éjszakán át ült mellette a kórházi ágyán és atyai jóindulattal biztatta: -,Köpjél elvtárs! Köpjél csak bátran!"

A boncolás délutánján aztán, úgy estefelé megtörtént a nagy áttörés. A szénégető roma származású kisebbség bátor férfi tagjai (ők telente lopott szénrel tüzeltek a viskójukban, onnan kapták a nevüket, nem a foglalkozásra kell gondolnunk –a szerző megjegyzése), a szokásos erdei szömörce gyűjtést végezték, amikor a pudvásból ijesztő hangokat hallottak. Úgy elfutottak a közelébe, hogy a kocsmáig meg sem álltak. Ott aztán a negyedik feles után kezdett megszűnni a remegésük és már a nyelvük is megeredt. "Jajjaj morekám, az oszt egy ojjan óriás vót, hoty ajjig tuttunk elszaladni a Rómejóval. Ikaz-e Rómejó?" „Itt pusztujjak, ha nem, More. A rák etye ki a szívit nekije”. Bár sok használhatót nem mondtak, Kisfröccs- és Nagyfröccs kocsmáros ikerpár azonnal jelentette a sarokban figyelő és grátisz iszogató megyei Nyomozó elvtársnak a gyanús körülményt. Még aznap este különleges egységet szerveztek, amely a sötétedésre tekintettel másnap reggel megkezdi átűsülni a környéket. A roma származású férfiakat bezárták a Tarácsháza pincéjébe, hogy félelmükben el ne szökjenek az országból vagy a földrészről is. Másnap nekik kellett odavezetni az önkéntesekből kijelölt felfegyverzett alakulatot.

Reggel aztán a kocsmában megtartották az eligazítást és bátorítást, majd útnak indultak. Elszánt tekintetű, bosszúra éhes és szomjas férfiak ültek Paripa apja, az Öreg Paripa mögött. A bakon mellette ült még a megyei Nyomozó elvtárs és a falusi kerékpáros járőr elvtárs. Hátral nyolc darócképű Tarna-völgyi legény. A kocszi elé pedig a két Muraközi (Oszi és Izsó) volt befogva. Itt már nem lehetett spórolni a rendelkezésre álló vonóerőkkel. A kapuban álló asszonyok, lányok és nagymamák ijedten figyelték a kivonuló menetet. Jajgattak és ríttak, ahogy a nőknek jajgatni és rínyi kell, no. Koporsós Fedor bólogatva figyelte a vérszomjas elszántságot. Talán az élet máris kárpótolja az elszenvedett veszteségért.

-,Mancika Aranyom! Hat darab -és mutatta a kezein is a számot, tehát tévedés kizárva, sőt szótagolva négyszer elmondta- HAT DARAB SZÖGES FENYŐ! FESTETLEN! Ismétlje Drágám! „

A különleges egység tagjai az erdőhöz érkezve háromszor is próbálkoztak a helyes irány megtalálásával, de egyik sem bizonyult helyesnek. Ekkor az Öreg Paripa megunt a tévelygést-erre nincs idő, itt életek múlhatnak az elvesztegetetten- elővette hát a csizmája szárából a Szikének becézett borotváját és a megfelelő nyakhoz helyezte. Ez a roma származású egyén slicctájéki foltosodása mellet azonnal meghozta a helyes irányt. (A megyei Nyomozó elvtárs közben beírta a bakon ülve az életrajzi regényéhez anyagot gyűjtő naplójába: "Borotvát helyezni a megfelelő nyakhoz.") Közeledve a pudváshoz valóban hallani lehetett a rémíztő hangokat. Nem vicceltek ezek a cigány gyerekek. Őket szélnek is eresztették iziben. A három legbátrabb Tarna-völgyi legény indult neki, előreszegezett fegyverrel és rendőr pisztollyal. Félelmetes látványt nyújtottak, annyi szent. Ahogy közeledtek a pudvás felé a hangok egyre erősödtek. Mint hús

kiéhezett disznó a karicsba bezárva, olyan éktelen rőfögés hallatszott. De hát, ha vaddisznó lenne, már elszaladt volna, vagy kiront és támad. Ahogy osontak a tetthely felé, a Megyei Nyomozó elvtárs, aki az akciót vezette, hátulról mutatta a lopakodóknak, hogy lőjenek egyet a levegőbe. Ez vagy kiugrasztja, vagy marad tovább. Egy próbát megér. Ekkor aztán :Puff. Egy lövet fel az ég felé a rendőr pisztolyból. Néhány madár a közeli fák tetejéről csak úgy húzott vissza a kenyai szerengeti parkba. No, de mi lesz odalenn? Egy kis várakozás. Semmi. Ugyanúgy jön a zaj, mint előtte. Akármi is az, ez oszt nem fél a fegyverzajtól, de még a lövéstől se. Nincs mit tenni, egész mellé kell lopózni. A három szilaj fegyveres három oldalról közelítette meg, teljesen körbekerítve az objektumot. Akármi volt is ott, nem sok esélye maradt, annyi szent.

-„Jöjjön elő az elvtárs, kezeket az égbe!”- a megyei Nyomozó elvtárs felszólítást intézett a háttérből.

-„Körbe van kerítve, nem menekülhet. Csak semmi hősködés.”Ekkorra azonban az Öreg Paripa megelőzött mindenkit és beugrott a pudvásba. Szikével, a borotvával a kezében, a fiáért – Paripáért –és a pusztai hősökért bosszúra szomjasan. Aztán csak azt látták, hogy ellágyuló tekintettel lehajol és atyai babusgatással tűnik el a fenék jobb alsó rekettyéiben.

-„Hát itt vagytok édes gyermekeim. Éltek még aranyoskáim?” Így találták meg a három eltűntet az ötből. Ott feküdtek békésen a túrás aljában egymáson, európai színvonalú horkantásokat hallatva, megdöntve minden korábbi Tarna-menti csúcsot. Pupos, Lapát és Lepény az Öreg Paripa karjaiban. Megható jelenetsor volt az egyszer biztos. Szikár férfikönnyek görgötek a szilaj ábrázatokon. Mosdonczy Pitya Nobel-díjas jelenetet kanyarított volna belőle, annyi szent. Az Öreg Paripa simogatta a fejüket, magához ölelgette, csokolásztta őket. Csupa seb volt az mindegyik, csupa adott var, meg karistolás. (Két üres demizson is feküdt a pudvás alján, huszonöt literes, Kis-és Nagyfröccs kocsmáros ikerpár palackozó márkajelzéssel, de ezt, mint lényegtelen körülményt nem vették fel egyetlen jegyzőkönyvbe sem. A tetthelyen terjengő orrfacsaró alkoholbűzről sem tesznek említést sehol. Szagokkal a történelem, de még a Párthistoria sem tud mit kezdeni.)

-„Mit tettek veletek ezek az aljasok? Hogy elbántak veletek, drága gyerekeim. Hej csak egy is kerülne a kezem közé, Szikével a borotvával- és nyisszantott egyet a levegőbe – miszlikbe aprítanám a gazembert. Élve nyúznám le róla a bűzölgő diverzáns bőrt, az egyszer szent.” Így lett meg három napi, az egész Tarnavölgyet megremegtető össznépi aggodás után három bátor forradalmár a tízből. Ma született hősök, ha nem is mindjárt bárányok. A helyszínen egyiket sem tudták felébreszteni. Berakták hát őket a két muraközi, az Öreg Paripa, a megyei Nyomozó elvtárs és falusi kerékpáros rendőr járőr mögé és így vitték vissza a faluba. Enbéeggyes bevonulás volt, ahogy szállingóztak körülük a kíváncsi lányok, asszonyok, meg a vénebbje és kísérték befelé a kocsit, át a falun, végig a főutcán, egész a kocsmáig.

Koporsós Fedor széles mosollyal figyelte a duzzadó emberkonvojt és vidáman kiáltott hátra az irodába:

-„Látja Mancika, Drága, micsoda őszinte előrelátás.”

11.FEJEZET

A megtalált hősök közül elsőként Lapát tért magához a másnap déli harangszóra. Egy becsületes okádással kezdte az eszméletre térítést. Híres volt egy köpettel kiadott tölcésrszerű spriccelése, melyet a Tarnavölgyben már jól ismertek, de ezt a megyei Nyomozó elvtárs persze nem tudhatta.

”Jaj, ne haraguggyá má elvtárs, hogy én se haragszok, de ami be, az ugye ki is.” Kívánt röstellkedve országos cimboraságot a ruháját törölgető megyei hivatalos szervnek a tovább öklődő, igen rossz bőrben lévő Lapát. Az elvtárs elnézte ruháján a kihányt bűzös foltot, valami használható információ reményében,

de csalódnia kellett. Sem a Lapát nevű, sem a Lepény nevű, de még a Pupos elvtárs sem szolgált semmilyen használható kiindulási ponttal. A megyei Nyomozó elvtársnak a ruháján bűzlő hányás miatti jól álcázott dűhrohamtól eltekintve sem volt rózsás kedve. Egyszerűen agyém ez a történet. Még egy tapodtat sem sikerült előre haladni az ügy tekervényeinek felgöngyölítésében. Adva van négy halott, ugye. Ebből két különösen ronda, elszenesedett. Pfüúj. Adva van egy amputált lábú, és három vágási sérülésektől varadzó, pszichoszomatikus poszttraumás sokktól és kitudja hány liter szesztől félrebeszélő idióta. A doktor miután megvizsgálta őket kimerítő anamnézist nyújtott:

–„Idült alkoholmérgezés, mind a háromnál. Csoda, ha túléltek.”

–„Lehetséges, hogy leitatták őket, Doktor Elvtárs?” – firtatta az igazság kiderítését, a megyei Nyomozó elvtárs.

–„Nézzen rájuk. Maga szerint ezeket itatni kell, hogy igyanak? Iszik ez magától is mind.”

–„Nem erre gondoltam, Doktor elvtárs. Előfordulhatott-e az, hogy beléjük öntötték a szeszt” – ez a doki nem az ő embere. Mit kell ezt magyarázni egy profinak. –„Hogy széthúzták erőszakkal a szájukat és alélt állapotban feltöltötték őket rummal, meg kitudja még mivel.” Érti, mire gondolok.”

Én értem, hogy te mire gondolsz, csak te nem ismered ezeket a fickókat. Ezek minden este, de már van úgy, hogy kora reggel versenyt isznak a kocsmában és a korszóból egy húzásra kiisszák még a legerősebb házi pálinkát is. De nem akart vitatkozni ezzel a megyéről ideküldött okos fiúval, így csak ennyit mondott:

–„Tulajdonképpen minden lehetséges. Száz liter alkoholt vittek magukkal, azt akár beléjük is önthették. De nem hiszem, hogy nagyon erőszakoskodniuk kellett, akárkik is voltak az elkövetők.”

A doki nem érti milyen súlyú összefüggésekről van itt szó. Hogyan is érthetné. Egyenesen ijesztő perspektíva. Nemzetközi konfliktus van kibontakozóban és ezt a helyet előre megfontolt tudatossággal választották ki. Itt tartották a főpróbát. Ez a terület minden szempontból alkalmas egy diverzáns, imperialista akcióhoz. A doki, de bárki más honnan is sejthetné mi játszódik a háttérben és mire képes a nyugati barbarizmus. Ne higgy a burzsoának. A szeme se áll jól. Ha rád mosolyog készülj a legrosszabbra. Persze, hogy őt küldték ide. Először duzzogott a tanyasi feladat miatt, de ilyen méretű összeesküvés felderítésére csak a legtapasztaltabb elvtársat küldhetik. Most már ő is belátja. Ez az ügy komoly előléptetéssel fog jámi, ha nem mindjárt érdeméremmel. A Pestiek kiszemelték maguknak, persze, ők is látják, hogy kinötte a megyei szintet. Jó szeműek a pesti elvtársak, meg kell hagyni. Kezdtett jobb kedvre derülni.

De nézzük még egyszer, szépen sorban, miről is van itt valójában szó. A Népgazdaság elveszített tíz termelő erőt. Mert ugye adva van ráadásnak két eltűnt is. Az Ötéves-terv szigorúan meghatározott normatívák szerint működik. Ha nem teljesítjük, az személyes sértés a szovjet elvtársaknak. Akár szembe is köphetnének őket azzal az erővel. Milyen testvér az, aki cserben hagyja a róla mindig gondoskodó nagy tesóját? Szar alak. Tehát átdobtak ide egy profi diverzáns alakulatot és szépen előkészítették az akciót. Felbujtottak tíz szerencsétlen balekot és elintézték őket. De micsoda profi módon. Azt a látszatot keltik, hogy egyszerűen berúgnak. Nem, nem. Ez messziről bűzlik, megyei, sőt hamarosan fővárosi Nyomozó elvtárs. A faluban kitört a pánik és félsz, meg a felháborodás. Most már azt látják a nyugati bajkeverők, hogy megvalósítható az elképzelésük. Hetek alatt merő káosz lesz az egész ország, a vidéket így akarják belesodorni az imperialista ármányba. Mert mi van most? Forradalom? Ellenforradalom? Lázadás? Felkelés? Inkább csak lefekvés. Országos prostitúció kérem. Lefekvés a nyugati aljasoknak. Erre megy itt ki a játék, már pedig ezt egy fővárosi Nyomozó elvtárs nem engedheti kérem. A Párt és a Megbonthatatlan Szovjet–Magyar barátság ennél nagyobb próbát is kiállt már. És már tudjuk mire megy ki a cselszövés. A Világbéke itt a tét, nem vitás. Az öt perce még reménytelen ügy a megoldás felé közeledett.

Itt, a Pusztán és faluban az ő feladata véget ért. Kiderítette amit kilehetett, leleplezte a diverzáns ármányt. Két nap alatt felgöngyölítette a nemzetközi méretű szálakat. Elvtársi becsületből beviteti a négy életben

maradottat, kicsit megdolgozzák őket, aztán szépen leszoknak a forradalmároskodásról. Vidéken nem illik ilyesmit csinálni, no. Mindennek megvan a maga helye ezen a Világon.

12.FEJEZET

Mosdonczy Pitya nem adta fel. Nem olyan fából faragták, kérem, annyi szent. Az erdőben kipihente magát egy rekettyés mélyére húzódva. Elaludt. Teljesen kijózanodva és elszánt hangulatban ébredt. – „Nem, nem, nem és nem. Nem érti mi történhetett. Így pedig nem lehet tovább lépni, de még csak tovább élni sem. Ki fogja deríteni a titokzatos delejt. A kezét alaposan elvágta, de már nem vérzett. Most érezte csak a káoszban elszenvedett ütődések, zúzódások létezését, de amíg fáj az ember, addig él az ember. Ekkor vidám nótázás hangjait hozta felé a déli szellő az erdő mélyéről. Nem volt kedve most emberekkel találkozni, addig egyáltalán senkivel, amíg valamilyen elfogadható magyarázatot nem talál az éjjeli gyalázatra. Mintha Pupos csodálatos baritonját hallaná kiemelkedni a többi szimpla vidám hang közül, de hát hol lehet már szegény Pupos Elvtárs. Nekik most egyébként sem volna kedvük nótázni, az már biztos. A többieket nincs értelme keresni, egyedül kell végére járnia a rejtélynek. Hamarosan a kukoricásnál találta magát. És a pusztai filmszínésze, Golykómiticse, Zapatája, saját szerepét játszva kúsni kezdett a forradalom bukásának színhelye felé. Lesz itt még márványtábla bűdök. Az igaz, hogy néhányan rögtön fakesztrrel szerepelnek rajta. Annál értékesebb lesz. Néhány liter kifolyt vér és egy- két emberélet mindjárt tonnás súlyt ad minden történetnek.

A mozivászonon a kukoricást lengeti a szél, hullámszik akár egy fosszínú tenger. Egyszer csak egy emberfej kandikál ki a száraz alól. Erősen figyeli a tanyasi idillt. Nem kerüli el semmi sem a figyelmét. Indiánnak is beillene a fickó, annyi szent. Sehol egy pisszenés, sehol egy mozdulatsor, csak a Lenke nő hortyogása a völgyből, aki ledőlt egy kicsit sziesztázni. Ebéd után mindig megissza azt a fél liter borát, oszt elnyomja tőle az álom. A domboldalon a kiégett, füstölgő ház, kormos falaival. Tető meg sehol rajta. Előtte egy hulla fekszik békésen, a feje körül legyek pimaszkodnak, az alvadt véren civakodva. Mosdonczy Pitya Golykómiticset megszegyenítő lopakodással oson melléje. „- Nincs mese, ez a Radics elvtárs”.- ismeri fel azonnal. Mellette pedig ott fekszik a Rövidcsövű. A Rövidcsövű egy vályogtéglán nyugszik (Radics ezen támasztotta a viszeres lábát), a földdel olyan harminc fokos szöveget bezárva, rövidre vágott csövével az ajtó felé bámulva. Az ajtón, a cső meghosszabbított vonalában egy lyuk tátong. A vékony deszkán, mint vaj a képen, úgy hatolhatott át a lövet. Az ajtót nem tudja kinyitni, akárhogy erőlködik. Valami belülről támasztja. Közben Pitya fülel, mint a Réti sas, nehogy rajta üssön valaki váratlanul. Bár már tisztul a köd a fejében, de ha ki akarja deríteni a teljes igazságot, muszáj bemásznia az ablakon. A ház oldalának neki dőlve ott támaszkodik az istálló egyik tartóoszlopa, a végénél megszegenedve. Ez üthette át a cserepeket és leszakította a szarufát, ami viszont bezuhant a házba, szegény Paripát letaglózva. Beugrott a kormos, szenes, fekete, füstölgő borzadályba. A csajok ennél a jelenetnél sikítva a szomszéd széken ülőbe bújnak a fejükkel, de a főhősnek el kell játszania, nincs mese. Micsoda nótázás és viccelődés folyt itt alig fél napja, most meg két összeégett hulla elvtárs. Paripát látta megrogyanni, még kicsit összeaszalódva is magasabb mindannyiuknál ez most is látszik. De ki lehet a másik? Hason fekszik. Kicsit megpiszkálta egy bottal. Ilyen kockás gatyája csak Pökte Bratynak van az egész Tarna völgyben. Szegény csak hason tud (vagyis már csak tudott) aludni, a hátán lévő pattanások miatt. A tarkóján egy lyuk látszik. Mosdonczy Pitya térdre ereszkedett és rekonstruálta Pökte elvtárs elmúlásának körülményeit. Ha visszanézett az ajtón tátongó lyukra és saját fejmagasságát térdelő helyzetében hozzáadta, a Rövidcsövű irányát kivetítette, egyértelművé vált, hogy a Rövidcsövű nyuvasztotta ki, amikor a földre zuhanva másodszor is elsült.

Először pedig Radicsnál sült el, aki arra támaszkodott alvás közben, pedig még éjfélkor is mondta neki mielőtt bejött, hogy ne fordítsa maga felé a csövét. „-Az a gazember Kerülő megpiszkálta a závarzatot, hogy ne kelljen újra kibiztosítani második lövés előtt. A kancsal disznó, ilyenek puskát se szabadna adni a kezébe.”

Azt persze sem Mosdonczy Pitya, sem a megyei Nyomozó elvtárs, sem senki más nem tudhatta, még a Párt és az Éljen a Megbonthatatlan Szovjet - Magyar Barátság filmstúdió munkatársai sem, hogy a végzetes konstelláció utolsó láncszeme Radics elvtárs álma volt. Egy falusi kisember, félnapos Pusztai forradalmár Nagy álma, mely egyben utolsó álma lett. E versenyszellemtől megajdult világban, ahol már bölcsödében azzal frusztrálják a felnövő nemzedéket, kisdobosokat, úttörőket, piciny elvtárscsírákat, hogy „A Lacika ügyesebb, mint te vagy, mert előbb megette a tejbepapit, -bee” a legutolsó kisember is győzelmeiről álmodik. És bizony állandó versenyházban élni, az égető tud lenni. A Pusztai füstölgő épülete ékes bizonyosság erre. Tehát mi lehetett Radics utolsó álma, mely a Pusztai forradalom és forradalmárai számára a vég kezdetét jelentették. Azzal a boldog bizsergéssel szenderült álomba, mielőtt állát a Rövidcsövűre hajtotta, hogy versenyképes állapotban, megfelelő kondícióban van a Pusztai rezegető, dübörögtető horkoló versenyre. E hit tovább kísérte álmában is és ehhez további hőstettek párosultak. Álmai mozivásznán éppen a Népszava vezércikkét olvasta fel a kocsmában Kisfröccs (aki tudott olvasni), mindenki előtt: HÁÁ-ROM –DIV- ERZ- ÁNST- FO- GOTT –AZ –ALV-Ó- HŐŐS. Ekkor kezdett el a füle oduja viszketni, melyet álmában is becsülettel kitakarított, ám ahogy a fülzsíros mutatóujját csavargatva visszaengedte volna a lábára elterelő mozdulatokkal, ahogy ébrenlétében is szokta, az megakadt a Rövidcsövű ravaszában. (Odafent, a békés Pártmezőkön belátta ő maga is, hülye szokás volt ez az ujjsavargatásos fülzsír álca, no.) Béke poraira.

A folytatást Mosdonczy Pitya többé- kevésbé megfejtette. A durranásra, vagy valami más miatt éppen feltérelő Pökte Bratyit tarkón suhintotta a földhöz csapódásra duplázó Rövidcsövű. Képtelen véletlenek sorozata léptette életbe a következő képtelen véletlent, eldől dominószerűen indítva egymást. Még emlékezett, amikor Lepény vihogva belülről kitámasztotta az ajtót, ezzel akarva megviccelni Radicsot, ha az éjjel bejönne melegedni. Még mondani is akarta neki, hogy – „Te hülye elvtárs, ha be akar jönni, félzörget mindnyájunkat. ”, de ezek szerint elaludt mielőtt mondta volna. Mert ugye, ha az ajtón ki tudnak rohanni, még abban az országos, de legalábbis minimum pusztai pánikhangulatban is gyorsan felismerik a valóság diverzáns hiányos ármányát.

A bottal megpiszkálta a tüzet és odabenn választ kapott az utolsó kérdésre is. A töltényhüvelyek ott feketéllettek a kihunyt parázsban, még a vászontarisznya egy darabkája is megmaradt. Az éjjeli pánikban beleesett, vagy belerúgták a töltényes tarisznyát és a benne lévő puska akkor izzott át, amikor ő éppen vissza akart térni a kukoricásból segíteni a többieknek. Ez volt hát az a nagy pufogtatás, amely még a fájalmában üvöltő Bakareszt is elhallgattatta néhány percre. És emiatt gyulladt ki a ház. „-Banális véletlenek sorozata Lenin elvtárs. Banális konstelláció, de még mekkora.” Kinyitotta az ajtót és kísértelt a leégett házból. A kamera simán vette, ahogy a főhős átlép a fekvő holttesten, hunyorog a fénytől, a kétnapos borostája (nem, legyen négy napos borosta, az szilajabbá teszi) koromszennyeződéstől feketéllik. Lehajol, felveszi a Rövidcsövűt és lenéz a burgonyásban darabokra szóródott kocsira. Egy fekete hullaszék is összecipázozva. „Rajtad földi kuruzslás, se lózsír, de még a Párt sem segíthet elvtárs, akárki is vagy.” A hős beveti magát a kukoricásba. Itt nincs több teendője. Ahogy már az erdőben lépdél, vidám nótázás zaját hozza a szél felé. „Tisztára, mint a Pupos hangja.” A forradalom véget ért a Pusztán. Az utolsó elvtárs lelép a vászonzól. A lányokból folyik a könny. Golykómitics és Zapata irigykedve figyelik a távolodó hős hátát, totál plánba. A piszkok.

13.FEJEZET

Talán egy hónap is eltelt, amikor megjelent egy fekete csodajárgány a faluban. Igazi Volga volt, az biztos. Ilyent még nem láttak a Tarna-völgyben az is biztos. De az egész Tarna –mentén se. Jött egy teherautó is. Csepel. Csupán a történeti hűség kedvéért. Lepény, Lapát és Pupos elvtársakat erre invitálták fel. Lapát többször is elismételte, hogy: „Ne haraguggyá má, hogy én se haragszok elvtás, de ne lökdössé má, meg a faromot se fogdossad.” A Bakareszéknél nem jártak szerencsével. Az mégcsak hagyján, hogy az elvtársak bőrcsizmái szagos matériával szennyeződtek, de minden szemtanú esküszik, hogy mind a három elvtárs futólépésben rohant az udvarról kifelé és testvériesen megosztottak a kapott seprűnyéladagon, a falusi szuveníren. „A mosdatlan városi anyátokat, aztat. A féllábút elvinni. Azt oszt, mi? A szagos pesti fajtátokat, asztat. Takaroggyatok, ahonnan az íz ideette a szagos gambátokat.” Az elvtársak- miután feldobták a platóra a kinn báméskodó Drótostót, becsületből, hogy meglegyen a létszám -visszamentek egyenest, ahonnan jöttek.

Ott levonták a nagy tanulságokat. A Városban, a Megyén, a Fővárosban és a Moszkva melletti Vlagyivosztokban egyaránt. Még az Ötévesterv értékelő országos Nagy Párt Kongresszust is összecsisztították, annyi szent. Volt ott minden. Még piros szőnyeg is, meg pulpitus. A hazai Homo Sapiens krémje, tejfőle és mákszelei mind ott illegették az időjárást. Egy jó kiállítású, őszinte tekintetű, nagy homlokú gyerek ilyeneket mondott:

„-Eltárs-sak! (Kivárás) Elvtárs-snök ! (Kivárás) Barátaimm ! (Hangzott a tanulság levonás ebben a sorrendben.) Diverzansok voltak ! (Korty víz. Taps.) Vannak.(Nagy taps. Kivárás.) És lesznek. (Oltári nagy taps).” Nagy beszéd volt, az hétoltári. Az öt éves tervnél bizony rezgett a lé. (Még szerencse, hogy van radír, meg nyál a ceruzát megpökni.) Mert mi van, ha nem sikerül? Akkor pedig hová lesz a Megbonthatatlan Szovjet- Magyar Barátság? (Ebben a sorrendben.) No, megszületett hát a Népgazdaság élénkítő innováció. Vasfüggöny az állandóan kukucskáló imperialista, burzsoá vandál barbarizmus elé. Elbától a Lajtáig lezárni a szákramentomot is, az egyszer szent. Egy tapodtat se, de még be se látni felette, hogy kilessék oszt a fejlett keleti kultúrát. Hadd ágaskodjon az útálatossa lábujjhegyen leskelődni, míg tyúkszem nem nő a körmi alá. A Pesti büszkeség persze gögösen tiltakozott bármit is elismerni, hogy mindehhez a Pusztai Forradalomnak bármi köze is lett volna.

A fiúk egy hónap múlva érkeztek haza. Kicsit kéken, kicsit zölden, de egyben. Megérkezésük óta (is) minden este tele a kocsmá. Pupost a bőfögésben azóta sem lehet legyőzni. Viszont mióta kijött, gyakran csuklik. Az úttörőtábornak álcázott intézményben áldják a napot, mikor a négy parasztyereket kiengedték. Éjszakánként a légvédelmi szirénák több alkalommal is beindultak az oltári nagy rezonanciától, amit a kvartett horkincálása váltott ki.

Lapát nagyokat mesél, Lepény nagyokat hallgat. Nehéz a közelükbe férkőzni és elcsípni egy – egy foszlányt a hiteles városi történetből, mely kalandban részük volt.”-Ne haraguggyá má, hogy én se haragszok, elvtás, mondom a kopasznak, mikor gyön megint. Képzéjétek má el, hogy mindennap háromszor begyött oszt jó elvert minnyájónkot, mind a Ludas Matyi a Döbrögít. Így vót- e Lepény? (Lepény bólogat.) No, mondom a kopasznak, neharaguggyá má, hogy én se haragszok elvtás, de nem lehetne kihagyni legalább egyet? Éccaka próbájjá csak me’ forgolódnai az ágyadba Kopasz elvtás, amikor teji vagy dudorokkal, hogy az ütődést ne is emlícsem., Nagy rangot jelent ma a Tarna –völgyben fizetni egy Bányász fröccsöt a hazatért hősöknek.

Kisfröccs -és Nagyfröccs kocsmáros ikerpár, alkalmazkodva az új kihívásokhoz, a tablettát folyadékositották és Kisfröccs- és Nagyfröccs Tarna-völgyi Borpempőnek keresztelték. Nyugatról hatalmas érdeklődés kísérte a fejlesztést és tömeges megrendelés érkezett, de esélytelen: „-Ezt nem aggyuk!

Eztet csak a Szovjetúnióba aggyuk !”-zárt le minden vitát Kisfröccs –és Nagyfröccs ikerpár. Koporsós Fedor nem volt meglegedve a Pusztai Forradalommal. Nem hozott átütő kiugrást vállalkozása havi prosperációs görbéjén. Ő egy igazi bányakatasztrófára vágyott. „-Jaj, Mancika Drága! Milyen jó a Kínában. Ott hetente van egy szaftos kis bányakatasztrófa. Egyszerre huszat is rendelhetnék!” – („Menj el Kínába Főnök !”) kezdett bizakodni Mancika.

Bakareszt minden reggel úgy kell megszöktetni, reguláris szervezés és lebonyolítás formájában.”-A mosdatlan anyátokot, takaroc ahunnan gyötté. A bénát viszik flatykoltatni a kocsmába. Téged is agyon csaplak te féllábú szeszakazán.” Ketten, hárman mindig rohannak a seprűnyél elöl, míg pupos a hátán kicipeli a várakozó Öreg Paripa kocsijába és már röpti is újra Csiga a hős számár. Bakaresznak életfogytig ingyen reputációja van az új fejlesztésből. Irigykednek is rá szépen a nyugati irigy kutyák.

Estéknént odaérkezik Csordás Hubold is és melegváltásban cserél egy kasztorral a frissen fejt tejből, a csodapempőre. „-Várjál itt e Gejzirem.”-inti türelemre a frissbornyas tehenet. A pislantani kifelé tántorgó Drótostót azonnali hatállyal elöklendi magát, amint meglátja a kasztorban a fehér folyadékot.

Néhány évvel később új mozifilm vetítettek a frissen meszelt Tűzoltó szertárban. A Tarna-völgyi Kultúrházat akkor újították felfelé éppen. Piff- paff- puff. Micsoda lövöldözés volt abban. Betört az amerikai Western. Legalább annyi golyó röpködött, mint a Szovjet háborús filmek kifogyhatatlan dobtársaiból. Meresztia szemét a mozi népe. Egyszer csak megböki Lapát Pupost úgy jól oldalba. – „Figyejded má’ te Pupi. „ Pssz-pssz. Pisszeg a mozi népi körömrágva. „-Ammeg tisztára ojjan, mind a Mosdonczy Pitya-e.”- „Melyik ?”- hajol közelebb Lepény is. „Ott-e. Nézd má, a Klintisztvúd mellett.” „-Ááá.”-Lepény szerint. „Háát. Most, hogy mondod.”-figyeli szemgúvadva Pupos. „ Psssz. Csitt legyen má’. Pofát befogni. Kuss.” –Hőzöngnek innen is, onnan is. A jelenet folytatódik a mozivásznon. A Mosdonczy Pityára hasonlító fickó félrelöki a Klintisztvúdot és kezébe veszi a helyzetelemzést.

..”-Ne kockáztass Klintisztvúd elvtárs. Majd én elintézem az imperialista zsírcafatot. „-és már keményen fenyeget csípőből a hatlövetűvel. – „Add meg magad, te Burzsoá szemforgató. Ezt még megúszhatod ,– csavargatja meg a 38-as Szmissz end Vesszon kobakját-de PíBit még senki nem élte túl. ...” és ekkor elővillan a jobbában egy Rövidcsövű.

Ami *nem biztos*, az nem biztos, hogy *biztos*, hogy *nem*. Mint ahogy semmi sem lehetetlen, úgy akár bármi lehetséges. Azok a nyálas Halivúdiak hogy is tudnák azt kimondani, hogy Pökte Bratyi. PíBí az már jobban a nyelvükre áll. És a Rövidcsövű is derogálna a logopédus képzésükön, az egyszer szent.

Végül még egyetlen nyomozati eredménnyel tartozunk a Pusztai Forradalom utóregzéseinek szakirodalmából. Az érdemeit elismert Fővárosi Nyomozó elvtárs, akit a vasfüggöny karbantartásának kiemelt és különlegesen nagy precizitást igénylő munkájával bíztak meg, heti ellenőrző körútjai során, mikor a réseket, repedéseket, rókavájta lyukakat ragasztószalaggal azonnal résmentesíti, olykor merő kíváncsiságból át- át kukucskál a nyugati helyzetre. A két eltűnt elvtárs nem hagyja nyugodni. Komor Lacikáról végképp semmi hír? A Wiener Unheilig Zeitung egy-egy cikkben beszámol a Karib szigetvilág legliberálisabb szigetén, Kubában munkáját végző vidám fiatal emberről. Mosolygós, életerős legény az hétoltári kutya penész. Ő Fidelkasztró szakállának sztájlisztja. Hetente két alkalommal kifényezi a borzas szőrsmorcokat, szabadidejében pedig az összes összetett köpőversenyt nagy- nagy fölénytel nyeri a térségben. Nem mellesleg a következő világbajnokságra készülő Kubai Demokratikus Köztársaság csapatkapitánya egy személyben.

Az én diófám I. (olaj, vászon)

SZÉKÁCS LÁSZLÓ

A komplementer rántotta

lázadj, alkoss, végre valami jót,
szedd össze a lámpáidat, reflektoraidat,
és minden más különböző rezgéseket,
hasadt agyú anomáliákat adó
világolókat, most, most,
mert sütéskor és tálaláskor, majd
lakomakor komplementer rántottázhatsz,
ahogy még senki

adj magadra, adj frakkot, lornyont,
és más, más bolondságokat,
álszemérmeket, álarcot, álruhát,
vigyázz, az álságot ne feledd, ...
ha élsz vele egyáltalán

... és akkor az illatok útján libegj, lebegj
az asztalodhoz, mondjuk a Ravel Boleróra,
vagy egy habzó, robosztus és könnyed
Jimi Hendrix fantáziára, ... huh, ez ám a ...,
a sziporka

az ibolya, a feneketlen tenger, a mély Ég,
a bíbor szegélycsipkék, az indigó pillangók, ...
a titkot e komplementer színekbe öltöztető
zöldek futamai, fuvallatai, ...
íme, az illatfelhős rántotta pompa

persze meggybefőttel, vagy savanyúsággal,
sült szalonna és kolbász szeletkéik falataihoz,
azok meg mind a valós színeikkel, ...
és hozzá becsukott szemmel a Paradicsom,
talán enyhén sózva a falatonkénti meditáláshoz

szindbádi előadás, diszkrét áhítat
a tojásnak, ami persze, hogy előbb volt,
hiszen a tyúkból már nem lehet rántotta

... és mindezt a világló megvilágosítókkal,
a fényhullámok orgiájával, pulzálásukkal
játszhatod, orrod, szemed, szellemed szerint,
megkomponálva az első fenomenálist,
ahogy ajzott ízlelőid, gyomrod, tudatod, és
tudatalattid építi elégedettséged színjátékká

... és egy pohár honi száraz vörösbor függöny
minderre a hallatlanra

Az én diófám II. (olaj, vászon)

B. TÓTH KLÁRA

Karcok mélyszántásai

serdülő lány — arcán
az ártatlanság bája
ahogy kinéz
a mocskos ablakon
a külső sötétségre
beleálmodva az élet
összes ígérését —
nem látja még
karcok mélyszántásait

azok később
kerülnek rá a képre
végigszántva
hamvas fiatalságát
középtájt átsejlik egy
homályba dermedt arc
későbbi önmaga
a mindent túlélő
asszonyok
időtlen tekintetével.

Iris VI. Virgo (olaj, vászon)

VASI FERENC ZOLTÁN

PANASZOS FELHANGGAL

Őrnagy úr, az Isten áldja meg,
ez ugyanaz a Magyarország?
Mert én bizony olyannyira félek,
mint Ön a sötétzárkán
vagy a hadszíntéren.
Az egzisztenciám ugyanúgy szétdobták,
ahogy rokonai, s ugyanúgy kitagadtak.
Mesélte a tatai vasútállomáson.
Hazabotorkáltam. Akkor még volt otthonom,
aztán az Egyedül alkotócsoport kisajátította,
aztán rám telepedett egy elvált asszony,
felcsináltatta magát, befektette pénzét,
fiával megveretett, fojtogattatott,
aztán ráment a kert, egy telekspekuláns
épített egy Canada-i faházat, majd annak
eladásának kereszthuzatában rám szabadultak
mások, diktátumszerződésük sírva írtam alá,
már levágták csonkra a gáz, és jött a tél,
kitelepítettek cigányok közé, akik
megvágtak, értékeimet elszedték,
fúthattam Budára, méregdrága albérletbe,
de a városom és fiam utáni honvágy
visszahozott, panziókba vettem be magam,
majd az albérletezés után – kérve gondnokságom –
lett egy 28 négyzetméteres kalyibám.
Ez hát Magyarország! Valaki mindig
megszalad, a többségi ítélet a döntő.
Őrnagy úr, az Isten áldja, nemzedékem is
kivetett, élek csontig magányosan —
Vonatra kéne szállnom nekem is,
át a Karácsony-Újévköszöntőn,
minél több temető mellett robogjak,
de ugyan hova. Kimegyek a sírkertbe,
szüleim testének örök hona,
s majd talán nekem is ott lesz
öröklakásom, egyetemes halott leszek,
s csak a csillagok földje alatt leszek: magyar! –
holtszakállasan, körmösen és gondolattalan,
vagy imatelten s tán üdvözülten,
verem-mélyben, lebegve szüleim teste felett.

Organic VI. (olaj, vászon)

HÖRÖMPŐ GERGELY

Kisvárosi este

Mikor a barokk lámpák sárga fénye
a kisvárosi estét megigézte
a templomok egymásnak felelgetve
belekontgattak a mély véletlenbe.

Hallgattam sokszor a harangszót.
Szólt halottért, hívott szenvedőt.
Jelezte a közelgő estét és nyugtatta
az ítélet-időt. Gondoltam
néha, mintha ez több lenne,
mint kongó érc és csengő szerkezet
s a templomtornyok túl magas faláról
az órák szeme rám meredezett.

Az élet mindig több, mint a látható.
Erről beszélt az esti harangszó,
de mikor végre értenénk a hangját,
a harangozást mindig abbahagyják.

Ég, föld, víz I. (olaj, vászon)

MOLNÁR JÓZSEF

Szerepálmaid

Amikor felülök a mozdonyra, nem tudom,
milyen érzés lesz nem felülni rá. Talán vár
egy visszatapsolás, egy sikeres előadás
visszhangjaként, lehet, többször is. Nem
tudom. Nem voltam sosem jó színész,
átláttak rajtam, a főszerepeket is más
játszotta el, láthatatlanná váltam,
azt hiszem. Szerepálmaidat

egy polcra tettem, porosodjanak
helyettem, ma már kocsmába
járok, ott meg ha valakit
hívnak, kihívnak, maximum
cserepeire török, de vissza nem.
Azt mondják, nincs náluk
ragasztó. Nincs nálam ragasztó, olyan
könnyfákasztó-kiakasztó, amelytől
mosolyogni tudnék.
Bárcsak lennének
ragasztható évek!
Fiatalkori éveket ragasztanék fel,
talán egy mozdonyra, azt már
beolvasztották, súgja segédem
a Múza, akkor

gyermekkori házunk falát
ragasztanám össze, később ne
dőljön be, rá is írnék valami
kék színű butaságot, „jó így együtt!”
Anyu, Apu majd botot keresnek,
a hátsóm előre fáj, így utólag is,
aztán már együtt rohannánk, mint
lottózóba a jól értesültek,
letörölhetetlen tintáért,
mit nem ír át
rettegő jövő.

Smaragd (olaj, vászon)

BÖRZSÖNYI ERIKA

A megtestesült álmom

(Testet öltött vágyaink)

Fábián Sebestyén 48 éves kárpitosmester és vállalkozó, pénzügyi- és adótanácsadó egy napon arra ébredt, hogy addig kiszámítható kis mikrovilága összedőlni látszik. A határtalan boldogság hónapjai után úgy érezte, mindenütt csapdák leselkednek rá, minden energiáját felemészti, hogy valahogy megőrizze nyugalalmát és mindennapjainak megszokott rendjét.

Pedig olyan szépen indult minden!

Barátai történeteit hallgatva és megirigyelve a sikereiket, egy évvel korábban regisztrálta magát az egyik társskereső oldalon.

Ennek megértéséhez azonban nem árt megismerni hősünk életútját.

Sokáig cukkolták őt a neve miatt: január huszadikán a naptárban ez a két név együtt szerepel, s tréfás kedvű szülei vezetéknévéhez éppen a Sebestyén nevet találták adni neki. A kis Sebi még nem értette, miért kérdezik tőle iskolatársai minduntalan, hogy mikor van a vezetéknévnapja?

Kudarcos gyerek volt, sokat gúnyolták, volt, hogy kiközösítették őt az általános iskolában az osztálytársai. Hogy miért? Mert kicsit más volt, mint a többiek, kövér és szemüveges, lomha, nem is túl jó tanuló gyerek. És akkor még a neve is.

Mindez megváltozott a középiskolában, amikor jelentősen megnőtt, 190 centis magasságával kimagaslott osztálytársai közül. Sportolni kezdett és hamar kivívta a tekintélyt magának. Hatalmas termete, duzzadó izmai és határozott fellépése egy másik dimenzióba emelték őt. Néhány verekedés után, amikor nemcsak megvédte magát, hanem sikerült támadóinak a kedvét is elvennie a további verekedésektől, már nem piszkálták. Kivívta a tiszteletet, de barátokat nem talált.

Vízilabdázott, a lányok hirtelen elkezdtek érdeklődni iránta, ám a fiatal Sebestyén gátlásos volt, nem igazán tudott mit kezdeni a lányok hirtelen jött rajongásával.

Érettségi után apja kérésére kárpitos szakmát szerzett, hogy majd átvegye tőle a családi vállalkozást. Soha nem szerette a kárpitosságot, nem látott benne fantáziát, márpedig ő olyan munkát szeretett volna végezni, amelyben fantázia van, ki akarta élni vele született kreativitását, amiről néha úgy érezte, művészi hajlam: festeni szeretett volna.

Ám ennek egy időre befellegzett, mert a család szemében csak a pénznek volt értéke, és olyan tevékenységnek, amit sok pénzre lehet váltani.

Sebő életét sokáig a munka határozta meg, a családi vállalkozás miatt fel kellett hagynia a sporttal is.

Nem volt magánélete, mert a hét közben apjával a műhelyben készített bútorokat anyjával ő árulta a hétvégi piacokon, vásárokon.

Tudta, hogy az általuk készített bútorok silányak, igénytelenek, alapanyagaikkal nem lehetett tartós és jó minőségű terméket előállítani, de nem is ez volt a cél. Rengeteg kanapét, ágyneműtartós ágyat, ülőgarnitúrát és fotelt készítettek, azonos minta alapján, a kor ízlésének megfelelően tarka huzatokkal. Hihetetlenek tűnő akciókat hirdettek meg, így aztán a legszegényebbek is meg tudták tőlük vásárolni a bútorokat. Sebő jól tudta, hogy egy ágyneműtartós ágy nem ér annyit sem, mint amit az akciósnak kikiáltott áron kérnek érte. De akkoriban nagyon felfutott a kereslet és ők igyekeztek ott lenni a piacon, megfelelni az igényeknek. Megadta magát szülei érveinek, hiszen folyamatosan nőtt a bevételük, két év alatt eljutottak egy sor olyan külföldi útra, amiről korábban álmodni sem mertek volna. Egyiptom, Olaszország, Görögország, Tunézia, majd Mexikó, úgy érezték, minden vágyuk karnyújtásnyira van.

Szülei kocsit cseréltek, Sebő lakást és kocsit kapott, pedig még csak huszonhárom éves volt.

Amikor megismert egy lányt, aki hajlandó volt vele lefeküdni a második randin, a fiú azonnal szerelmes lett.

Hogy is történhetett volna másként, hiszen huszonhárom évesen veszítette el a szüzességét.

A lány kevésbé volt szerelmes, mint amennyire számító: látva a szülők életmódját és Sebő körülményeit, elhatározta, hogy „megfogja” magának a srácot.

Alig pár hónapja jártak együtt, amikor Zita könnyek között vallotta meg Sebőnek, hogy baj történt, kisbát vár tőle. Pedig még semmit sem terveztek, a jövő szóba sem került köztük. Sebő kötelességének érezte, hogy feleségül vegye a lányt.

Megvolt az esküvő, de nem sokkal utána, ahogy az már másokkal is megesett, kiderült, hogy a baba sajnos elment. Vagy tán sosem volt, ezt nem sikerült kideríteni, de Sebő bizalma a feleségében a történet hatására megrendült.

Még két évig maradtak együtt, gyermekük nem született, lassan elhidegültek egymástól.

A válás után Zita elköltözött, Sebő egyedül maradt a lakásban, amit csakhamar nagy kertes házra cserélt egy Buda környéki divatos településen.

Műhelyt és műtermet rendezett be magának.

Továbbra is együtt dolgozott a szüleivel, gyártotta a silány, olcsó kárpitos bútorokat, de szabadidejében elkezdett festeni.

Így telt el tíz év. Voltak ugyan egyéjszakás kalandjai, előfordult olyan alkalom is, hogy pénzért szeretett nőt, de a szerelem csodáját nem élte át. Magányos maradt, mint kamaszkorában, ismerős volt számára ez az életérzés.

Sokat álmodozott: álmaiban és fantáziáiban lágyan elomló fehér bőrű asszonyok jelentek meg, hatalmas keblekkel, dús csípővel és keskeny derékkal. Képein sokszor ezeket az asszonyokat festette meg.

A lefestett asszonyoknak hosszú haja volt és madonnai mosolya.

Amikor képeiből kiállítást rendeztek, sokan faggatták őt, hogy kik a modelljei, de titkát nem árulta el senkinek.

Másodszor érdekből házasodott.

Édesanyja megbetegedett, már nem tudta a családi vállalkozás könyvelését elvégezni és a hét végi vásárokkal járó megterhelést sem vállalhatta magára.

A fiú és az apja megbeszélték, hogy nem vesznek fel alkalmazottat, mert a bizalom kényes dolog, és ők több csalódás után már nem bíztak meg ennyire senkiben.

Sebő néhány hónapja együtt járt Hildával, a kőkemény üzletasszonnyal, akinek könyvelő irodája volt a belvárosban. Nem volt ez szerelem, két elfoglalt ember kapcsolata inkább. Szövetkeztek a magány ellen, találkoztak, volt, hogy Hilda Sebőnél aludt, de az összeköltözés gondolata még egyikükben sem merült fel. Színházba, operába jártak. Volt, hogy egy kiállítás kedvéért kiugrottak Bécsbe, vagy egy koncert miatt Prágába.

Hildát meglepte a lánykérés, gondolkodási időt kért, majd igent mondott.

Máltára mentek nászútra, majd az asszony Sebő tágas családi házába költözött. A falu, vagy inkább kisváros nem volt olyan távol a fővárostól, hogy ne tudott volna könnyedén bejárni Pestre dolgozni.

A gyermekvállalás szóba sem került, bár már mindketten közeledtek negyvenedik életévükhöz.

Ha megkérdezték volna Sebőtől, valószínűleg ő maga sem tudja megmondani, hogy a házasságában boldog-e. De a kérdést senki nem tette fel neki. A szex hűvös volt és kiszámított köztük, semmi szenvedély, de kiválóan működött, mint minden. Egy időre eltűntek a festő képeiről a korábban megálmodott elomló, lágy emlőjű, fehér bőrű nők a hosszú fekete, vagy vörös hajzuhataggal.

Az álom helyébe a valóság lépett: az izmos, karcsú, testsúlyára mindig kényesen ügyelő, szoláriumokat látogató, leburnult Hilda. Rövidre vágott, sűrű hajával, elegáns kosztümökben.

Sebestyén sokáig nem is festett, egymás családjával, baráti körével ismerkedtek szabadidejükben.

Hilda átvette anyósától a könyvelést, de a vásározást nem vállalta. Egy rokon házaspárt kerítettek hamarosan, akik munkanélküliek voltak és szívesen vállalták, hogy szombatonként vásárokbá, piacokra járjanak, és árulják az olcsó kárpitozott bútorokat.

Így teltek az évek, látszólag minden rendben volt, csak éppen kiszámítható.

Fábián Sebestyénnek negyvenhetedik születésnapján nyílt meg a kiállítása egy Budai Galériában. Hatalmas sikere volt képeinek, főleg az újra megfestett fehér bőrű, keskeny derekú, dús mellű, széles csípőjű álomhölgyeknek.

Akkorra már Sebő bevallotta magának, hogy menthetetlenül elmagányosodott, bár ismerőseik körében álompárnak számítottak.

A kárpitos műhelyt felszámolták, apja nyugdíjba ment. Nekik közös irodájuk volt Hildával, ahol Sebő adó- és befektetési tanácsadóként dolgozott. Könnyen ment neki a profilváltás, mindig szeretett tanulni, új ismereteket elsajátítani.

Egy napon barátaival söröztek, amikor szóba került az internetes társkeresés, mint a leghatékonyabb és legdiszkrétebb ismerkedési forma. Sebő meglepetésére barátai közül többen regisztráltak magukat különböző portálokon, volt, aki álnévvel és kitalált profillal, hiszen két kivétellel mind házasságban voltak. Olyan is akadt köztük, aki saját nevével, sőt fotóval regisztrálta magát, ahogy mondta, őt inspirálja a veszélyérzet, hogy lebukhat felesége előtt, kifejezetten jól tesz szerelmi életének a stressz, az adrenalin. Sebestyén először elámult, aztán elkezdett ő is keresni, melyik lenne a legalkalmasabb társkereső. Még az sem vetette vissza, hogy kiderült, az egyik baráti házaspár házassága válságba került. Hogy miért? A férj éppen az egyik közismert és divatos társkereső oldalon keresgélt, álnévvel, hamis profillal, amikor belefutott felesége fotójába. Az asszony a saját nevével, életrajzi adataival keresgélt, bemutatkozásába azt írta, nyitott házasságban él.

Sebő nem írt ki túl sok adatot magáról a kiválasztott portálon, arcképe helyett egy fantáziaprofil illesztett be és kezdetét vette internetes társkereső karrierje.

Őt magát is meglepte, milyen sokan jelentkeztek már néhány óra múltán!

Nem számított ekkora népszerűsége.

A kínálat roppant gazdag, változatos volt: fotók és adatok alapján válogatott. Az első héten négy nővel találkozott. Eleinte izgult, hol és mikor találkozzanak, hogyan szervezze meg a randevúkat, hogy ne bukjon le semmiképpen felesége előtt. Szerencsére Hilda meglehetősen szoros napirend szerint élt, ideje be volt osztva és ezt a beosztást a nappaliban egy parafatáblán minden héten ki is tette, emlékeztetőül önmaga és férje számára. Sebőnek nem volt más dolga, mint ezt figyelembe véve szervezni a találkákat.

Az első asszony, akivel találkozott, a megtestesült álom volt: a sokszor lefestett nagy mellű, dús csipőjű, keskeny derekú, hosszú fekete hajú, fehér bőrű nők egyike. Arcán madonnai mosollyal, mintha egyenesen Fábian Sebestyén vásznáról lépett volna le a valóságba, amikor megjelent a megbeszélt helyen.

Sebő nehezen tudott megszólalni. Úgy gondolta, ez csak véletlen lehet.

Egy órát beszélgettek talán, kölcsönös szimpátiát éreztek egymás iránt, de egyikük sem akarta elkötelezni magát. Megállapodtak egy következő találkozásban.

Másnap egy újabb hölgy volt soron, újabb megdöbbenés és egy másik megtestesült álom, szőke hajú kivitelben. A nő fiatal volt és rámenős, Sebő pedig bátrabb, mint előző nap, és ebédelni hívta őt.

Ebéd után a lány megkérdezte tőle, lenne-e kedve felugrani hozzá, ott lakik a közelben.

Volt kedve.

Olyan fergeteges szeretkezésre került sor köztük, amilyen hűvös és kimért feleségével talán soha nem történt meg, még házasságuk kezdetén sem.

A lánynak nem kellett hazudnia, bevallotta csak szexpartnert keresett és erre a célra tökéletesen alkalmasnak találta az atlétatermetű, jómódú festőművészt.

Azon a héten még 2 nővel találkozott, egyikük Márta, a középkorú, magányos és elvált tanítónő meghatotta, mert szemmel láthatóan nagyon izgult, bevallotta neki: ez élete első társkeresős randevúja. Vele soha többé nem találkozott.

A másik asszony nem váltott ki belőle semmilyen érzelmet, érdeklődést, neki a telefonszámát sem kérte el. Ez így folytatódott még heteken át. Sebőt megdöbbenette, hogy milyen rengeteg magányos, társra, szeretetre, vagy csak szexre vágó nő van.

Csak egy valamit nem tudott: hogy ezek közül a nők közül többen ismerték egymást és rendszeresen információt cseréltek a férfiakról, akikkel találkoztak.

Egy idő után már a férfi is alkalmazta a kis trükköket: szerelmet mímelt, hűséget hazudott, de másnap már egy új nővel találkozott.

Feleségét csalta az egyes számúval, egyes számút pedig a kettessel.

Megtanult flörtölni, kedveskedni, udvarolni, elfogadta az önként felajánlott szerelmet, ahol kellett, ott megküzdött és megszerezte magának.

Voltak napok, amikor nehezen tudta koordinálni a lányokat, asszonyokat. Nehéz helyzetbe került, amikor

a fiatal elvált anyuka, Éva, aki egyedül nevelte kislányát, komolyan beleszeretett.

Sebestyén nem akart bonyodalmat, lelkizést, válást meg főleg nem, neki a megtestesült álm kellett, a vásznára megálmodott és onnan előlépett szépséges, fehér bőrű, keskeny derekú, lágy, elomló csípejű, nagy mellű nők, akiket szenvedélyesen szerethet. Akiknek a testét ölelheti, dédelgetheti, örömet, gyönyört adhat és kaphat, de utána visszatérhet a családi vállalkozás és a vagyon biztonságába. Arra nagyon vigyázott, hogy egyikükbe se szeressen bele, legtöbbit csak néhány alkalomra választotta ki, s utána elfeledkezett róluk, nem kereste őket. A nők közül pedig sokan beleszerettek és szenvedtek a hiányától.

A társkereső portálon a lányok és asszonyok egy idő után már nem vetélytársként kezelték egymást, hanem sorstársak lettek. Barátságok születtek köztük, de legalábbis nagy beszélgetések zajlottak a háttérben. Idővel kiderült, hogy már nagyon sokan találkoztak a magas, csinos festővel, aki mindig kedves és gáláns volt, s akivel - vallották meg egymásnak – már többen ágyba bújtak. Sőt, többen beleszerettek, s ő összetörte a szívüket.

Egy napon ördögi tervet eszeltek ki a megálmodott és megtestesült, majd kijátszott hölgyek.

Egyikük, aki már többször találkozott vele, találkozóra hívta. Ő volt az a szőke nő, akivel társkereső pályafutása hajnalán, másodikként találkozott a férfi. A fiatal lány, aki lakására invitálta őt, és akivel kölcsönösen fergeteges szexben részesítették egymást.

Sebestyén gyanútlanul és várakozással készült a randevúra. Hosszú szárú vörös rózsát vett, és egy félkapott étteremben foglalt kettejüknek asztalt.

Felajzva érkezett az étterembe, kezében a rózsával, ám amikor belépett, kis híján elszedült a nem várt látványtól. Testet öltöttek a vásznain megszülető asszonyok.

Az asztalnál azonban nem egy megttesült álm várta őt, hanem egyenesen hat. Hat nagy mellű, keskeny derekú, széles csípőjű, fehér bőrű, hosszú hajú nő, szőke, fekete, vörös és barna hajzuhataggal, csak éppen a madonnai mosoly hiányzott az arcukról.

Mit tehetett volna?

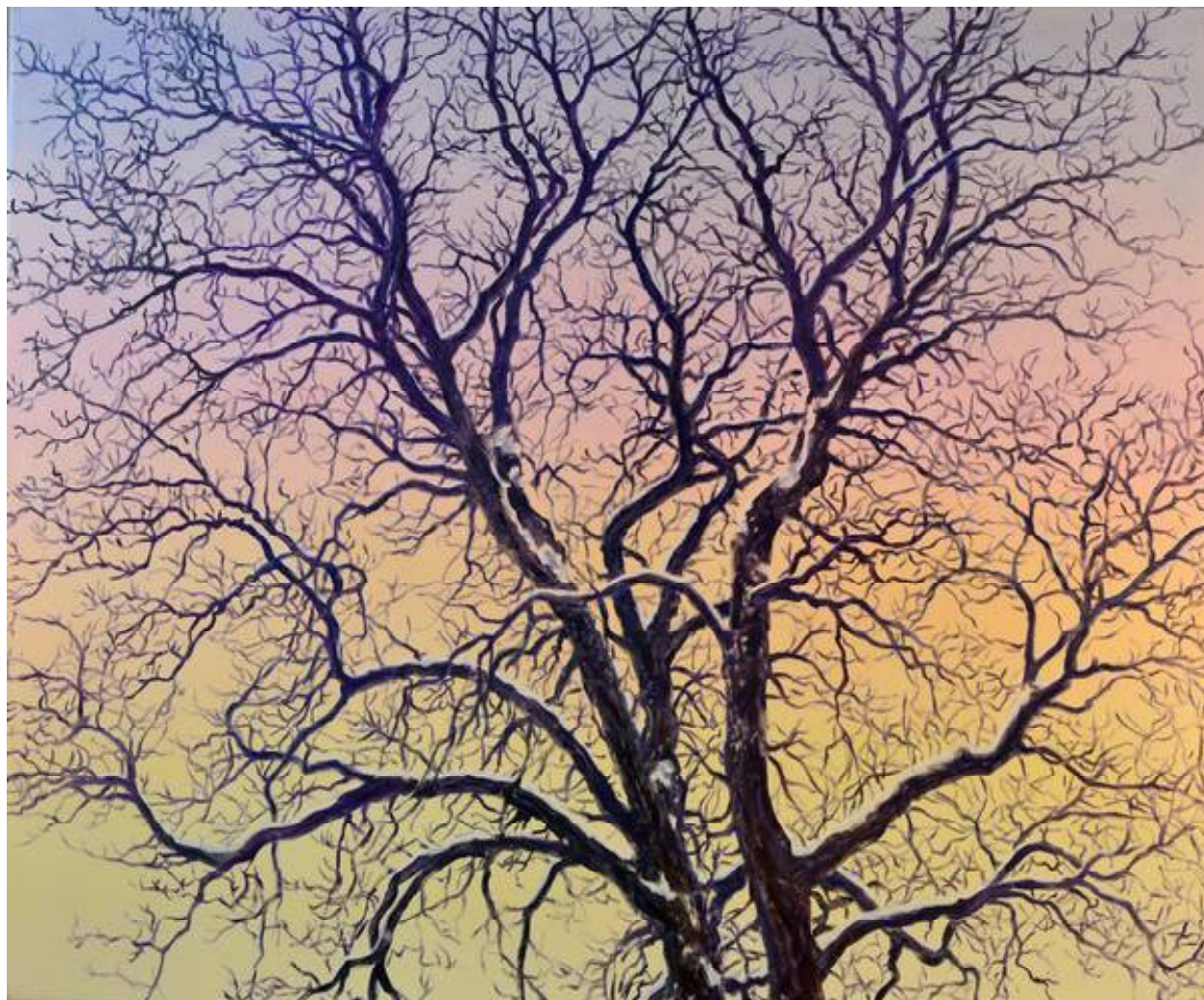
Sarkon fordult, a rózsát letette a megdöbbsent ruhatáros nő elé, és kiviharzott az étteremből.

VÉGH TAMÁS

Mostanában

Az Isten sohasem fordít hátat,
Mindig az ember tekereg,
S arra vár önhitten- mást
sem hallok mostanában-,
Hogy majd mindig az Öreg
Lesz az, aki utánaered,
S fülön fogva hazavezeti majd,
Mint egy hülye gyereket.
Mert az valójában, hiába
Minden bölcsélet. Kétezer év
Nem volt elég rá, hogy belássa,
Amit a tékozló fiú is megértett:
Hátat sohasem fordít, aki szeretet.

Nagy gesztenyefa (olaj, vászon)

SZÁVAI ATTILA

Ahol még langyos a múlt

Három éve kerültem a katona mellé. A katonát Rusztamnak hívták. Magas, erős csecsen férfi volt. Erős testszörzettel. Szúrós, szigorú tekintet. Az elejétől fogva büszke volt arra, hogy 190 cm magas és 98 kiló. *Kilencvennyolc kiló színizom*, mondta sokszor a harmadik vodka után. Nagyon szerette a vodkát. Meg, hogy a nagyapja mennyire büszke lenne rá. A két éve meghalt öregember volt a példaképe. Aztán Rusztam mindig hátba veregetett, hogy nem lehet mindenki olyan sikeres, mint ő. Hegyomlás szerű röhögés tört ki ilyenkor belőle. Ám nem volt mindig jó kedve. Mikor először ordított velem egy apróság miatt, láttam, hogy van hátul három rossz foga, ettől keserű szagú a szája. A vodka, mikor megiszik belőle 2-3 decit, csak ront ezen a szagon.

Egy fotóst kerestem, így kerültem hozzá. Előtte foglalkoztam természetfotózással, esküvők fotózásával, de a szociofotózás is közel állt hozzám. Meg a különleges portrék fényképezése. Rusztam gyerekkora óta imádta, ha fényképezték és főleg imádta magát visszaneézni a képeken. Mintha csak így látta volna visszaigazolását saját létezésének. Hogy áll a kicsi Rusztam a kanapén, a nyakáig érő kopott játékmaci mellett. Vagy egy másik kép háttérében, ahogy épp löki le a kisfiú Rusztam a szomszéd kislányt a bicikliről. Az egyik embere talált rám az interneten. Megmutatta a Rusztamnak a honlapomat, benne a referenciaanyagokkal, média-megjelenésekkel, sajtófotókkal. Egyik éjjel, mikor fotókat töltöttem le és szortíroztam a számítógépen, kopogás verte fel a lakás csendjét. Először azt gondoltam, megint a szomszéd idős nő akar lisztet kérni, mert mindig éjjel süt és mindig hiányzik valami hozzávaló. Abba is maradt a kopogás. Reméltem, talán kapcsolt az öreglány, hogy én nem élek olyan bagolyéletet, mint ő. Ám pár másodperc múlva hangos dörömbölés váltotta fel a korábbi hétköznapi, polgári kopogást. Lecsatlakoztattam a külső winchestert a gépről és elrejtettem a cipős szekrényben. Korábban már többször megfenyegettek néhány fotó miatt. A csecsenföldi élethelyzetekről készítettem egy sorozatot az egyik nagy európai hírügynökségnek. Jól fizettek a szociofotókért. Aképek megjelenése után fenyegető telefonhívások sora érkezett, volt, mikor éjjel. Azt is észrevettem akkoriban, hogy figyelnek, ismeretlen autók parkoltak éjjeleken át a házamtól nem messze, mindig két-három ember ült a sötét kocsikban. Mindig úgy időzítették, hogy észrevegyem őket, hogy tudjam: figyelnek. Így teltek a hónapjaim a Groznij városi körzetben. Aztán egy este feljöttek a lakásba és azt mondták, menjek velük, megfogták a karomat, így közölték szigorúan, hogy jöjjön. Úgy félórányi autózás után egy belvárosi étterem előtt szálltunk ki a nagy fekete Audiból. Odabent az egyik sarokban várt minket Rusztam. Akkor még nem tudtam, hogy katona. Igényes civil ruha volt rajta, előtte az asztalon nyitott laptop, éppen a honlapomat nézte elmerülten, a portré fotókat. Messziről megismertem a háttérszínt, a feleségem választotta ki azt az érdekes halvány barnát. Sejtettem, hogy valami fontos, befolyásos emberrel lesz dolgom hamarosan, mert csak úgy akárkihez nem visznek el ilyen kísérettel. Groznijban és a térségben is élénk az alvilági élet. És tudni lehet a hírekből, hogy jó eséllyel az alvilág gyakran összefonódik a politikával és az üzleti élettel.

Rusztam kedves volt, adott arra, hogy az első benyomások kedvezőek legyenek. Hellyel kínált, majd intett a pincérnek. A fiatal nyurga pincér azonnal ugrott az intésre, mintha az élete múlna rajta, hogy a lehető leghamarabb az asztalunkhoz érjen. Elpirult, miközben Rusztam elé tette az étlapot. Bort töltött a poharainkba, először az enyémbé csordult a Bodegas Alion, majd magának töltött. Közben magyarázta, hogy *barátom*,

ennek az Alion 2011-es Magnumnak minden cseppje 25-30 éves tőkékről van. Nézd csak meg, szagold meg kérlek. Szigorúan szeptember 16. és 29. között szüretelve. Aztán 16 hónapig új Nevers tölgyfahordóban érlelik. Aztán behunyt szemmel kortyolt az italból. Vacsora közben Rusztam, mintegy mellékesen, szinte kedélyesen mondta el, miért is vagyunk itt. *De térjünk is a tárgyra*, mondta komolyan. *Nézd, szükségem van egy fotósra, és a szakmában te vagy a legjobb, legalábbis ebben az országban. Te, barátom, a képeid által úgy tudod ábrázolni a világot, ahogy kevesen. Nekem elhiheted. Meglátod a pillanat varázsát.* Aztán elkomorodott. *Láttam a csecsen helyzetről szóló képriportodat. Elég sok helyen leközltek. Nem szerencsés... azokat a szegény embereket fotózod... az engedélyük nélkül publikálsz a médiában. A szegénységükből keresel pénzt... nem szerencsés... miért kell világgá kürtölni az itteni helyzetet?*, kérdezte közelebb hajolva. *Nem tartasz attól, hogy bajod esik?*, fúródott a tekintete az arcomba. Így maradtunk néhány pillanatig, majd hátradőlt, a bort nézegette, ahogy a nemes ital a pohár egyik falától a másikig hullámszik. *Két lehetőség közül választhatsz*, szólt komoran. *Vagy nekem fogsz dolgozni, vagy megöllek.*

Nem volt sok választásom. Aztán beavatott a részletekbe. A honlapomat törölnöm kellett. Feleségemnek nem szólhattam, hogy hová tűntem. A rendőrség ugyan nyomozást kezdett, de úgy véltem, a maffia kezében volt a testület. Egyszerű volt a feladatom: fotóznom kellett. Mindent, amit Rusztam akart. Legtöbbször az életével és katonai karrierjével kapcsolatban kellett fényképeket készítenem. Az elkészült és kinyomtatott fotókat gondosan rendszerezte az egyik erre a célra kialakított szobában. Gyorsan szaporodtak a dossziék, mappák, keretezett képek. Sok időt töltött a helyiségben. Mint egy szentélyt, úgy használta. Egyszer véletlenül résnyire nyitva maradt az ajtó. Beláttam a szobába. Rusztam a nagy bőrfotelben ült, egy mappát lapozgatott nagy átéléssel. Láttam a mappagerinc-feliratot: 1995. Az abban az évben készült fotókat nézte, a háttérben komolyzene szólt halkán. Az egy sikeres éve volt az orosz-csecsen háborúban. Sok orosz halott. Politikusi dicséreték.

Nem a megszokott képeket szerette. Ha az általa vezetett katonai csapat valahol győzelmet aratott, akkor a néptelen, kihalt, rommá lőtt házakat kellett fotóznom, az autórongsokat. Egy szétlőtt civil kocsisor úgy hat, mint egy különös állatsorda, amely megállt a saját sorsában. Egyszer kellett csak Rusztam parancsára halott embert fotóznom, csak egyszer. Egy kisgyerek volt, nem tudom kisfiú-e, vagy kislány. A test a porban hevert, arccal az ég felé. Pontosabban, nem arccal, mert egy fejlődéstől hiányzott az arca a kisgyerekeknek, öklömnyi lyuk volt csak a tekintete helyén. Csak egyszer kellett ilyen fotóznom. A képet Rusztam eltüntette, sose láttam többet. De mégis, az emlékezet gondosabb, alaposabb őrző, mint bármilyen fotópapír, vagy a milliárdnyi megapixel. Hónapokig riadtam fel éjjelente, mikor álmomban megláttam magam előtt a földön fekvő arc nélküli kisgyereket. Ahogy a kis kezével egy sáros plüssmájmot szorít görcsösen.

Azóta csak tárgyakat fényképezek, harctéri tárgyakat. Összeroncsolt házakat. Egy földbe szúrt, ottfelejtett ásót. Egy kihúzott konyhafiókot, amit nem toltak vissza, egy törmelékkel teli, beszakadt tetejű fürdőszobában borotvahabos flakont, amire már nem tették vissza a kupakot. Nem volt rá idő. Egy falnak támasztott biciklit, amint a küllők közt pók mászik. Kiégett harcjárműveket. Fél pár koszos gyerekcipőt az út szélén. Ezeket imádjá Rusztam. *Imádom nézni azokat a helyeket, ahol még langyos a múlt*, említette nemrég a második vodka után. *Ahol tehát nem sokkal korábban még emberi sorsok rendeződtek*, folytatta, *emberi végzetek igazodtak egy nagy rendszer részeként. Aztán a semmi. A korom, a füst, a romok közé beragadt idő.* A katona ettől, hogy ehhez neki köze van, rendszerint egészen megrészegült. Mikor az ellenség veszteségeit látta. Egy szétlőtt gyerekszobától órákig eufóriában élt, mint valami drogtól. *A gyökerektől kell irtani a gyomot*, sziszegte mindig ilyenkor maga elé, miközben a képeket nézte, a megcsonkított poros plüssállat-testeket.

Aztán valahogy megváltozott. Egy lány miatt. Anna 18 éves volt akkor. Igazi szépség, nem csodálom, hogy egyik pillanatról a másikra elbűvölte Rusztamot. A hosszú barna hajú, porcelánszépségű lányt a tévében látta, Groznijtól északra, egy faluban lakott akkoriban. Azonnal embereket hívott, hogy derítsék ki, ki az a lány. Nem volt nehéz a nyomára akadni, mivel a helyi média vezetőit jól ismerte. A személyiségi jog, mint olyan, nem számított, bárkit kiadtak, ha az érdekük úgy kívánta. A tévés emberek két nap múlva telefonáltak, egy női nevet hadartak, meg egy lakcímet. Rusztam láthatóan szerelmes lett a nála 30 évvel fiatalabb lányba. Ám meglepő módon nem raboltatta el, nem hozatta ide a katonai szállásra. Előtte még mindent tudni akart a lányról, hova jár iskolába, milyen zenét szeret, miket olvas, mi a kedvenc étele, melyik családtagjával milyen a kapcsolata. Az emberei civilnek öltözve beépültek Anna környezetébe. És ekkor jöttem én. Anna civil életéből a lehető legtöbb fotót kellett készítenem, persze titokban. A felszerelésem és a tudásom megvolt ehhez, Rusztam biztosított mindent. A szív dolgait meg hamar ki tudja iktatni az ember, ha háborús, politikailag labilis környezetben él, ahol a halál mindennapos vendég.

Miután megtudtuk, Anna hova jár iskolába, a csecsen katona parancsára olyan fotókat kellett készítenem, ami a lány iskolás életéről szólnak. Titokban, a szomszéd épületből készültek a fényképek. A tanterem nyitott ablakából egy tanóra szelíd zajait hallottam, egy középkorú nő monoton beszédét. A nő épp tanított. Történelmet. Néha megnyikordult a padló a lába alatt, mikor arrább lépet a tábla előtt. Anna a harmadik sorban ült. Nem nagyon figyelt. Nem érdekelte a történelem. Kiderült később, hogy a lány inkább énekelni szeret. A zene közelebb áll hozzá. Az iskolás fotókon a lány unalmában az egyik képet nézte a falon. Nagyon szép arca volt, mikor elmélyülten figyelt valamit. Az egyik régi hadvezér állt a képen, amit nézett. A hadvezér büszke, szigorú pózban lett megörökítve. Aztán kicsöngettek és Anna eltűnt a folyosóra hömpölygő gyerekáradatban. Utólag a lopva készített képre gondolva, van egy érdekesség. A kép fura módon számomra egy szagot is közvetített, nagyon intenzíven. Iskolaszagot. Régi emléket. Abból az időből, amikor békében, nyugodtan éltünk. Istenem..

A színes ceruzák puha szagát, a tanterem padlójának kissé nyers, dohos szagát. A több generáció által használt tankönyvek öreg papírszagát. A teremben megült évtizedes finom krétaport, ahogy szaglik a polcok tetejéről, az asztallapok repedéseiből. Nézem a fotót és érzem a fiatal testek langyos, vidám illatát. A növekvő, érő, hétről hétre, hónapról hónapra egyre fodrozódó szexualitás varázslatos kipárolgását, melyben az alkotás, a teremelés illata bújik meg egészen mélyen. A tananyag, ahogy nyomott hagy a fejlődő lelkekben. A tanár által kimondott mondatok történelemszaga. Ez mind-mind ott van az iskolaszagban. És a tanárnő szájszaga, ahogy keserű fátyolként végiglebeg az első padokban ülő gyerekek közt, hogy aztán távolabbra érve teljesen feloldódjon a térben, alig érezhetőre híguljon. Ez mind az iskolaszag. Talán a sok háborús trauma, de egyre gyakrabban és egyre intenzívebben tudok kilépni a hétköznapiakból ilyen gondolatokkal.

A képeket hosszan vizsgálta Rusztam. Elvonult a fotókat őrző szobájába, magára zárta az ajtót. Hallani lehetett, ahogy felnyit egy üveg bort, majd feltesz egy komolyzenei lemezt. Nem tudom, milyen szerző melyik művét, nem vagyok jártas a komolyzenében. Fél óra múlva fátyolos tekintettel lépett ki az ajtón, maga köré parancsolta az embereit, majd utasításba adta, hogy rabolják el a lányt és hozzák ide. *Ha véletlenül bántódása esne, szólj fenyegetően, akkor velem gyűlik meg a bajotok*, előrántotta katonai törét, majd a hosszú pengéjű fegyvert az asztallapba állította. *Ha a faluban valaki ellenkezik, tudjátok, mi a dolgotok*. A katonák jól tudták, tapasztalatból, hogy ha a lány a rablás közben megsérül, akkor valakinek le lesz vágva a füle. Rusztam különös szokása volt, hogy levágta a fülét annak az emberének, aki neki ellenszegül, vagy aki hibázik. Volt néhány félfülű a csapatában.

Az emberrablás zökkenőmentesen zajlott. Anna nem sérült meg. Eldördült néhány lövés, de a faluban, ahol eddig Anna élt, ez teljesen megszokott. Errefelé az esküvők szinte kötelező kelléke a Kalasnyikov,

amikből aztán hosszú sorozatokat lőnek a levegőbe örömben. Rusztam többször magyarázta Annának, hogy még meg sem született a lány, mikor ő már sikeres katonaként harcolt. Meg, hogy akkoriban az oroszok hiába romboltak le teljes falvakat és irtották ki lakosságukat, az ellenállók, tehát Rusztamék gerilla harcmodorával nem tudtak mit kezdeni.

A rablás utáni napokban megállás nélkül fotóznom kellett a lányt és Rusztamot. Anna szép-szomorú arca egy idő után könnyedebb lett, mint aki belenyugodott a sorsába. Szép ruhákat kapott, Rusztam a kedvenc ételeit főzette. Hozatott neki zongorát. A korkülönbség messze nem érdekelte a katonát és az embereit sem. Inkább csak engem hökkentett meg, mikor együtt láttam őket. Sok közös fotót készítettem róluk. Közös étkezések. Nagy kontraszt az ilyen képeken a szelíd, angyali lányarc, a vastag bajszerű zord férfi és a mögötte álló, fegyveres, mogorva emberek.

Egy nap idegenek érkeztek. Rusztam külön figyelmeztetett, hogy mindent fotózzak le. Idős öregember érkezett, kopott, régi ruhákban. Egy valamivel fiatalabb férfi volt vele, gondolom a fia. Mindketten nagyon ráncosak voltak, olyan elhasználtak. Készítettem néhány portrét ezekről az arcokról. Erre Rusztam külön utasítást adott. Félprofil képeket készítettem. Nagyon kifejező volt a két férfi tekintete. Düh, fáradtság. Lezárt, szomorú arcok. És a szemek. Tompa kék szemek; helyek, ahonnan elköltözött az Isten.

Hangosan veszekedni kezdtek, a két férfi egymást túlharsogva kiabáltak Rusztamnak valamit, nem értettem a szavakat. Rusztam arcon ütötte az idősebb férfit. A fotón az a pillanat van, mikor az ököl már csak 1 cm-re van a rémült, öreg arctól. Aztán az összerogyó alak van a következő képen. Anna sikoltzott, sírt, az öreg felé indult, de Rusztam emberei megfogták és elvitték. Lassan halkult el a jajveszékkelő lány hangja, ahogy távolodtak a folyosón. A távolodó alakokról készült fotóban volt valami megindító. Legalábbis Rusztam részéről. A feszes neonfény, az egyszerre lépő erős katonák, akik közrefogják, sőt, inkább vonszolják a jajgató fiatal lány törékeny, összegörnyedt alakját. Ezt a képet Rusztam különösen kedvelte. Néhány nap múlva a katona úgy döntött, feleségül veszi a fiatal Annát. A lányról ez időben sok portrét készítettem. Megfakult, tompa fényű tekintet, de a szépsége mit sem csökkent. A katona, minél többet nézte ezeket a fotókat, annál inkább lett fanatikusabb a házassággal kapcsolatban.

Néhány nap múlva teherautón embereket küldött Anna falujába, hogy az esküvő előtti napokra elhozzák Anna húgát. Csak, hogy Annának egy kicsit könnyebb legyen, gondoltam. Aztán hamar kiderült, hogy a lányt, mivel az iszlám nem bünteti a többnejűséget, szintén feleségként akarja Rusztam. Mikor a faluba értünk, ijedt, ideges embereket találtunk Anna családjának háza körül. Sok fotót kattintottam a hadonászó, ingerült férfiakra és asszonyokra. Hangosan ugató, láncra vert kutyákról. A katonák vezetője nem teketóriázott, kettőt a levegőbe lőtt a Kalasnyikovval, majd hidegen kijelentette: vagy odaadják Anna húgát, vagy viszi. Megrázó a fénykép, ahogy Anna húga a földre esve kapaszkodik édesapja kabátszárába, miközben a katonák a karjánál foga húzzák, tépik le a lányt a kiabáló, síró férfiről.

Sok ember sereglett össze a ház körül, akik látták ezt a jelenetet. A falu és a környék szinte összes családjából eljött valaki. Több klán képviselte magát. Fotózás közben eszembe jutott egy érdekes, ellentmondásos, kissé érthetetlen kifejezés a csecsen történelemmel kapcsolatban: katonai demokrácia. Meg, hogy a csecsenek már régen is egyfajta katonai demokráciában éltek, amikor nem volt háború, a klánok felett nem állt vezető, irányító apparátus. Vérontások és vérbosszúk miatt nem volt ritka a nagy csoportok közötti ellenségeskedés sem. Ha azonban ellenség bukkant fel, a klánok, még az ellenségeskedők is összeültek, és katonai vezetőt választottak. Most is várható volt ilyesmi. Rusztam egyik embere mellkason lőtte az egyik kiabáló, hadonászó férfit. Mindenki összerezzent, több nő felsikoltott. Aztán megparancsolta, hogy készítsek képeket a haldokló, félig az árokba fordult férfiről, nem tiltakozhattam, mert a fegyver csövét rám szegezte. A családtagjait nem engedték a haláltusáját vívó ember közelébe. Amint közeledni próbáltak, előttük néhány méterre a talajba lőttek.

Anna húga kiszakította magát a katonák szorításából, majd a haldokló férfihoz futott. Ám, mielőtt még odaért volna az immár élettelen testhez, hátba lőtte Rusztam embere. A lánytest odazuhant a férfi mellé, bele az út melletti árokba. Gépies mozdulatokkal készítettem néhány képet, de képtelen voltam felfogni, mi történt. Hirtelen nagyon nagy csend lett. Rusztam emberei is megdöbbenek. Valószínűleg sejtették, hogy ha visszaérünk a bázisra, nem hogy fülek, de talán fejek is fognak hullani. Mindenki döbbenet figyelte a két halott testet. A háttérben gyerekhintát mozgatott meg a szél. Hosszú percek teltek el, ahogy csak az épületek közt süvítő szelet hallottuk és az abba elvegyülő, belesimuló hintanyikorgást. Úgy bújtt össze a két hang, mint mikor kislány bújik, kuporodik oda édesanyjához.

Meglepődtem, hogy Rusztam milyen higgadtan fogadta a kudarcot. Annának nem mondta el, mi történt. A lány elfogadta férjének Rusztamot. Nem tehetett mást. Több száz közös képet készítettem és a katonai akciók képei is egyre szaporodtak. Rusztam egyre jobban imádta önmagát. A fényképek tárolására szánt szobát ki kellett bővíteni és bekerült egy franciaágy is a helyiségbe.

Egyik késő este személyesen keresett fel Rusztam. Azt mondta, menjek be vele a fényképes szobába. A falakon mindenhol a fotóimat láttam, egytől-egyik ismertem a képeket. A katona borral kínált. Jól esett a nemes ital. Hellyel kínált, majd ő is leült a nagy bőr irodai székébe. *Van egy különleges megbízásom, fiam*, mondta. Utáltam, ha fiamnak szólít, de ugyanakkor ez nyugtatóan is hatott, mert csak a bizalmasait szokta fiamnak szólítani. *Egy különleges fotósorozatra adok megbízást*, kezdte. Majd behívta Annát, aki ez idáig a szomszéd szobában várt. A lányon egy szinte teljesen áttetsző ruha volt, alatta csak a meztelen test. Tökéletes, fiatal karcsú női testet láttunk, ahogy szemlesütve belépett Anna és közeledett felénk. *Ne lazálj!*, bökött oldalba Rusztam, arra célozva, hogy vegyem elő a gépet és kezdjek el fotózni. Ekkor esett le, hogy miről van szó. Rusztam erotikus fotókat akar a lányról. Nagyot nyeltem, miközben felemeltem a gépet és az ujjam az exponáló gombra helyeztem. Rusztam újabb adag bort töltött magának, majd elégedett arcot vágva visszaült a fotelbe. Jellemző rá ez az öntelt bárgyú mosoly. Bakancsos lábát az asztallapra tette, így hintázott a székében, kezében a borospohárral. Utasításokat adott, hogy milyen pózokba álljon a lány. Anna valahogy nem zavartatta magát, hogy személyemben egy idegen is van a helyiségben. Volt valami bizonytalan a járásában, a tekintete is ködös volt. *Vetkőzz!*, parancsolt rá a katona, majd nekem jelezve csettintett, hogy kezdek a munkát. Anna lassan vetette le magáról a ruháit. Közben valami táncszerű, erotikus mozgást adott elő, látható volt, hogy idegen tőle az ilyesféle táncolás. Az áttetsző anyag alól először előtűnt a csupasz, formás válla, majd körte alakú bal melle, aztán az egész meztelen felsőteste. *Simogasd a melled!*, szólt a következő parancs, majd néhány pillanat múltán Rusztam intett, hogy vetkőzzön tovább. Folytattam a fotózást. *Feküdj az ágyra*, kapta Anna a következő instrukciót, majd Rusztam felállt a székből vetkőzni kezdett és az ágy felé indult. Ruháit a padlóra dobálta, egyedül a pisztolytáskát tette gondosan az ágy szélére. A férfi kissé már kaptos volt. Mintha Anna is kissé ittas lett volna, de az is lehet, hogy valami kábítószer hatása alatt volt. Mindenesetre látszódott, Anna most nem önmaga, mintha egy idegen nő lett volna az ágyon. A nagydarab katona Anna mellé feküdt az ágyba. *Gyere közelebb*, szólt felém. *Egészen közeliéket akarok látni a melleiről*, mondta, miközben simogatni kezdte a hideg hatására összerándult mellbimbókat. *És a pinájáról is*, folytatta. Aztán egyszerűen megerőszakolta a lányt, az aktust végig kellett fotóznom. Minden pozitúrát. A lepedőt markoló-tépő lányujjak beleégtek az emlékezetembe. Az elfojtott sikolyok. Rusztam kéjes hörgése. Ahogy a szinte magatehetetlen vékony testen kiéli minden vágyát a hatalmas termetű férfi. 12 percig tartott. Aztán csend lett. Csak a két test zihálása töltötte meg a szoba füledt légkörét. Anna zokogott, összegömbölyödve sírt, mint egy óriási embrió, aki az imént született bele a földi világba, de megijedt attól és visszavágyik a biztonságos anyaméhbe. Rusztam néhány perc múlva felállt és felém indult. Volt valami ördögi a tekintetében. Azt akarta, hogy vegyem a számba a péniszét. *Szopjál le, a kurva anyádat, tedd amit mondok!*, ordította. *A fiúkat is*

szerelem, kis köcsögöm, sziszegte. Felrázta Annát, odadobta mellé a Nikont, hogy készítsen fotókat rólunk. A fáradt-izzadt lány szipogva-remegve vette a kezébe a fényképezőgépet. Miközben Rusztam maga elé rángatott és térde kényszerített, kattogásokat hallottam Anna irányából, a jól ismert exponálási hangokat. Ám kis szünet után az utolsó hang más volt, mint a többi. Az Rusztam pisztolyának hangja volt, ahogy Anna csőre tölti a korábban az ágy szélére tett Parabellumot. Még volt időm elugrani. A ruha nélküli katona Anna felé fordult, amikor eldőrdült az első lövés. Anna szándékosan ágyékon lőtte Rusztamot. A férfi térdre rogyott. Próbált könyörögni az életéért. A második lövés a koponya bal oldalán hatolt be. Az ágyról a padlóra eső fényképezőgép exponált egyet. A Rusztamot ábrázoló utolsó fényképen egy meztelen, izmos férfiváll volt látható, egy sást ábrázoló tetoválás részlete. A háttérben egy felborult borospohár, a kiömlött bor a szőnyegen összekeveredett a kifröccsenő vérrrel.

VASI SZABÓ JÁNOS

Két tradíció II. rész

Wir sind tot geboren

*Dein Weg kommt zum Tor der Dämmerung,
Den Wächter fragst du: was steht mir bevor?
Und er zeigt die Düsterteit; geh los dahin!*

VII.

Az öreg horkolásától rezegett a céká-fal. Mohi összekuporodva aludt. Walter bizonytalan léptekkel ment a szobába. Émelygett a savas bortól. Szédült, leült a kerevetre. Nyomást érzett a mellében. Ijedten fölállt, az ablakhoz botorkált. Nem frissítette föl az éjszaka hűvöse: alig kapott levegőt. A csillagok eltűntek, homályosan látta a kert fáit. Megkapaszkodott a tokozatban... Mi történik? Fialat az infarktushoz...

A konyha asztalhoz támolygott, borfoltos szalvétával törölgette a homlokát. Kornberget nem akarta felriasztani, ittasan nem vezethet. Enyhült a nyomás, mélyeket lélegzett. Visszatántorgott a szobába, a könyvespolcnak támaszkodott. Ákos hozott hazulról néhány kötetet, amiket szőlészkedés után szívesen forgatott. Csupa lektúrré számított, meglepődött: az Életünk Hamvas Béla sorozatának zöld borítói sorakoztak, köztük vékony, keményfedeles kiadvány. A szerző Kemény Katalin, nem hallott róla. A cím "rettenetes" posztmodern: "...de a SIVATAG" Egykor Bart és Krasznahorkai műveinél húzta meg az értelmiségi blabla határát. Mégis kiemelte a Hamvas Patmoszok öleléséből.

Felkapcsolta az olvasólámpát. Kezében a könyvvel jobban érezte magát. A szívéen, s a lelkén enyhült a szorítás. A pont nélküli hosszú mondatokat, elvont szöveget olvasva sem álmosodott el, kijózanodott.

"Most szélroham, jeges szél, sötétség tör rád. Úgy érzed, nagy tömeg üldöz. A látomások elől menekülve azok, kiknek karmájuk érdemben szűkölködik, úgy érzik, mintha nyomorúság helye felé rohannának, kiknek karmájuk érdemben bővelkedik, mintha a boldogság helyéhez közelednének. Ekkor annak a földrésznek jegyei világlanak fel előtted, amelyben meg kell születned"

*"Nem ismer az születést, nem ismer az halált, ebben maradjál, ebben virrasszál
ne aludj, ne aludj - ne menj a sivatagba!"*

*"ment a leghalkabb hömpölygött szerte a sivatagban a belépő után az induló bárka vetette
hullámecho, ó sírom, ó nászágyam, ó sírom, ó nászágyam.
és most megértette a nyelvet*

---

megértette és most már válaszolt volna, dadogás és badarság nélkül és kimondta volna a Szót"

*"most amikor a szóban megszülethetett volna, - szólt volna
kihez?"*

Éjfél után fejezte be. Kimerülten csúsztotta az ágy mellé a könyvet.

VIII.

A mobil vijjogása ébresztette, Eszter sírástól rekedt hangja:

- Zoli! Gyertek haza! Nagy a baj!
- Mi történt?
- Aliz... Istenem! Tegnap este a kórházban rosszul lett, nem tudták újraéleszteni...

IX.

Kapkodva készültek el. Száguldott az autó. Áron döbönt arca, Mohamed közömbös tekintete: meg tudta volna ütni. Nem mondta el neki...

Ködként telepedett rá a közöny: a tudat védekezett a fájdalomtól...

X.

Édesanyjával mentek a prospektúrára. Nézte a fekvő nőt, a kín ráncait elsimította a halál. Szép volt, mint lány korában. Eszter reszketve lépett a testhez, homlokára tette a tenyerét.

- Olyan hideg. Istenem, mennyire hideg!

XI.

Ákos ült, a fekete öltöny lógott rajta, Mohamed előtte állt. Két száraz tekintet - türkiz és ametiszt - találkozott. Az öregember hangja fáradt mormolás:

- Es gibt keine Wörter, Sie waren eine tote Person geboren...

*Das in dem Bett des Vaters und der Mutter empfangenes,
Bröckelndes Fleisch, Wunschumarmung,
Kein Wort dazu, du Totgeborener!*

Zubhra tara, andha tara**szamavája**

Lakatos Kristófnak szénszínű szemei voltak. Apja mondta róla: fekete kutyaszemek. Anyja mondta róla: hűséges kutyaszemek...

A kétezer éves város déli fertályán született - a magyarok sáskaföldnek hívták -; ahol évszázados akácfaék derékszőgben nőttek a törzsükre záporozó labdák pörölycsapásaitól; ahol az ajtón kilincs helyett rozsdás lakat lógott; s a törött ablakokon ragasztott zsírpapír zizegett.

A gyalogbodza benőtte, hulladékkal teliszórt udvaron szaladgált: fostos seggel, vadszedertől maszatos ábrázattal, mint a többi korabeli "sáskagyerek".

Hat éves volt, amikor az apja - Lakatos Gáspár - lelépett, fél tucát purdét hátra hagyva Baranyai Máriának.

Mária a helyi cipőgyárban dolgozott takarítónőként. Csont-sóvány, beesett arcú teremtes volt. A nap java részében, borsmenta-ízű likőrtől szaglott. De, amit tudott, megadott a nyakán maradt kölköknek.

Egy öreglegény cipésztől - hébe-hóba - kapott szakajtónyi krumplit. Fizetés fejében a sáskaföldre vezető bicikliút mellett, a kökény bokrok alatt, férfivá tette a vénülő susztert.

Olykor ünnepi lakoma jutott a családnak! Száraz gallyal belobbantották a kopott öntöttvas sparhertet. Mária a nagy-lábosban megmosta, majd felkockázta a burgonyát. Amikor szemre megfőtt, a krumplinyomóval levében áttörte, adott hozzá sót. A lábosban kavargó kásaszerűséghez lisztet öntött és sokáig keverte. Vékony kezén kidagadtak az erek, ahogy forgatta a kulimászsban a fakanalat. Mikor a kanál megállt a massa közepén, letörölte a csillogó verejtéket homlokáról, s az ablak sarkában várakozó

két-decist fenéig kiitta. Neki látott vöröshagymát pucolni. Miután jól "kirította" magát, a felkockázott hagymát zsírban karamellszínűre piritotta. A sűrű burgonyamasszából zsíros kanállal galuskákat szaggatott. Közben a gyöngyöző hagymászsírból locsolt rá, s addig szaggatta, amíg tartott az alapanyag. A páctól fénylő galuskákkal teli fazekat a tűzhelyre húzta; nem vette le, míg meg nem pirult.

A purdék az ajtóban sorakoztak, csillogó szemmel, korgó gyomorral. A legkisebb, a Teri, nagyokat nyelve megkérdezte:

- Mamóca, tyeszel jája hideg tyejfölt is?

A legidősebb Lakatos fiú - a József - nyolcvankilencben, néhány haverjával neki vágott Európa boldogabbik felének. Azóta sem kaptak felőle hírt...

A második - Kelemen - rövid életpályát tudhatott magának. Kilencvenhatban az első nagy "heroin-hullás" vitte el...

A harmadikat - Dzsenifert - egy "kellő időben föl nem ismert", afrikai eredetű nemi betegség.

Kristóf negyedikként látta meg az árnyékvilágot. Kijárta a nyolc osztályt, a szakképzőt is: gépszerelő-karbantartó oklevelet szerzett. A vizsgamunka után a hajdan nagynevű textilgyár géplakatost keresett: Kristóf beírta a minimálbérrel, s rögtön fölvettek.

A család - két aktív keresővel - sáska föld középosztályába ugrott.

Húgainak: a bronzbőrű, hollóhajú Hajnalka és a mézszínű bőrű, gesztenyebarna hajú Teréz kijárta az általános iskolát. A remek zenei hallású, szép hangú, a zongorához különös tehetséget mutató Lakatos Hajnalka sikeresen felvételizett a kétezer éves város híres művészeti gimnáziumába.

A "dolgok" helyükre kerültek, néhány nyugodt év telt el.

dhukha

"Lukács-fürdő!" Így nevezték a pesti szerelők az összeépült öltözőt, s a zuhanyzót: koszlott szürke járólapok, a hulló vakolaton salétromvirág, kunkorodó olajfesték, a padok deszkái felfeszegetve a rozsdálló vázokról; koszos műbördarabokkal elválasztott "ruhásszekrény". Mindent ellepett a csillogó műszálpihe.

Lakatos Kristóf, a prüszkölés után, belekezdett az átöltözés rituáléjába. A szokott mozdulatsor elakadt, amikor a felaggatott bolyhos munkaruhák túl felén meglátta Krizmanicsot és Korsóst kókadozni. Utcai ruhában, keseredett ábrázattal üldögéltek: hat óra előtt öt perccel! Ami - ismerve az öreg szakik pedantériáját - szentségtörésnek tűnt. Megdörzsölte a szemét.

- Mi a szitu, Pista bátyám? Újabb leállás a kikészítőben?

Az olajbarna bőrű Korsós felhúzta tokmány-orrát, sötét szeme megvillant; sebhelyes kezével lesöpörte a szösz hajáról, s ennyit mondott:

- Az lesz kölkök. De hírlík: végleg!

- Hétre gyűlést hívott össze a nagy'sasszony. Nem szóltak? Jobb lesz, ha visszaöltözől - mondta "krobótos" akcentusával a köpcös Krizmanics.

A szebb napokat látott fonoda nagycsarnokában álltak. Az olajszagú, epeszínre festett gépsorok között várakozott a vezetőség is. A tulajdonos: Burán Elvira; a menedzsmenttől: Goldberger Pál; s Tarnóczi Éva a főmérnök. Előttük a közelmúltban felvett művezető, Walter Zoltán magasodott. Zöldesszürke szeme közönyösen bámult az ív papírba. Arca - nem tudni: a kényelmetlen helyzet okán, vagy a nyáron is "megtartott" természetes bőrszín miatt - sápadt.

"Herr Walter" - így hívták a melósok a háta mögött. Korábban multi-vállalatnál dolgozott gyártásfejlesztőként. Az ezredforduló után a városba ért a világcégek keletre vonulásának cunami. Nem maradt sok választása: ezt az állást meg kellett becsülni. Szigorú műszakvezető volt, a germán üzennél megszokott munkakultúra híve. Ha nem tetszett a kolléga viselkedése: a szemébe mondta. Nem lehetett sokkal idősebb Kristófnál. Farmeringjének hajtókájáról nem került le a piros-fehér sávos jelvény...

Ráosztották a hálátlan feladatot: felolvasni az évszázados-patinás gyár csődjét; a megmaradt félszáz textiles utcára kerülését.

Lakatos pillanatra úgy érezte: tévében látja mindezt, s a távkapcsolóval bármikor csatornát válthat. Kimerevítheti a képet. Baloldalt a "fejesek": két molett, középkorú asszony, szürke unisex kosztümben, közömbös arccal; a hórihorgas, kopaszodó férfi fekete öltönyében. Átellenben javarészt nyugdíj előtt álló visszeres lábú, ősz hajú, vaskos nők, kérges kezű, ráncos ábrázatú, vérekes szemű férfiak. A korábban "tündöklő" nagyvállalat büszke proletárjainak maradéka. Szemükbe nem a szállongó pihe csalt kövér könnyecskéket. Egy életforma végét jelentette a keserű pillanat.

Lakatos Kristófot materiálisabb emóció ragadta vissza a valóságba: oda a biztos kereset!

"Mi lesz, ha anyának is megszűnik a munkahelye? Mi lesz a Hajnalka tanulmányával? S Terivel? Az a lány már most egy bombanő. Az erotikus kisugárzással a bekötőút pillangója lesz, friss hús az autós szexért rajongó városiaknak. A végtelenszer ismétlődő történet: a hamvas driád testet felemészítő életmód; marad az alkoholtól, drogoktól, lassan pusztító betegségektől kiégett szajha. Ha utol nem éri Dzszenifer sorsa..."

Lelkébe fájdalom mart:

"Ez nem történhet meg!"

A gyűlés után - a "volt" munkatársak - a gyárral szemközti talponálló felé vették az irányt. Goldbergeren kívül az összes férfi eljött, csatlakozott néhány megtört lelkű, ködös pillantású kollégánál is.

Walter kimagaslott a poharakat szorongató komor társaságból. Az együtt-munkálkodást köszönő szavai után elkeseredett ivászat kezdődött.

Lakatos nem maradt sokáig. A húgainak megígérte, hogy délután bebusoznak a Fő térre, megnézik a jazz fesztivált. A kijárat felé sompolyogva Zoltánba ütközött. Mindig tisztelte a "kiszőnököt", nemhiányoztak a sajnálkozó szavai. Neki nem okoz gondot, hogy állást találjon! A kevés alkoholtól, a gyülemlő haragtól végig sem gondolta: keményen belenézett a hideg-zöld szemekbe. A férfi kitalálta a gondolatát:

- Ne keseredj el, Kristóf! Jó szakmád van. Szorgalmas vagy, s a lényeg: fiatal. Nézd meg őket - a söntéspult előtt összeborulva mozgalmi nótákat éneklő deres-halántékúak felé biccentett. - Nem kellenek már senkinek!

- Igaza van főnök. De a nyugdíjig kihúzzák valahogy.

- Ne főnöközz! Tegezz nyugodtan! A búcsú bulit a nagyasszony fizeti: ne fogd vissza magad.

- Mennem kell. Megígértem a két húgomnak: beugrunk a városba zenét hallgatni.

- A jazz fesztiválra? Azt hittem, csak a romarapot bírjátok, a ragamoffint.

- Persze: ragamoффineleldzsunior... Idősebb tesóm, a Hajni, a művészeti gimibe jár. Ott kötelező tananyag a jazz.

- Ha gondolod, hazaviszlek. Gyorsabb, mint buszozni.

- Zoltán: ittál. Már megbocsáss!

- Keveset. Lőre, amit itt mérnek... Nékem is elcseszték a napot. Jössz, vagy maradsz?

- Megyek!

A ciánzöld Volkswagen nagyobb feltűnést nem is kelthetett volna a leszakadt kipufogójú, rozsdafoltos Zsigulik földjén. Lakatos Teréz piros sortban, átlátszó pántú melltartóban jött ki a csődületre. Meglátva őket, maga elé kapta kis kezeit és visszaviharzott. Kristóf dühösen fölszisszent, szeme szikrázott, amikor a gazella test mögött becsapódott az ajtó.

Az utca felől föltűnt a tömött válltáskát cipelő Hajnalka. Kényelmes sportcipőben, teltkarcsú alakját rejtő vajszín nadrágban és ujjatlan halványlila blúzban konzervatívabb látványt nyújtott, mint az elébb Teri. Kristóf fölé magasodott; nőiesen telt alakja, szép arca idősebbnek mutatta egy középiskolásnál. Zoltán előtt megállt - alig volt alacsonyabb - a férfi elmosolyodott: - Szép napot, művésznő!

- Jó napot! Nem vagyok művész, de köszönöm. Walter úrhoz van szerencsém?

Kristóf magában kuncogott: "Húgi, megmentetted a haza becsületét, s el sem pirultál!" Nem kerülte el a fiú figyelmét, hogy a máskor közömbös éjszín szemek, tovább fürödtek a tengerzöld tekintet hullámaiban.

- Képzeld, Hajni! Zoltán visz minket autóval a fesztiválra. Szólj Terinek: szedelőzködjön! Kicsit várj!

Nem akartam a szomszédok előtt mondani...

- Baj van, Krisz?
- Nagyobb nem is lehetne. Anyát nem akarom felhúzni, elmondom a konyhában.

aruna

Mária nem győzött hálálkodni. Walter a cipője orrát nézte. Kristóf hamar végzett: sportcipő, sötét farmernadrág, idétlen angol feliratos póló volt az öltözete. Teréz combközépig érő, hússzínű testre feszülő divatos naci, mellét rafináltan elővillantó ujjatlan inget vett föl, nyakán aranylánc, Jolie-frizurája Tomb Raider filmből ismerős. Hajnalka vaníliaszínű, csipőjéről sejtelmesen aláhulló szoknyát, arányos felsőtestét kidomborító, mélyen kivágott türkizszínű blúzt vett fel. Szemét és száját árnyalatnyit kifestette, dús hollóhaja szabadon a vállára omlott, csak a homloka fölött fogta össze ezüstösen csillogó pánt.

Walter a zsinagóga előtt talált parkolót; míg az automatánál jegyet váltott, a testvérek csilingelő nevetéssel, egymásba karolva a hangos Fő tér felé vették az irányt.

A hála emlékműve mellett felhúzott koszos-fehér sátorból kiszűrődött a kakofónia: a zenészek száz százalékon pörögnek. Körben, a fém székeken ülve, többen állva, szép számú rajongó gyűlt össze. A Snétberger, Tony Lakatos, Vinaccia trió húzta.

Az alkony beköszöntével a xenon-lámpák fényében összeolvadtak az évszázados polgárházak, s a lábukhoz bújó üzletek villogó-tarka kirakatai. Lakatosék a sátor előtt rángó tömeg szélén álltak. Kristóf és Teréz vékony testének minden porcikája külön mozgott, Hajnalka kecsesen ringott a gitár, az ütősök, s a szaxofon taktusára. Walter a művész-presszóból két pohár alkoholmentes koktélt hozott. Teri ivott egy kortyot. Nővére ébenszín szeme fölragyogott. A kehely tartalmát kóstolgatva közelebb húzódott Zoltánhoz. Aki nem sokáig nézte Tony Lakatos izzadó fejét, odaszólt a perpetuum mobilét játszó roma fiúnak:

- Kristóf, lecsúszik egy tequila? Délelőtt nem volt kedved inni. Gyere, meghívlak!
- Menjünk, ex-főnököm. Legalább a nap vége legyen jó.

A pultnál sürgölődő platinaszőke lány töltött nekik egy kalapjukpakos üvegből. Ahogy illett: a pohár széle sóban megforgatva, ráhúzva a karika citrom. Kristóft végigmérve: rózsaszín nyelvvel megnyalta a korallpirosra rúzsozott ajkát. A fiút nem az ital okán árasztotta el a belső-meleg... A presszó fülledtsége, vagy a térről beszűrődő latinzene volt-e kábító hatással, de érezte: ki kell mennie a levegőre.

- Zoli, ne haragudj, kicsit hallgatom a zenét. Kösz a tequilát!
- Ne köszönd! Ha meguntátok a bulit, itt megtalálász. Hazaviszlek bennetek.
- Rendes vagy. Sokat ne igyál!
- Menj csak! Bekapcsoltam a maligán-mérőt.

Aszaxofon érces hangja lázított; magyar, germán, szláv, zsidó, roma mozdult egyszerre: a közös gépszíjon-rángás Margarita-koktél bódulatára. A felajzott tömegben alig talált rá Terézre. Beszívott osztrák sráccal táncolt.

- Hol a nővéred?
- Nem'tom. Hosszú hajú csávóval bratyzott az előbb. Az osztálytársával a gimiből. A Ferences felé sétáltak.

Kristóf gyomra görcsbe rándult, a rossz előérzet csalhatatlan jeleként. Átlökdösődve a tömegen az idegessége fokozódott: a római szerelmespárt idéző szökőkútnál sem találta őket. Ide alig hallatszott a jazz zene; a külsikátor felől a heves szóváltás annál inkább:

- Kicsoda maga? Mit akar tőlem?... Tamás, szólj neki! Nem ismerem, hagyjon békén!
- Nem kell a pénzem, cigánykurva? Lenyomunk egy ingyen numerát! Ne kérsd magad, kokeró!
- Hagyjon! Engedjen el! Tamás, segíts!

A fiú szeme hozzászokott a szürkéséghez. Látta: két alak közt áll a húga. Az egyik - vállig érő bongyor hajú srác -, hozzászólt a segélykiáltás. A másik zömök, izmos felsőtestű, kopasz férfi; meglendítette a jobbját, a lány gyomrát találta el, aki összegörnyedt a fájdalomtól. Izmos kar nyomta le a fejét:

- Oké, bébi! Megy ez neked!

Itt szakadt el a Lakatos fiúban a "fonál". Felüvöltve a tar fejű mögé ugrott - s ahogy sáskaföld utcáin tanulta - ökölrel, teljes erővel, a gerincére sújtott, majd visszakézből a döbbenetén ácsorgó taknyost is falhoz teremtette. A kigyúrt fickó ívben meghajolva, ordítva térdepelt, fájó derekát markolva. Kristóf, a halántékra célozva, a végső csapást akarta bevinni, amikor a lába alól kibillent a kövezet. Valaki elrúgta a lábát! Végig sem gondolhatta: egy bakancs a bordái közé mélyedett, s gyomron találta egyszer, kétszer, sokszor...

Annyit tudott kinyögni:

- Hajni... Szaladj!

Karjával a fejét próbálta megvédeni az ismeretlen támadótól, gyomra felől epeként tolt a fájdalom.

- Hogy mertél egy magyarhoz nyúlni!

Érezte: nem sokáig tartja magát, keze elernyed. A fejét se védte. Új "láb" csatlakozott a rugdosóhoz. A vakarcs, Tamás! Az agónia szélén is azon mérgeződött: honnét termett elő a harmadik, aki így elbánt vele? Szemét előntötte a vér, felrepedt a bőr a homlokán. Nem látott, a fájdalmat sem érezte. Annyit hallott: valaki felordít. Kisvártatva, egy vékonyabb hang is nyüszíteni kezdett. A rúgások abba maradtak. Mély hang szólalt meg:

- Hol tanultad: védteleneket molesztájl?

- A cigánykurva szólított le. Azt mondta Fecónak, egy ötösért lecidázza. Jaj! Ne csináld, testvér! Rohadtul fáj! Eltöröd a kezem! - egy másik, hörgő hang is megszólalt a földről:

- Te áruló! Hagyd abba! Megtagadod Tangelith hitét egy dögevőért. Ne nyúlj hozzám! A korcs strici kezdte, rám támadt hátulról. Jaj!

- Mond ez a szó valamit: Arvisura? Felelj, gyászmagyar! Tudjátok, mik vagytok? Két lábon járó szar, provokátorok!

- Ne! Ez rohadtul fáj!

Lakatos Kristóf hallgatta volna még a különös "beszélgetést", tudatának "filmje" ezen a ponton megszakadt...

Nem látott, nem hallott: a fertőtlenítő szagát érezte először. Nyöszörgő, rekedt hang: Máriaé.

- Tercsi, maradj kicsit mellette! Kiszaladok pisilni.

- Anya! Ha a doki rájön, hogy stikában piálsz a WC-ben, kidobat az osztályról.

- Rossebet! Maradj a bátyád mellett, rögtön jövök.

Az ajtó becsapódott, kinyitotta a szemét. Elvakította a látvány. Fejéhez kapott volna, de a keze ki volt kötve. Cső futott a bal karjából, az infúziós palackig. Alig ismert a hűgára. Nem az unisex öltözete miatt: sárgán irizáló "fénykoszorú" ölelte a lányt...

- Hol vagyok? Ez a mennyország, vagy a pokol?

A fénylő alak leült a betegágyra. Tisztán látta Teréz smink nélküli, aggódó arcát. Különös, de a látomás nem szakadt meg...

- Hogy vagy, bátyó? A szemetek!

- Teri! Azt hiszem, hallucinálok: glóriát látok a fejed körül.

A lány mosolyogva simogatta a fiú arcát.

- Ez az agyarázkódás utóhatása. Néhány nap és elmúlik. Jön anya! Napokig virrasztott melletted.

Mária ajka remegett, a fiához lépett.

- Hogy vagy, Krisz? Fáj valamid?

Kristófaikán elhalt a válasz; édesanyját látta, s mégsem őt... A szikár, ráncos bőrű nőt - hűgának fátyolként csillámló fénypalástjával ellentétben - sötét pöttyök szaggatta, elhalványuló "aura" vette körül. Szánalom töltötte el: roncs asszony állt mellette...

A kinyílt ajtó felől ragyogás támadt! Szinte fizikai fájdalmat okozva áradt szét a szűk korházi szobában. A forrásában - mint ősi festmény nyíló lótuszvirága - a kisírt szemű Lakatos Hajnalka állt.

A fiú felnyögött, annyit tudott mondani:

- Fény! A fényben égek!

pradzsalpaha

A napok teltek, megerősödött a fiatal szervezet. A lelkén ejtett seb nehezebben gyógyult. A "látomások" sem értek véget. Meghallotta a vizitelő orvos - villogó aurájú, kevély ember - megjegyzését: "Furcsa! A beteg által látni vélt jelenség, magyarázható az emlékezetvesztés utáni sokkal, a leírása Kirlián-fotókat idéz..."

Ez a történet nem Utópiában játszódik, a magyar egészségügy sem jótékonyági intézmény, eljött a napja Lakatos Kristóf "járóbeteg-ellátásba" vételének. Anyján és húgain kívül, a kórház napsütötte előterében, öltönyös, borotvált képű roma férfi várta. Borsodi Kálmánként mutatkozott be. A helyi CKÖ alkalmazottja volt. Tágas Skoda Octáviájában autóztak hazáig. Búcsúzáskor mindenkivel kezét rázott - az elősereglő szomszédokkal is. Megjegyezte:

- Az elvetemült rasszisták nem ússzák meg ejnye-bejnyével! Beszéltem egy országos napilap főszerkesztőjével; délután érkezik a belpolitikai rovat vezetője, Amber asszony. Kristóf, neki mondjon el mindent, amire emlékszik! Viszontlátásra!

A fiú támolyogva ment a málló vakolatú szobába. Bevackolta magát a heverőre. A gyógyszerek utóhatása: amint lehajtotta fejét a párnára, álomba merült.

Délután megérkezett a sötétített ablakú autó. Nagy port kavarva kanyarodott a düledező kapufélfák közt az udvarra. Magas, vállas sofőr - drága Levi's szerelésben - ugrott ki előbb. A pasas foncsorozott szemüveges, hologram sápadt arca fölmérte a cigányporta minden zugát. Megcsóválta a fejét.

Akkor kiszállt az újságíró. Kristóf utóbb sem emlékezett többre, mint a rövid szőke haj keretezte férfias vonású arcra, tömpe orrán az ormótlan szemüvegre. Alakját elfődte a bő vászonnadrág és az állig érő pulóver.

Hétágra sütött a nap: hogy nem olvadt le róla a ruha?

Legkülönösebb az "aurája" volt. Beteges fénnel irizált körötte: hasonló a vályogfalra rakódó penészhez...

Bodrog elémászott a kocsi hátsó üléséből. Bíborba hajló árnyalatú, divatos öltönyben feszített.

A nő a fiúhoz lépett. Az esetlenül köszöntötte:

- Kezét csókolom!

- Üdvözlöm, Lakatos úr. Amber Katalin vagyok - s leparolázott mindenkivel. A képviselő beljebb invitálta a hölgyet. Halk szavakkal ecsetelte a helyi cigányság sanyarú életkörülményeit.

Kristóf szobájában állt az egyetlen jó állapotú szék. Az asszonynak egyensúlyzavara lehetett, nehezen "találta el" a kemény, fatámlás alkalmas ülését.

Amikor megszólalt, hangjából határozottság, rideg, célratörő akarat áradt: a heverőhöz szegezte a fiút. Bekapcsolta a kis inoxsín felvevőt. Megkeményedett a szemüveg mögött a bágyadt pillantás.

- Kezdjük azzal: mióta élnek itt, a lepusztult külvárosi telepen?

A fiú helyett - egymás szavába vágva - felelt Mária az ajtóból és az ágy mellett álló képviselő.

- Van munkája? Érte hátrányos megkülönböztetés a származása miatt?

Borsodi vitte a szót, felvázolva a kétezere éves város romaságának szociálpolitikai helyzetét. A nő fejmozdulata megakasztotta a szóömlényt.

Kristóf is válaszolhatott. Röviden beszámolt a textiles pályafutásáról. Mária ekkor tudta meg: munkanélküli lett a fia. Keserűen felsóhajtott. Megvillant az újságíró szeme, a magnó mellé elővette a bőr-mappában tartott jegyzeteit. Beleírt néhány mondatot.

- Lakatos úr! A húgait korábban is zaklatták a bőrszínük miatt?

- Ezt tőlük kérdezze, asszonyom - a fiúnak szagatni kezdett a feje, kezével masszírozta halántékát.

Amber Katalin ismét írt néhány sort a füzetbe.

- Kérem, mondja el: mi történt a jazz fesztiválon?

Kristóf akadozva beszélt, többször Teréznek kellett kiegészíteni. Amikor a sikátorban történetekhez ért, az asszony váratlanul közbe kérdezett:

- A támadók szkinhedek voltak, vagy gárdisták? Egyenruha volt rajtuk? Árpádsávós kitűző?

A fiú nem adott határozott választ, a homályban rosszul látta őket, a szavaik összefolytak elméjében a verés okozta sokkal és fájdalommal. Az újságíró elégedetlenül rakta félre a mappát. Keresztbe vetett lábán összekulcsolta a kezét. Látszott, kérdezne még valamit, de inkább mosolyt erőltetve szólt:

- Fiatalember, ez bátor tett volt! Büszke lehet önre a roma-társadalom. A tömegből, a magyarok közül, kapott segítséget?

Kristóf széttárta karját, a hegekre mutatott a fején. Amber Katalin megértően bólintott.

- Semmire sem emlékszik az attak utáni eseményekből - ezt még utószor a felvevőnek mondta, majd kikapcsolta.

- Köszönöm az interjút! A Lakatos család és Borsodi képviselő úr türelmét.

Kristóf, amint elcsitult a lárma, kimerülten terült el az ágyon. Észre sem vette, mikor lépte át az álom határát. Gyomorkorgató illat csiklandozta az orrát. Mária dolgozott a konyhában. Mellette, feltűrt ujjú otthonkában, Hajni sürgölődött. *“Késő délután van. Meddig durmolhattam?”*

- Fiam, feküdj vissza! A doktor mondta, sokat kell pihened, amíg lábadozol.

- Milyen jó illat. Mi sült, csajok?

- A kedvenced, legalább a hokedlire ülj le! - Mária szitaszerű *“aurája”* a konyhában határozottan élénkebb színű lett. A húga egyszerűen *“lángolt”*! Megfájdult a feje. Ennek nem akar vége szakadni... Elfordult a mosdótál felé, ahol az anyja tisztította a bőrös combot. Mária fát és szenet hozott a tűzre. Az összegöngyölt, zsineggel kötözött húsról Kristóf kergette el a legyeket. Hajnalka a lábosban zsírt forrosított, ebben forgatták a combot. Mária köménymagot szórt rá és meglocsolta száraz borral. Teri is előkerült a szomszédból, jutalmul *“nem szeretem”* munkát kapott: megpuccolt egy fej fokhagymát, de felvagdostani nem volt kedve, egészben beledobta. A másik öntöttvas lap is átforrósodott. Kevés vízzel felöntve a húst, Hajnalka lefödve tette a sütőre. Teréz új frizuráját kendővel takarta, s néha beledöfködött a combba; amikor elég puhának találta levette a tetőt, s hagyta, hogy készre süljön. Kellemes illat lengte be a házat. Mária levette a ropogós, bronzsínű kapott húst, a zsírt külön tálba öntötte. Hajnalka lisztet hintett hozzá, pirította, majd pohárnyi vízzel felöntve még forralta keveset. Teri tört krumplit és párolt káposztát melegített. Az asztalon Kristóf csinált helyet. Középre került a főszeletelt, sűrű páccal leöntött peccsenye, mellé köretnek burgonya és a káposzta.

mairí

Végigaludta a délelőttöt. Fölébredt: a derengő fényben is homályos ablakot nézte. Nehezen tápázkodott fel. A tegnapi lakoma nyomta a gyomrát. Nem volt ilyen bőséghez szokva.

“Jelentkezni kell a munkaiügyi központban. Orvoshoz küldenek a »látomások« miatt. Mit írnak az egészségügyi kartonomba? Bedilizett cigány? Soha nem lesz becsületes munkahelyem!”

A házban egyedül volt. Az anyja dolgozott, a húgai iskolában voltak. Visszazuhant a dohos ágyneműre, szemét a hulló vakolatú plafonból kilátszó nádfoltra szegezte. Keresztes pók bújt elő: házi-légy keveredett a hálójába. A nyolclábú sebesen közelített a vergődő zsákmányhoz... Kristóf ismét elaludt.

Mária keltette föl. Ragyogó szeptemberi délután volt. A telepiek ott tolongtak a szűk konyhában. Körbejárt a pálinkás üveg.

A fiú elkapta a szobáján átillanni készülő Terit.

- Mit ünnepelnek? Valakinek születésnapja van?

- Ne hülyéskedj, Krisz! Az újságban megjelent cikket éltetik. Szemükben a hónap roma hőse vagy. Megmentetted a húgod becsületét, szembeszállva a csőcselékkel. Amíg húztad a lóbórt, itt volt Borsodi. Mondta: anyagi támogatást is kapunk egy pesti alapítványtól. Fura nevük van: *“tarkamagyar”*. Tavasszal megjavítatjuk a pénzből a tetőt.

- Csak ez hiányzott! Megszűnik a munkahelyem, szétrúgják a fejem, most meg sztárolnak. Ha tudom, ekkora a felhajtás, nem beszélek azzal a nővel!

- Ne keseregj, lúzerkém! Lehetne rosszabb is. Anyut rég láttam ennyire boldognak.

- Hajni még a gimiben van?

- Szerintem, hazajött. A suliban kitört a botrány: fegyelmivel kirúgták a köcsög Tomit! Nővérekemen nem látszik, hogy szétvetné a boldogság...

- Az osztálytársak mindig a póru jár csibész pártjára állnak.

- Nem itt a gond! Pasi szaga van a dolognak...

- Ne viccelj! Hajni és a fiúk... Inkább a zongorába szerelmes.

- Pedig, ismered a delikvenst. A jóképű melák, az exfőnököd... Nővérkém az első pillanattól oda van érte! Amíg a kórházban lábadoztál, randiztak. Zoltán berágott a Lakatos családra. Az elvbarátai lehordták a cikk miatt. Szerintük gyalázta az újság a hazafias mozgalmukat. Agyrém a politika! Egész normálisnak tűnt a csávó.

- Pletykálták a gyárban, hogy Walter a Gárda tagja. De nem jár abban a nyilasforma hacukában, az üzemben se agitált soha. Ha így van, elhiszem, hogy nem tetszett Amber asszony cikke! Nem fogok krokodil-könnyeket hullatni. Hajninak megjön az esze: ezek a sárgahajúak fajgyűlölők. Lenézik őt. Keressen egy rendes roma srácot, azzal boldog lesz.

- Többről van szó! Szerelmes. A férfi megmentette...

- ...

- Erre se emlékszel? A Borsodi mondta, ne szóljak erről az újságíróknak: Walter csapott szét a támadókat közt. Hajni hiába kiabált segítségért, senki nem akarta elveretni magát egy cigány miatt. Zoltán akkor keveredett elő a presszóból. Bátyó! Ilyet csak a Segal-filmekben láttam: perc alatt földre küldte a szemeket! Mire Azzaruk mire előkerültek, ki volt ütve mindhárom.

Kristóf a halántékát dörzsölte. Igen! Megszólalt az ájulás előtt hallott hang. Azért volt ismerős. Zoli mentette meg őket, erre lerasszistázta...

Jozsó bá' - a szomszédjuk - nézett be. Nagyot kurjantva átölelte a fiút, aki nem tudott elhajolni a szeszgőzös lehelet elől. Meglepő "fénykoszorú" keretezte az öreg romát. Rekedten szólt:

- Figyelj, te hős! Anyád a nagyobbik húgodat keresi. Segíteni kéne a konyhában: vargánya leves készül, ünnepi vacsora.

Kristófkérdően Terire nézett.

- Előbb még a szobában gubbasztott. Nincs ott?

- Onnét jövök: kámforra vált - vakarta meg ősz üstökét Jozsó.

- Bebuszozott a városba, a főznievalóért.

- A' nemjő! Az öltönyös úri cigány azt mondta, sáskaföldről senki se flangáljon most arra. A szkinhedeket felpaprikázta az országos botrány! Hová indulsz, gyerek?

- Vissza kell hoznom! Egyedül baja eshet. Járó-beteg vagyok, nem?

- De úgy tudom, ágyhoz kötött. A devla vágjon belé! Ha az anyád megtudja, szíjat hasít a hátadból!

A buszmegállóban nem várakozott senki a lányon kívül. Lakatos Hajnalka behúzott nyakkal, elkeseredetten ácsorgott. A "fény" körötte pislákol. Elfordult a bátyjától. Mikor megérintette a vállát: fölzokogott.

- Nem jön el többé! Gyűlölni fog engem!

- Szedd össze magad, lány! Ne borulj ki az utcán!

- Nem értesz semmit! Érzéketlen tuskó vagy, mint a többiek.

- Értem... A fenébe! Belezúgtál egy magyar gárdistába.

- Utálsz? A mama mondta: nem vagyok közéték való.

- Dehogy utállak! A húgocskám vagy, számíthatok rád. Beszélek anyával: piás volt, amikor megsértett. Aztán a szőke hercegeddel...

- Köszönöm, Krisz! Fölvittem Zolit. Talán meg tudjuk beszélni... Éreztem, elkeseredett!

- Egyedül nem mész sehova! Vadásznak a fajtánkra.

- Beteg voltál...

- Vagy erővel hazaviszlek!

Az Ikarusz lassan pöfögött a színes panel-házak közt, a belváros szűk utcáin. Hajnalka idegesen

tördelte kezét. Elhagyták a kertváros zöldellő udvarú családi házait. Az utolsó megálló a kukoricatábla szélén volt. Magányos alak állt a tengeri mellett. Kristófot izgatott várakozás kerítette hatalmába. Megfeledkezett, hogy Walter körül nem "látja" az aura villódzását...

A húga a férfi felé sietett; szó nélkül ellépdelt a földúton. A lány követte. Kristóf nem ismert a testvére! Mint akit kötéllel húznak, kullogott a férfi háta mögött. Nem tudta eldönteni: kövesse őket? Megbízott Zoltánban, Hajnalkában is. De...

Kis idő elteltével fogta magát s a köves úton nyomukba eredt.

Az ösvény kiszélesedett; a terméstől pirosuló sombokor előtt talált rájuk. El sem téveszthette őket. A lányból áradó ragyogásban eggyé olvadt a pár! Barna kar fonódott a férfi derekára. Zoltán gyengéden átölelte Hajnalka vállát.

A látvány elbűvölte Kristófot, szólni sem tudott. Nem érdekelte, valóság vagy hallucináció, amit "lát".

óm

A "fényből" mély hang szólt:

- Édesapám katolikus német családba született. A munka és Isten szeretetére nevelték. A kommunizmusban vallását titokban gyakorolhatta. Így maradhatott meg a munkája. Keserűségét italba fojtotta. A delírium idején, a szűkszavú ember nyelve megeredt: különös álmairól mesélt. Végláthatatlan pusztában kóborolt, társait keresve, ösrégi öltözékben és fegyverzetben. Kétségbeesését a kopár égnek kiáltotta; oly idegen volt. Körötte napégette róna: éhség és szomjúság. Fölötte köröző keselyűk.

...Gyermekkorom óta gyűlöltem a Napot; a szívet felforralt, alkohol-szagot árasztót.

Amióta ismerlek: a Nap balzsamként kényeztet! Örökkévaló szerelemből serkent termékeny gránátalmafa vagy nékem, Hajnalka.

Lány hang válaszolt:

- Édesapám csinos ember volt. Az ősök szépsége kelt életre benne. Anyám rajongott érte, csüngött minden szaván, kiolthatatlan szerelmével gyerekek sorát szülte, de nem tudta megtartani. A csalódás tette az ital rabjává. Mikor elvesztette idősebb gyermekeit, lelkében elpattant a józanság húrja. Alkoholmámor utáni éjszakában, a felkapcsolt villany alatt, nyögve ült, a magány hidege rázta. Szörnyeket látott, vérszívók szárnyait a törött ablak előtt. A család ott kuporgott mellette, fogta reszkető kezét, a csupasz izzó lidércfénye alatt...

...Gyermekkorom óta féltém az alkony jöttét; mert ha kialszik a fény, előbújnak az ördögök.

De, amióta ismerlek: az éj sötét erdő szantál-illatát árasztó el nem múló vágy! Az est ónixleple mögül beteljesült szerelemről suttozó szél vagy nékem, Zoltán.

A fájdalom eltöltötte Kristófot; fejét tenyerében tartotta. Ilyen rohama azóta nem volt, hogy magához tért az ájulásból... Szemhéján átfolyt a "fény". Fölnézett; nem látta az ölelkező párt.

Szédült, a gyomra kavargott. A görcs nem tartott sokáig, fölnyitotta a szemét. Gomolygó ködben ült, csillámló cseppek súrolták az arcát. Olyan volt, mintha tejüvegen keresztül látná a világot. A józanság maradékával suttozta:

- No, nem! Csak az ufó hiányzik, ami elviszi őket...

2008. Szombathely

(Átírva: 2012. Szombathely)

H. TÚRI KLÁRA

A lángoló Szeretethez

/ZARÁNDOKVERS/

/ Van, ki útján előre megy,
s van, ki azon v i s s z a jár/

...lelke ismeretlenén
miként bolyong számkivetve,-
az éj szakadékába mint esnek,
rejtelmekbe hogy feledkeznek szellemei
s szét hogy széled vakon e nép
- tekints le ránk Magyarok Nagyasszonya! Nézd!
...sok hamis káprázatoktól hogy vadul,
s - rettegve Fiad szent keresztjét -
...hogy téveszt szélten időt s igaz jövendőt
s hunyt csillagai közt anyátlanul
reggeltől estig jaj, mégis mint remél-!

- Mint pusztában zsidók, hogy ne fusson szét:
ez önmagához hűtlen, hogy halálra ne jusson
Kegyelmek Édesanyja - 56 nemzedéke kér -
a fenyegető halál karmából...mentsd ki őt!
s kinek tiltották tudni, hogy Nálad ős igaza
- hitesd el vele, ó Legdicsőbb Anya:
a méhed-foganta szent Igéknél nem adatott
az ég alatt magyarnak valóbb még soha!
Mindörökre hogy e föld a Jézus Krisztusé, s övé
a keresztény királyoktól neki hátrahagyott
Kárpátok-karolta s nép-nemzetelte Haza
- hitesd el vele, ó Szent Szűz, Mária:
Szent Fiaddal ez ország örökre megváltva
s ez örökséget veszni Te nem hagyodT -

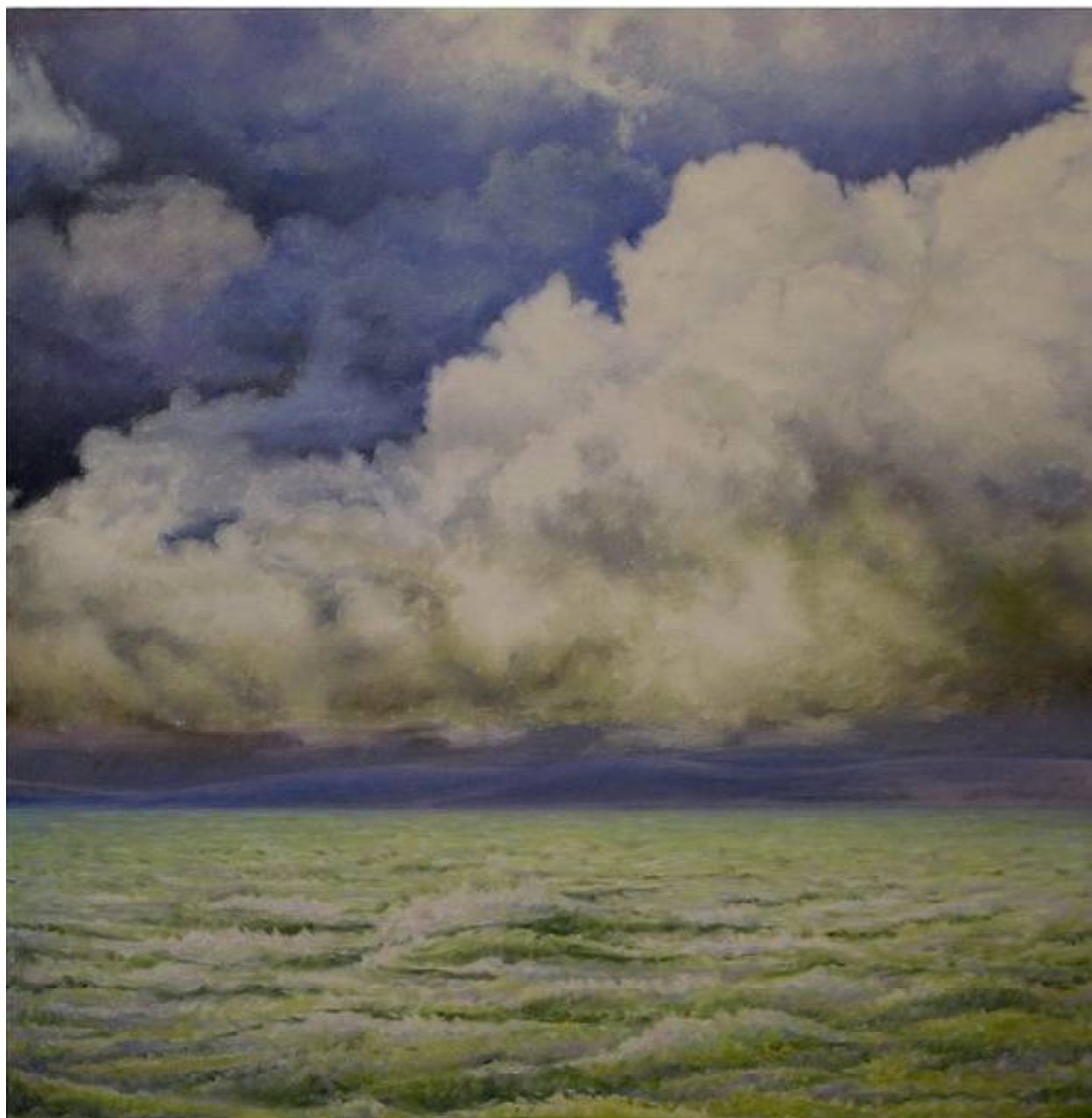
Azért hát minket megvédj a
képmutatástól, bosszútól, higanyos szóártól
s a meghasonlástól jövőnket elhatárold!
Regina-Patrónánk, Lelkek Mennyei Örtüze,
- hosszú türelmek legtisztább tükre -
Magyarok Boldog Asszonya,
Édesanyánk:
Szeretetlángod áraszd reánk!

Íris VII. Aphrodite (olaj, vászon)

ELBERT ANITA**A zarándok útja**

Még az idők kezdete előtt,
Amikor a szeretet volt az úr,
Közösségben élt az ember,
És jó volt neki élnie, majd
Mikor beborult az ég,
Az ember önmaga urává
Vált, és szétszóródott
A világban, zarándokként
Keresve a vágyott hazát.
Keresték is a Kánaánt,
Hegyen, völgyön át, de
Nem találták, mert az nem
A világ sarkain gubbaszt,
Hanem a szíved mélyében.
A mai kor embere már
Magát akarja megismerni,
Nem érdeklik a társai,
Mint tengetik létüket,
Csak nekik legyen jó,
Miképp érdekeik szolgálják.
Zarándok lett a ma embere,
Bejárja keresztül-kasul a világot,
Mégsem találja magát meg
Benne. Az út hosszú, és
Egyenes, bárha azt képzeli
Ember, hogy rövid, és
Görbe, s sok ösvény vezet
Róla le. Aki szívében tartja
Az egész világot, az egészben
Megéli azt, és tudja, merre
Kell mennie, neki nem kérdés,
Hogy vágya az Isten, s tenni
Is tud érte. Zarándok létem
Az egyedülleten alapul,
Mégis szívemen dobog
A mennyország, így soha
Nem magányos a lelkem.
Utam ómegába fut, mert
Csillagkorona jutalmam
Fejem fölé kerül, és
Minden út egyszer majd
A mennybe vezet, ha
Mindenki követi az Istent.
A zarándok útja a csendbe
Lábad, hisz csendből
Születik, és csendbe tér át
Majd nyugovóra az ember.

Ég, föld, víz V. (olaj, vászon)

PRIBOJSZKY MÁTYÁS

Jóska néni, a művész

Sok furcsaság megeshet egy ilyen kis falu életében, de olyan, hogy valaki Kukucska községben Márton Józsefnét igazi nevén, Joli néninek hívja az elképzeltetlen. Talán, ha egykori lánypajtásai tudták, hogy Jolánnak keresztelte a pap, de ki emlékszik már arra. Jóska néninek szólította őt Kukucska apraja – nagyja és ez így volt igazságos.

Az öreg Márton József, akivel hatvankét éve éltek békében és jóízű, kiadós pörlekedésekben, akkora “papucs” volt, hogy a nevét is lassacskán átörökítették a feleségére. Ő csak somolygott ezen a bajsza alatt, mondván: nem ettől kerek az ég.

Történt, hogy egy szép estén a kultúros beállított a menyecskekórus próbájára.

– No, asszonyok, itt a nagy lehetőség dicsőséget szerezni a falunak. A televízió meghirdette a Röpülj pávát. Beneveznek –e?

– Hohó, de be ám! – mondták, lehangosabban persze Jóska néni, mivel ő volt a szólóénekes. Márton gazda ugyan morgott valamit, de tudjuk, az ő szava nemigen osztott – szorzott. A legtöbbet tette, amit tehetett: sercintett egy tisztességeset a csizmája elé. Az is valami.

Az asszonykórus rövid úton leszerepelt, már az első fordulóban lepipálta őket a szomszéd falu citerazenekara. Nem úgy Jóska néni! A zsűri tátott szájjal hallgatta, amint a hófehér hajú, vastag derekú öregasszony szép, tiszta hangján, gyönyörű díszítésekkel éneklte a nagyanyjától tanult balladákat. Nem is akadt senki, aki megszorongatta volna. Az országos válogatón már megelőzte a híre. A pesti tudósokból álló zsűri izgatottan várta, milyen “anyagot” hoz a híressé vált Jóska néni. (Hiába, némely tudósoknak a népdal már csak “anyag” marad.)

Jóska néni nem okozott csalódást, a bírálók el voltak ragadta

A falu úszott a boldogságban, büszkeségben. Egyedül az öreg Márton lett egyre komorabb, szótlanabb. Amikor a feleségének tombolva tapsolt a közönség, ő csak ült szomorúan, lehorgasztott fővel.

Jóska néni sehogy se értette a dolgot. Mi ütött ebbe a vénemberbe? Ahelyett, hogy örülne a felesége sikerének és a falu dicsőségének, orrával söpri a padlót. Ki látott már ilyet?

Aztán elkövetkezett a nagy döntő, a TV élő – egyenesben közvetítette. Az egész ország egy emberként szorított a híres-nevezetes Jóska néninek. A faluban nem volt egy lélek, aki ne a televízió előtt szorongott volna, még a kultúrban is felállítottak egy készüléket, hadd lássák azok is, akiknek nincs otthon tévéjük.

Egyébként simán ment minden, pillanatig sem volt kétséges, hogy Jóska néni nyeri a versenyt. A zsűri úgy emelte fel a legmagasabb pontszámokat jelző táblákat, mint a parancsolat. S amikor kihírdették a hivatalos végeredményt, Márton József felállt az első sorban, elsírta magát, és fejét lehorgasztva kitámolygott a teremből.

Ezt azonban már Jóska néni sem nézhette tétlenül. Nem törődve az őt ünneplő tévésekkel, sem a tapsorkánnal, szaladt az embere után, ki a folyosóra. Ott találta szegényt egy sarokban, arcát a falnak támasztva, keservesen zokogott.

A rendezőnek jó tíz perc múlva sikerült megtalálnia a két öreget. Egy padon üldögéltek, kisírt szemekkel és kerülték egymás tekintetét. Jóska néni a kendője csücskével törölgette arcáról a könnyeket, Márton József pedig olyan elszántsággal szívta a cigarettáját, mintha egyéb dolga se volna a világon. Az emberek figyelték őket, de szólni senki nem mert hozzájuk.

A rendező rémülten kérdezte: – Mi a baj, drága Jóska néni?

– Semmi! – rándított a vállán durcásan az öregasszony.

– Ne mondja nekem, hogy semmi, hisz látom, mind a ketten versenyt sírnak itt a közönség előtt! No, halljam, ki velem, mi fáj!

– Jaj, lelkem! – sóhajtott keservesen Jóska néni, nem lehet ezen ilyen könnyen segíteni. Istenem, ha tudtam volna, mibe keveredem!... Ilyen szégyen, nyolcvanéves fejjel...

– Ki bántotta?

– Hát ez a vén bolond, ki más? – mutatott az urára, aki csak ült, morcos képpel, fején az elmaradhatatlan fekete kalap, inge állig begombolva, s míg szeme szigorú konoksággal meredt a plafonra, a bajuszát rágta idegességében. Jóska néni folytatta:

– Mondom, ez a vénember, na! Képzeld, most, hogy *művésznő* lettem, attól fél, hogy elkurvulok! Olyan féltékeny lett, mintha ő lenne a falu bikája, pedig ... – legyintett – s mondta, mondta, mondta...

Mindebből a rendező nem sokat értett. A nehezen visszatartott röhögés közben egy pillanatra átvillant az agyán: hát ilyen ártalmas lehet a hírnév, ha nem *ketten* viselik a terhét és örömét?

Aztán odafordult az öreghez:

– Ne féltse maga az asszonyt, bátyám, amíg Jóskának nevezik! Majd, ha egyszer visszaváltozik Joli nénevé, akkor gyanakodjék. De addig?... Hiszen tudja azt maga, mire gondolok...

Az öreg Márton szeme megvillant, majd megenyhült a tekintete. Halkan mondta, kissé restelkedve, akárha végszó volna:

– Nem értik ezt maguk, Pesten! Mert hiába hívta őt a falu egy életen át Jóskának, azért én tudtam, hogy nekem Jolán maradt testestül – lelkestül. De azért azt már mégse engedhetem, hogy művésznőnek álljon.. merthát ugye, már megbocsásson: fejni ki fog?

DOBROSI ANDREA

Fényburokrepedés

Addigra a csontom rég porózus,
ok, hogy ne szaladjak, ha jön a busz,
megszokott téma a diagnózis,
lótuszvirágról beugrik póz is,

mit már nyögve sem, de megújulok,
nem kérlelem, elér a fényburok,
azt is, ki dilettánsnak titulált,
fizetek, nyerni tud prostituált

végyszó, már meggyőzettem, a barter
üzletkötője az ördög, partner,
a születés fölött dörzsöl kezet,
cseréje végleges, megkötetett,

legálisan leng húsonon hártya,
visszamennék időzni homályba,
de Khárón ladikja partra tévedt,
utolsó fuvart, bármennyi évet

adhat, ki korokat adminisztrál,
nem bánom vigyen, ahogyan misztrál,
Isten mellett mi a szélfuvallat,
csak elbambult, míg Lucifer vallat.

Ég, föld, víz VI. (olaj, vászon)

BESZÁMOLÓK

Átadták a Magyar Kézműves Remek díjakat

Szerző: Hajdú Attila

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara pályázatára beadott több mint 110 pályaműből 43 kapta meg a díjat, közülük hetet magas színvonal alapján külön is méltattak.

Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter, a rendezvény fővédnöke a díjátadó ünnepségen kiemelte: a valódi kreativitást díjazták, azt a munkát, amelyben együtt él a hagyományörzés az új alkotással. A kézművesek a hagyományokat úgy örökítik át, hogy közben hozzájárulnak a gazdasági fejlődéshez is. Képesek újat alkotni, anyagba foglalva a tradíciókat úgy, hogy közben használható, piacképes terméket állítanak elő - tette hozzá.

A miniszter utalt arra, hogy a díjjal - amelynek célját a kormány elismeri és támogatja - nemcsak a magyar termékek jó hírnevét öregbítik, hanem a hazai termékek piacra kerülését is támogatják. A pályázat egyben a magyar vállalkozói kultúra, és a kézműipari szakma rangjának elismerését is szolgálja: ennek legfontosabb eszköze a címmel járó marketingtámogatás, bemutatkozási lehetőség - tette hozzá. Kijelentette: a kézművesség ágazatai az elmúlt években jelentősen hozzájárultak a magyar gazdaság válságból való kilábalásához, és a növekedés megteremtéséhez. Szavai szerint a világ egyre inkább arra halad, hogyan nem a tömegtermelés által kínált termékek piacra jutását segítik elő, hanem specializálódnak - ahogy a díjazottak is a maguk szakterületén. Fel kell fedezni a hagyományok ápolásában rejlő értékeket, és támogatni kell az alkotóikat - mondta. Kitért arra, hogy a kormány támogatása számos területre kiterjed, közöttük a hungarikum-törvényt, a családi gazdaságok számára nyújtott kedvezményeket, vagy a szakképzési rendszer átalakítását emelte ki.

Parragh László, az MKIK elnöke elmondta: a kamara 13. alkalommal rendezi meg a hagyományörző vállalkozói kultúra, a kézműves szakma elismerését szolgáló ünnepséget. Egyre növekszik a kereslet a minőségi, speciálisan magyar és művészi termékek iránt, és azok színvonala is emelkedik - tette hozzá. Kitért arra, hogy a kézművesség képviseli azokat az értékeket, amelyek az elmúlt ezer évről szólnak. Reményét fejezte ki, hogy a magyar kézműves társadalom a hagyományörzés feladatát a jövőben is el tudja látni, a művekből rendezett kiállítás mindenek a tanúbizonysága. Egy-egy alkotás létrehozása több mint munka, rengeteg szeretet, és a szakma iránti hódolat - mondta, megköszönve a díjazottak munkáját.

Az MKIK 2002-ben indította útjára a Magyar Kézműves Remek pályázatot. A kézműves szakma teljes körét átfogó pályázati lehetőség értékét a szakmai elismeréssel való díjazás adja meg, marketing-, illetve megjelenési lehetőséget nyújtva. A díjak száma nem korlátozott, a pályázók teljesítménye számít, eszerint szinte egyedülálló elismerésről van szó. A cím elnyeréséhez követelmény a termékek eredetisége, nemzeti kultúrát őrző, egyedi értéket képviselő hagyományhűsége, a kivitelezés kiváló minősége és turisztikai hasznosíthatósága.

A Magyar Kereskedelmi és Iparkamara által meghirdetett "Magyar Kézműves Remek" pályázat ünnepélyes díjátadó rendezvényére idén a Magyar Turizmus Zrt. támogatásával az OMÉK keretén belül került sor. A Magyar Kézműves Remek címet nyert pályázók díjnyertes munkái az OMÉK teljes ideje alatt szeptember 27-ig voltak láthatók a Hungexpo "A" pavilon 204/a standján.

Díjazottak listája:

KIEMELTEK

Affianced Ékszerészet Kft.

Nagy Gertrúd, Böde Richárd *Fehér Menyegző*

"kerámia betéttel díszített kézműves arany jegyékszerek"

Borecet Kft. *Tokaji Borecetek és Balzsamecetek*
Harangozó Rita *Étkészlet*
Nepp Dénes *Egyes parádés lószerszám farhámossal, két rúd közé*
Pécsi Orgonaépítő Manufaktúra Kft. *A restei római katolikus templom új orgonája*
Szatmári László Gábor *Dió sarok téka*
Tóth Lóránt *Fajátékok*

TÖBBI DÍJAZOTT BETŰRENDEN

Ambrus Sándor *“Hódmezővásárhelyi Vendégváró”*
(agyag)
Asztalosné Szilágyi Julianna *8 tojásos szárasztészta*
Bak Zoltán *Szűr viselet*
Békés Húsfeldolgozó Kft.
Kovács István *Békési vastagkolbász*
Bencsik Márta *Szalmafonással készült hagyományos és divatkalapok*
Berényi Textil Kft.
Debreczeni János *Székely rokolya méteráru termékcsalád*
Candyfour Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. *Figurina formacukor*
Csoknyay Manufaktúra Kft.
Csoknyay László és Csoknyayné Szücs Nikoletta *Ceglédi Remek*
Csoko-Láda Kft.
Mosonyi Csabáné *Kulturális értékeink csokoládéba mártva - Kézzel készült csokoládémozaikok díszdobozban*
Csonka és Fiai Kft. *Üvegipari termékek*
Deme Józsefné *Csipke Tászlík (Nyakékek)*
Diczkó László *Chili Hungária Manufaktúra-Magyar Virtus termékcsalád*
Erdélyi Boglárka *Fakanálbábok és bábtartó*
Fábiánné Domán Hermina *“Fehér varázslat” ékszer szett*
Fazakas Henriette *Pásztorkürt*
Fekete Ildikó *Hagyományos sárközi hímes tojások és feldolgozásai*
Ferenczy Kristóf *Kisködmön-cserépsíp sorozat*
Gabriel Bonbon Kft. *Sisi termékcsalád*
Hódmezővásárhelyi Városellátó és Foglalkoztató Közhasznú Nonprofit Kft.
Marton Sándorné-tervező
Blaskovics Lászlóné-tervező
Angyal Frigyesné-tervező
Hímzők:
Korom Jánosné
Marton Sándorné
Csiki Zoltánné
Rózsa Albert Imréné *Vásárhelyi hímzett termékcsalád: kress falvédő, kress párna*
Horváth Tiborné *Szörbetétes garnitúra (női táska, csípő öv, övtarsoly, Papírzsebkendő-tartó, karkötő)*
Hotyek Attila *Kútveder*
Juhász Béláné *Rábaközi, sárkányos fali futó*
Kanyó Alfonzné *Csuhéval bevont szék*
Kecskeméti Róbert *Galambdúcos citerák*
KOMP Művészeti Kft.
Csósz Krisztina *Kalocsa színei, gyönggyel horgolt ékszerek*

Kondor Gábor *Intarziás díszdoboz*
Koós Józsefné-Mályinkai Pálinkafőzde *Mályinkai Málna Pálinka*
Kreacio-Art Kft.
Molnár Anikó *Habán kerámia*
Lendusz Bt.
Lendvai Mária *“Zsinóros” diófa és ezüst ékszerszett*
Lukács Eszter Mária *Békési szücs-hímzéses terítők*
Marton Ferenc *Barokk kárpitozott ülőbútorok*
Nagy Gyöngyi *“Szívem csücske” -
Sárközi szivecskés kollekció*
Népművészeti Kosárfonó Bt.
Kocsor Imréné *Kerti garnitúra*
Sallainé Ádám Erzsébet *Úri hímzéses miséző oltárterítő*
Székelykapuk Kft. *Székelykapu*
Szicsek Pálinkafőzde Kft.
Szicsek János *Erdély vadon termő gyümölcsjeinek “Szicsek” párlat válogatása*

(Tisztelettel és szeretettel gratulálok minden egyes kézművesnek, de külön öröm számomra, hogy a díjazottak között személyes ismerőseimet, barátaimat is látom, így külön gratulálok és további sok szép sikert kívánok Nepp Dénesnek, Deme Józsefné-nak, Fazakas Henriette-nak, Ferenczy Kristófnak, Kanyó Alfonzné-nak. A Szerk.)

Óvári János rétsági képzőművész műveiből rendszeresen szervezett tárlatot a Művelődési központ. Legutóbb 2010-ben. Bizony sok idő telt el azóta, és összeállt egy újabb kollekció, amit érdemes a közönség elé tárni.

2015. szeptember 11-én az intézmény Galériájában igen sokan összegyűltek a megnyitóra. Volt kollégák, pályatársak, barátok, érdeklődők. Valójában megtelt a túl nagy, nem mondható terem. A falakon sorakoznak a művek, és itt jegyzem meg, hogy az intézmény felújítási programjának részeként itt már új világítás szolgálta a képek megtekintésének minél teljesebb élményét.

A házigazda nevében Kelemen Ágnes köszöntötte a megjelenteket, majd Lengyelné Zsoldos Emőke hárfamuzsikája teremtett ünnepélyességet, és méltó hangulatot az alkalomhoz. Megnyitó beszédet Maczkay Zsaklin író mondott. Majd újabb muzsika, immár afféle háttérzeneként a művek megtekintéséhez. Gratulációk a szerzőnek, baráti köszöntések, beszélgetések, ahogyan az a kiállításoknál lenni szokott.

Első ránézésre - és a korábbi tudósításunkat fellapozva - is jól érzékelhető, hogy egészen más stílus és formavilág jelent meg a nézők előtt. Óvári János új festői korszakába érkezett, és az ebben az időszakban - gondolati körben, és stílusban - született művek kerültek most falra. Művészettörténeti elemzést mellőznénk, hiszen néhány fontos tény és elemző gondolat elhangzott a megnyitón, amely elolvasható alább.

Képeink - szinte hagyományosan - az ünnepélyes esemény pillanatait dokumentálják, de néhány reprodukció erejéig meg is mutatunk alkotásokat. Természetesen most is ízelítőként. A kiállítás október 5-ig tartott nyitva.

Szöveg, fotók: Girasek Károly

Maczkay Zsaklin megnyitóbeszéde:

Szeretettel köszöntöm Önöket Óvári János festőművész kiállítás-megnyitóján.

Önök közül bizonyára sokan régóta vártak már erre a kiállításra, hiszen a Rétságon élő és alkotó festőművésznek 2010. óta nem volt egyéni tárlata a városban.

Ez a mostani alkalom mindemellett azért is érdekes, mert az elmúlt öt év kiemelkedően fontos volt Óvári János szakmai fejlődésében, és ezzel párhuzamosan – ha használhatom ezt a kifejezést - státuszában is, hiszen 2012-ben felvételt nyert a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületébe, s ezáltal „hivatásos” festőművésszé avanszálódott. Aminek természetes folyományaként neve egyre gyakrabban bukkant fel a nívós szakmai seregszemléken: nagy, országos tárlatokon, katalógusokban, és szerepelt együtt a magyar kortárs művészek színe-javával.

A hivatalos státusz persze nem önmagában érvényes végcél, sokkal inkább egy folyamat eredménye és jelölője; egy kísérletezéssel teli út következménye, melynek során a művész festői világa mind kiforrtabbá, letisztultabbá vált. Mintha a művész mind biztosabb érzéssel talált volna rá saját hangjára és formanyelvére, melynek alapvonásai mindazonáltal már kezdeti alkotói korszakaiban is felfedezhetők.

A mai kiállításon a folyamat helyett már magát az eredményt láthatjuk: egy egységes, sokszínűségében is homogén alkotói világ produktumait. Azokra, akik régebből ismerik Óvári János munkáit, a most kiállított anyag valószínűleg a meglepetés és az újszerűség erejével hat; ami nem is csoda, hiszen ezek a festmények, bizonyos szempontból, valóban korszaknyitó alkotások a művész pályáján.

Óvári János festészetének megújulása ugyanakkor saját hagyományainak a megújítását jelentette, a közel öt évtizeddel ezelőtt lerakott alapok továbbépítését. Ezek az új képek ugyanis nem egyszerűen magukban

hordozzák a korábbi éveket meghatározó realista ábrázolásmód vonásait, de valójában abból nőttek ki, annak egyenes ágú következményei. Mintha csak a nézőpontok és a tárgyat megvilágító perspektívák változtak volna az évek alatt. A történetmesélés módja, miközben a történetek változatlanok maradtak; hogy – más-más hangnemben ugyan – de mindig ugyanarról meséljenek.

A természet lenyűgöző misztériumáról, a végtelen elemekről, az ember és a természet viszonyáról. Arról a kötődésről, mely Óvári János egész pályáját meghatározta, s rányomta bélyegét nemcsak témaválasztására, de szemlélet- és kifejezésmódjára is.

A természet – különösen a művész szívéhez legközelebb álló tájak, a rétsági dombok és dűlők, a környező erdők-mezők világa vagy az örök szerelemként, más-más vonásokkal szüntelen visszatérő víz, csak úgy, mint a saját kertjében felfedezett szépségek - fiatalkorától kezdve kimeríthetetlen ihletforrásként jelentek meg számára.

És jelennek meg a jelenben is – ám, ahogy utaltam rá – a tárgyak kifejezésmódja jelentős változáson ment keresztül az elmúlt öt-hat esztendőben. A változás a természetelvű vagy realista ábrázolásmódtól az elvonatkoztatás felé haladt, így festményeken a korábbiaknál nagyobb szerepet kapott a képzelet, a látott valóság elemeket szabadabban kezelő művészi látásmód.

A mai tematikus tárlat középpontjában a természet apró csodái és a természeti elemek állnak: gyökerek-fák, halvány áthallásokkal operáló virág – és egyéb növényrészletek. A nagy Egészből kivágott részletek: egy titokzatos makro világ elemei. A kiállításon legfőképpen sorozatokat látunk, melyek sokszor egymótívum különböző megfogalmazási lehetőségeit mutatják be, pl. ugyanannak a motívumnak más-más színekbe való öltöztetésével. A színekkel való játék több esetben megidézi az idő képzetét is, azt az érzést keltve, hogy a növénymotívumokat a napszakok és évszakok titokzatos színváltozása festette át a vásznan.

A makrofotókra emlékeztető, felnagyított növényrészleteket és organikus formákat megjelenítő, dekoratív festmények egy különleges, a valóság és a képzelet határmezsgyéjén fogant világot tárnak elénk. A fényképszerű pontossággal megfestett motívumokat olykor a természetes színeket felülíró színek kavalkád sodorja a képzelet világa felé, mint pl. az *Írisz* sorozat vagy akár az *Ahová lépek* esetében. E képek egyúttal annak bizonyosságai, hogy az elmúlt években nem csupán a formavilág változott, de színesebbé vált a művész palettája is, és friss, élénk, tiszta színek jelentek meg az újabb vásznan, a korábról megismert tompa, meleg földszínek és a vizek kékjének - szürkéjének gyöngyházfényű árnyalatai mellett.

E mai kiállítás reprezentatív mintája annak a fejlődési útnak – melyet Óvári János bejárt az elmúlt évek alatt, s melyek, úgy hiszem, egy teljesen új korszakot nyitottak a számára.

Szeretettel gratulálok a művésznek, és kívánok további, eredményes munkát, Önöknek pedig tartalmas perceket e képek között!

Megtisztult a Honti-szakadék

A Börzsöny keleti, Nógrád megyei részének egyik legkedveltebb turista-célpontja a honti szakadék. A látványos földtani képződményt a terület kezelője, a Duna-Ipoly Nemzeti Park nemrégiben uniós forrásokból megtisztította. A munkák befejezését követő, hétfő délelőtti ünnepségen megjelent Dr. Fazekas Sándor földművelésügyi miniszter is.

Hont mellett, a településnek csak a legszélét érintve, de a kis falu mindennapjait egyáltalán nem zavarva suhan el a 2-es számú főközlekedési út. Az aszfaltcsík túloldalán már a Börzsöny három-négyszáz méter magasra nyúló vonulatai terülnek el. Itt, a község Parassapuszta felé eső „bekötésével” szemközt, az üres, és egyre lepusztultabb képet mutató egykori ifjúsági tábor mellett kis földút vezet ahhoz a szurdokhoz, amely a természetvédelmi térképeken a „honti szakadék” nevet viseli.

A projektzáró, átadó ünnepség kezdetére a pénteki-szombati kitarató esőzést követően némi sármentesítést végeztek a nemzeti park munkatársai, így fűrészpor-szerű anyaggal borított „burkolaton” sétálhattunk be mintegy száz métert a rendezvény helyszínére, a szakadék szájához. Itt állították fel azt a kis emelvényt, amelyen először Fűri András, a Duna-Ipoly Nemzeti Park igazgatója mondott néhány szót a beruházásról. Megtudhattuk, hogy az élettelen természeti értékek védelmére kiírt pályázaton elnyert 220 millió forintos összeg egy részéből, mintegy 20 millió forintos költséggel sikerült rendbe tenni a honti szakadékot és környékét. Elsősorban a veszélymentesítésre, a korhadt ágak és fatörzsek eltávolítására törekedtek, biztonságos tanösvényt alakítottak ki, és a túlbujánzó, nem hasznos növényeket kiirtották. Ezzel együtt a Gerecsében, a Pilisben és a Vértesben is akadt sok munka, többek között barlangok bejáratát szélesítették és tisztították, denevér-élőhelyeket részesítettek védelemben.

Balla Mihály országgyűlési képviselő, mint maga is lelkes túrázó, örömét fejezte ki, hogy a közelmúltban, a nyugat-nógrádi térségben mennyi sok látványosság, turisztikai célpont újult és szépült meg, beleérte a bakancsos – a vadász útvonalakat és a hitéleti zarándokhelyeket. Ez is mutatja, mennyire fontos manapság a természetvédelem, és reméli, az iskolás korosztályból is minél többen keresik fel a honti szakadékot, és páratlan élményt nyújtó társait, akár egyénileg, akár szervezett kirándulások keretében.

Dr. Fazekas Sándor földművelésügyi miniszter előljáróban kitért arra, hogy ő maga egyetlen egyszer járt errefelé, és alföldi emberként roppant nehezen igazodott el a vadregényes hegyi ösvényeken, de a látvány, ami fogadta, fenségesnek bizonyult. Hozzátette, kiemelt feladat minden magyar ember számára, hogy a természeti értékeket védje, a teljes Kárpát-medencében, határokon innen és túl. A kormányzati politika tevékeny részeseleme ez a szakterület, amit mutat, hogy újabb 46 milliárd forinttal támogatják a Környezetvédelmi Alapot, amiből az élettelen természeti értékekre is 3 milliárd jut. A tárca vezetője hangsúlyozta: a Börzsönyben is akad még számos hely, amely megújításra, rendbehozásra, megszépítésre vár, jó helyre kerülnek tehát ezek az összegek, és a fő cél, hogy hazánk környezet – és természetvédelmében is minél inkább huszonegyedik századi, korszerű állapotok uralkodjanak.

A beszédek követően a látogatók elindultak a tanösvényen, és személyesen is meggyőződtek arról, milyen módon újult meg a honti szakadék turistalátványossága.

Szöveg: Hegedűs Henrik, Fotó: Sztranyovszky Béla (*Ipoly Menti Panoráma*)

Befőttet és szörpöt készítettek a nagycsaládosoknak a kisnyugdíjasok

A Tápláló Szeretet program keretében csaknem 1200 üveg házi készítésű befőttet, szörpöt, savanyúságot adtak át nógrádi nyugdíjasok csütörtökön, október 01-én a Nagycsaládosok Országos Egyesületének (NOE).

Herczegh Anita, Áder János köztársasági elnök felesége is részt vett a Nógrád községben tartott átadási ünnepségen. Köszönetet mondott a programban részt vevő nyugdíjas kluboknak, egyesületeknek azért, hogy példát mutatnak emberségből, odafigyelésből, szeretetből, és mint a múlt évben, most is 200 kilogramm cukrot ajándékozott.

Herczegh Anita úgy fogalmazott, hogy a legjobb dolgokat nem világrengető tettekben kell keresni, hanem abban, amikor konkrét emberekkel teszünk kézzelfogható jót.

A Nógrádi Napraforgó Hagyományőrző és Szociális Egyesület 2008-ban indította el a Tápláló Szeretet programot, amelyet az Európai Unió azóta a jó gyakorlatot megvalósító programok közé sorolt - mondta Nyilas Kálmánné elnök.

Az egyesület tagjai a gazdasági válság idején fogalmazták meg, hogy lehetőségeik szerint, kertjeik termését feldolgozva, segíteni akarnak a rászoruló családoknak. A program - amelyben döntően kisnyugdíjasok vesznek részt - a nyugat-nógrádi térség közös programjává, közös eredményévé vált, indulásától kezdve a nyugdíjasok 6255 üvegni ajándékot készítettek el.

Idén az adomány elkészítésén nyolc településről - Nógrád, Horpács, Rétság, Kétdobony, Drégelypalánk, Tolmács, Diósjenő, Szátok - 160-an dolgoztak, és savanyúságból, lecsóból, lekvárból, szörpből, befőttből, paradicsomléből vagy sózott zöldségből és padlizsánkrémből 1195 üveggel készítettek el.

Az adományt ebben az évben a budapesti Szent Lőrinc Nagycsaládosok Egyesülete és a X. kerületi Óhegyi Nagycsaládosok Csoportja kapja.

Székely Hajnalka, a NOE elnöke azt hangsúlyozta, hogy a termékek elkészítése a helyi közösséget is erősíti, és új közösségeket is teremt.

Nyilas Kálmánné az ünnepségen arról is beszélt, hogy az Alföldön is csatlakoztak a Tápláló Szeretet programhoz. A Kecskeméthez tartozó hetényegyházi Naplemente idősek klubja és Nyitnikék nyugdíjas klub, valamint a városföldi Napsugár Nyugdíjas Klub tagjai összesen 425 üveg finomságot készítettek el, és adták át szeptemberben hetényegyházi, városföldi és kecskeméti nagycsaládosoknak.

Szöveg: nol.hu Fotók: Karaffa Gyula

A közös éneklés pillanatai az átadón

Nyilas Mihályné és Herczeg Anita az adományozókkal

A roskadásig megpakolt asztalok

Herczeg Anita riportot ad az Ipoly Televíziónak

Szeretettel készítették... és adták

PROGRAMAJÁNLÓ

MEGHÍVÓ

A Katona Lajos Városi Könyvtár
szeretettel meghívja Önt, családtagjait,
barátait
a Könyvtár Galériába

2015. október 8-án, csütörtökön
17 órakor

Juhász András

fafaragó

Évgyűrűim

című kiállításának megnyitójára

A kiállítást megnyitja és
közreműködik a család

A kiállítás megtekinthető a könyvtár
nyitvatartási idejében 2015. november 3-ig.
Katona Lajos Városi Könyvtár, Galéria
(2600 Vác, Budapesti főút 37.)

Meghívó

Nógrády Andor

festőművész kiállítására

Tisztelettel meghívjuk

2015. október 8-án, csütörtökön, 17⁰⁰ órára

a Városi Művelődési Központ és Könyvtár galériájába

Nógrády Andor

festőművész kiállításának megnyitására

valamint

„Magyar népballadák és románcok”

című válogatáskötetének bemutatójára

A tárlatot megnyitja:

Fábiánné Nógrády Ildikó

a Rétsági Tűzzománc Kör vezetője

Közreműködnek:

Keresztes Nagy Árpád

kobzos énekmondó

Ladányi Ferenc

népzeneész

Simon Katalin

népdalénekes

Szábely Zsolt

vers

A kiállítás megtekinthető:

2015. november 2-ig

KEDD ESTI BESZÉLGETÉSEK

PROGRAMSOROZATUNK KÖVETKEZŐ RENDEZVÉNYE

2015. október 9-én lesz

HELYSZÍN

**ALSÓSZTREGOVA
MADÁCH-KASTÉLY**

Csatlakozunk Madách Imre halálának 151. évfordulójára rendezett emlékműsorhoz és megtekintjük a tavaly átadott nagyon színvonalas állandó kiállítást

A rendezvényre 11 órakor indulunk kisbusszal, kb. 18 órakor érünk haza

Aki részt kíván venni a programon, minél előbb jelentkezzen, mert a férőhelyek száma korlátozott, túljelentkezés esetén személyautóról is kell gondoskodni.

Kelemen Istvánné, 06-30-4910789

Pál József Konferencia

Lélependítők

2015. október 16.

a Salgótarjáni Ifjúsági Tanácsadó Iroda konferenciatermében
(Apolló Centrum, Salgótarján, Erzsébet tér 4.)

Program:

- 10.00–10.20 Salgótarján régi temetőjében, Pál József sírjánál
emlékbeszéd (Handó Péter) és koszorúzás
- 10.20–10.50 Átvonulás a konferencia helyszínére
- 10.50–11.00 Pál József-versek
Patakiné Kerner Edit és
Sándor Zoltán tolmácsolásában
- 11.00–11.10 A konferencia megnyitása
Köszöntő: Gyetvainé Szorcsik Angéla,
a Lélependítők Társasága elnöke
Megnyitóbeszéd: Dóra Ottó,
Salgótarján Megyei Jogú Város polgármestere
- 11.10–11.20 Handó Péter: A létezés időbelisége – Pál József életútja
- 11.20–11.35 Dukay Nagy Ádám: Tanítvány a mesterről
- 11.35–11.50 Csongrády Béla: Művészet és közélet
- 11.50–12.00 Körössi P. József: Az élet(é)ben is hiányzó ember
- 12.00–12.15 Hozzászólások és kávészünet
- 12.15–12.30 Mizser Attila: „A befejezettség mámore tart még.”
Laczkó Pál: Szalmakomiszár
- 12.30–12.45 Nagy Csilla: Egy épület konstrukciója.
Kiscseri Mihály: Panelrés
- 12.45–13.00 Grécsi-Zsoldos Enikő: Pál József
nyelvhasználata
- 13.00–13.10 Madár János: Tokaji találkozások
- 13.10–14.00 Hozzászólások és ebédszünet
- 14.00–14.15 Németh Péter Mikola: Egy kapcsolat, két életút –
Kassák Lajos és Pál József
- 14.15–14.30 Kovács Bodor Sándor: Látni, amit más nem
- 14.30–14.45 Földi Péter: Pál József kötődése a képzőművészethez
- 14.45–15.00 Hozzászólások és kávészünet
- 15.00–15.15 Praznovszky Mihály: Madách- és
Mikszáth-interpretáció Pál Józsefnél
- 15.15–15.30 Miklóssy Endre: A gondolkodó ember
- 15.30–15.45 Hozzászólások és kávészünet
- 15.45–16.30 Kerekasztal-beszélgetés Pál József munkásságáról
- 16.30–16.45 Szakmai összegzés és a konferencia zárása

Együttműködő partnerek:

Balassi Bálint Asztaltársaság
Pál József Alkotói Kör

Támogatók:

Nemzeti Kulturális Alap

Salgótarján Megyei Jogú Város Önkormányzata

A nagyoroszi Nyitott Műhely Galéria ajánlata

A

Nyitott Műhely Galéria

szeretettel várja az érdeklődőket

a

Nagyoroszi, Petőfi út 19. szám alatt

Ajánlatunk:

- Bőrös gépek bemutatója
- A bőrműves szakma múltja (vetített-képes bemutató)
- Különféle bőrös foglalkozások (vetített-képes bemutató)
- Elő bőrműves-munka bemutató
- Bőrös kézműves foglalkozások csoportoknak (30 főig)
- Önköltséges bőrműves tanfolyam szervezése és lebonyolítása

Kulturális programok:

- könyvbemutatók
- a Börzsönyi Helikon lapszám-bemutatói
- helytörténeti előadások
- képzőművészeti és kézműves kiállítások
- figyelemre érdemes emberek bemutatkozásai
- filmklub
- házi koncertek

Minden szerdán 18 órakor bőrös kézműves foglalkozás.

Araink:

- Műhelylátogatás csoportoknak (5 fő fölött): 1500 Ft/óra (5 fő alatt becsületkassza)
Beletartozik a gépek bemutatása, és érdeklődés szerint bármelyik vetített-képes előadás. (Minden további megkezdett óra plusz 1000 Ft.)
- Kézműves foglalkozások: 500 Ft/fő
Bőrészer, nyaklánc, karkötő, kulcstartó stb. elkészítése különféle technikákkal. A tárgyakat természetesen a készítője hazaviszi, hiszen az a saját munkája!
- Bőrműves tanfolyamok: egyéni igények felmérése után alakítjuk ki a mindkét fél számára elfogadható tarifát.
- Kulturális programok: ingyenesen látogathatók!!
(Adományokat persze szívesen fogadunk.)

Elérhetőségeink:

- 2645 Nagyoroszi, Petőfi út 19.
- karaffagye@gmail.com
- 0630-383-5385

Látogatása előtt feltétlenül egyeztessen vagy telefonon, vagy emailban!!
Egyébként bármikor becsöngethetnek!

KÖNYVAJÁNLÓ

A NapKút Kiadónál megjelent Németh Péter Mykola **Talán** című, 77+ 33 „magyar” haikut tartalmazó kötete, Baksai József grafikáival. A költőtől megszokott mély, „magvas” gondolatokat tartalmazó kötetet szeptember 15-én, kedden, 17 órakor a budapesti Írók Boltjában (Andrássy út 45) mutatja be Tarján Tamás.

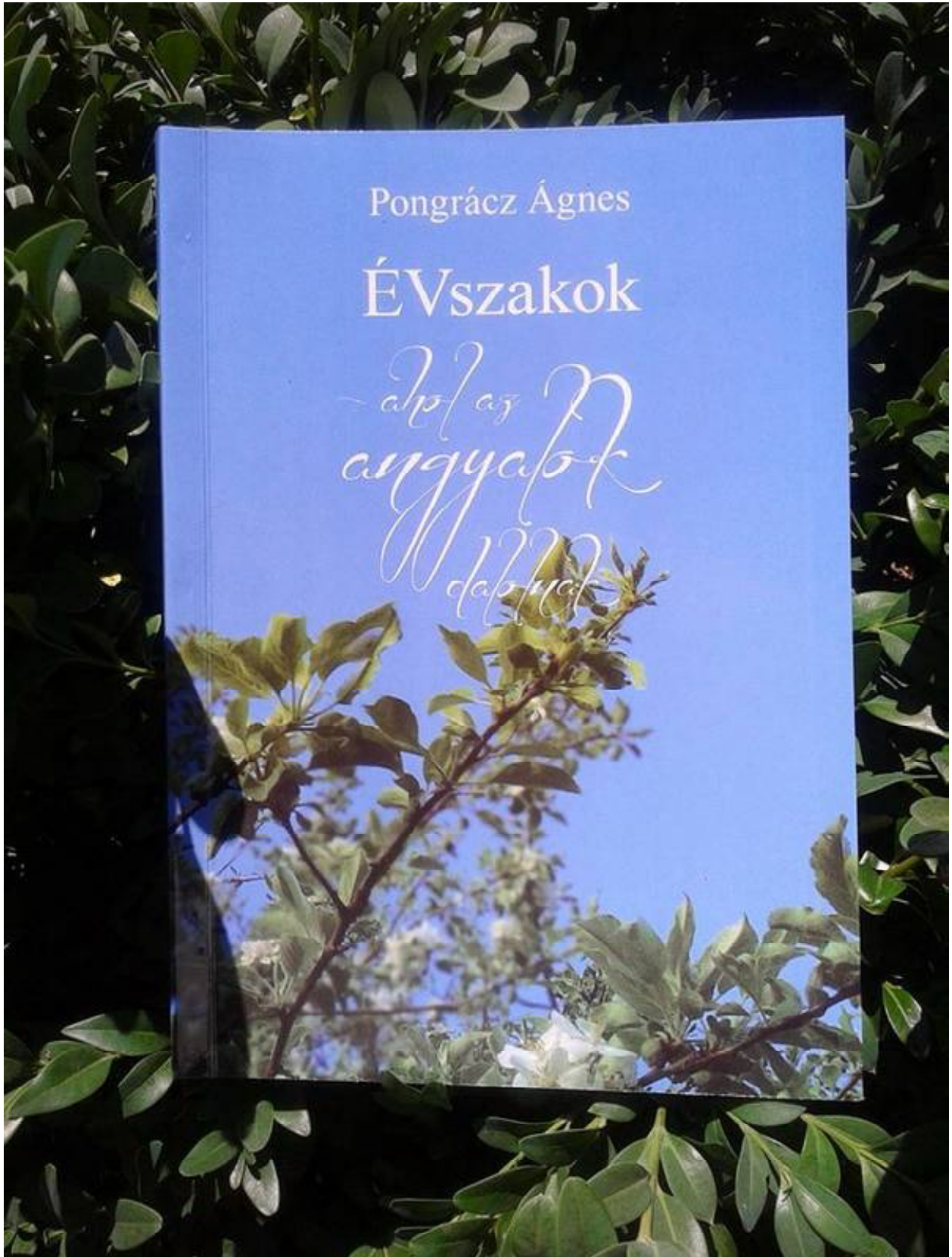

„A haiku egy kicsiny ujj, de a Holdra mutat.”

Németh Péter Mykola élő avantgárd kísérleteivel, összművészeti érettségivel a kortárs magyar irodalomban, az Ekszpanzióban, és ebben a kötetben is a haiku jövőgondolatára Allen Ginsberget idézi. De miért is? Minden bizonnyal azért, mert a haiku műfaja többek között a beat-nemzedék közvetítésével Amerikából az óceánon át érkezett meg az európai kontinensre, s nem közvetlenül a Japán szigetekről, ahogy gondolhatnánk. Ezért nem véletlenül választotta a költő Talán... című haiku kötetet motívúul az ambivalensen globalizálódó világunkat kritikusan jellemző Ginsberg-i megállapításra, miszerint: „Csak az absztrakt haiku képes megtennetni a misztériumot, miközben vaskemény költészettel kalapál vissza a sorokba”. Miről is beszél itt Ginsberg? Feltehetően a szabad verseselésben a lírai kifejezésformák összefüggésében arra a kétirányú mozgásra gondol, amit az impresszió, és a szecesszió látványa, hangulata két a mai európai haikuban: a Descartes-i logikával, a tudományosság racionalizmusával felelve, ugyanakkor az arisztotelészi metafizikájára: „mi van a természet mögött” kérdésre alapozva, az impresszionizmus természetelő logikájára építve.

A plein-air, a valóság közvetlen leképezésének vágya munkál ugyanis minden jó haikuban, egészen az absztrakcióig. Egyrésztől úgy, miként a költő Szinyei Merse Pál, Csontváry Kosztka Tivadar, Egry József és Szőnyi István festményeire hangolt haikukban. Másrésztől, a szecesszió: a valóságtól való elvonatkoztatás, a társadalomból való kivonulás, a szilizálás, a japán haikura való irodalmi utalás, erős ornamentika élteit korunk háromsorosait, „háromkáié”, „körömverséit”, ahogy ezt Mykola haiku füzetében is megtapasztalhatjuk, olvashatjuk. A harmadik évezred narthexében, ebben a sokirányú asszociációs térben „lélekigrik”, pulzál a magyar haiku, a japán: Matsuo Basó, Busson, Issza, Maszaka Siki és mások költészete nyomán, ibletetten, szabadon. Németh Péter Mykola haiku-költészete válassza a magyar epigramma költészetünkkel rokon, moraszámláló, 5-7-5 szótag-számú verseselési formára, arra az életérzésre, amit a valóság színein a teljesség, a szépség, a harmónia keresése motívál. Menekülés ez az európai létromlásból a távoli és titokzatos keleti filozófiák, a zen-buddhizmus, a taoizmus irányába, miközben halandóságunkban az örökkelvalóságot kutatjuk, hiszen kozmikus lény az ember, a természet elődegenkéntelen része, most és mindörökké.

A Jobbágy Károly Alapítvány támogatásával megjelent Pongrácz-Danielisz Ágnes *Évszakok – ahol az angyalok dalolnak* című verseskötete. A 176 oldalas kötetben a költő régebbi versei tematikusan hónapokra, az újabbak évekre vannak „bontva”, összegyűjtve. Ajánlom a kötetet mindazoknak, akik a női lélek finom, sokszor kritikus világlátására, a szülőföld szeretetére kíváncsiak.

Megjelent **Gömör Katalin** versekötve - amiben válogatott versei és festményeinek képei szerepelnek - lapunk szerzőjének, Borsi Istvánnak előszavával. A könyv megvásárolható lapunkon keresztül is a Szerzőtől.

Gömör Katalin

*Válogatott
versei*

1984-2014

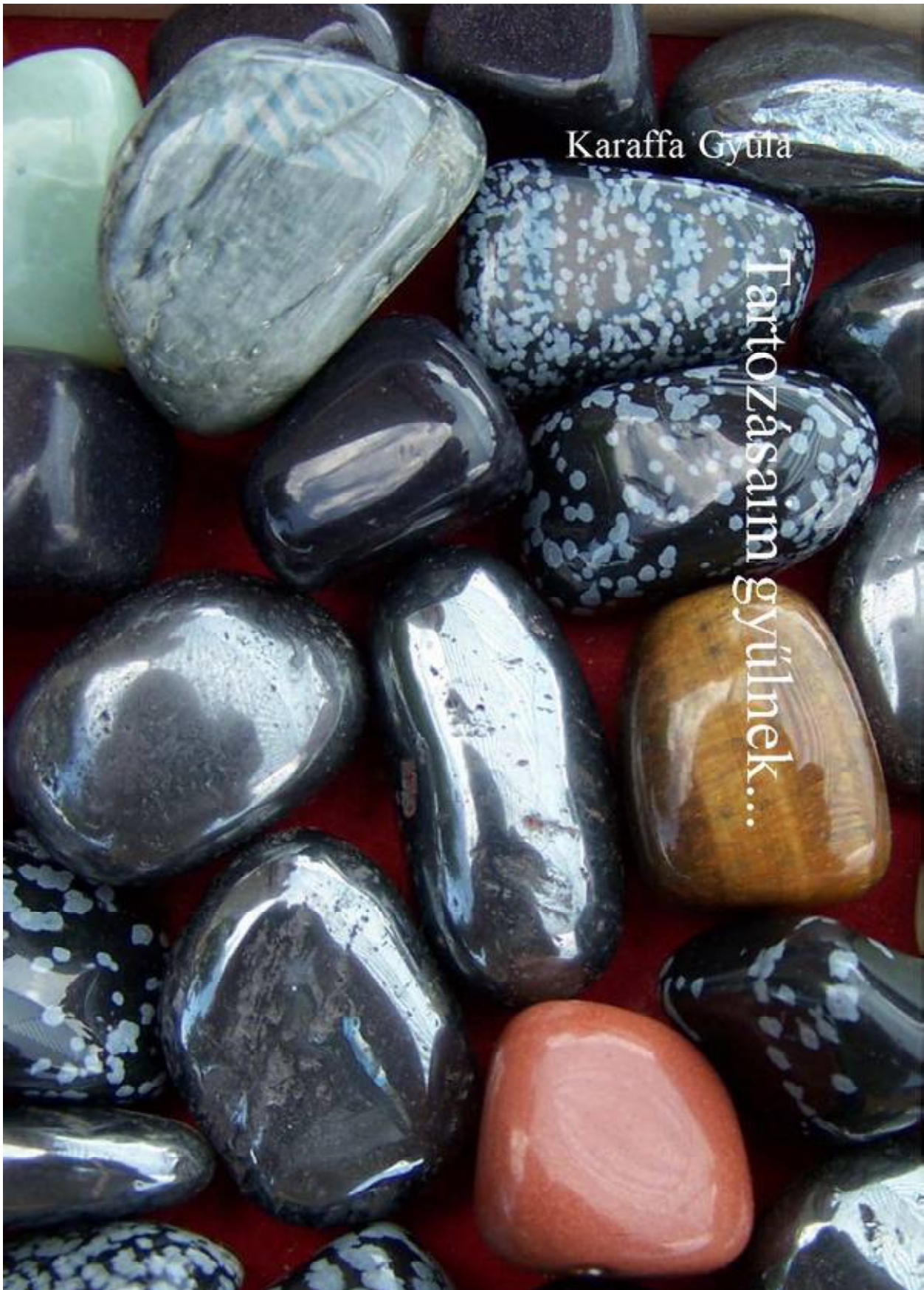
Megjelent **H. Túri Klára** új könyve, amiben legújabb versei és prózaversei szerepelnek. A könyv megvásárolható lapunkon keresztül is a Szerzőtől.

H. Túri Klára

Versek és prózaversek

Tartozásaim gyűlnek... címmel jelent meg Karaffa Gyula második verseskötete, ami megvásárolható a karaffagy@ gmail.com címen. A Szerk.

E havi számunk szerzői:

Börzsönyi Erika (Pásztó) Budapest író, költő
Csáky Károly mkl. (Kelenye, 1950) Ipolyság, helytörténész, költő, tanár, néprajzkutató
Debreczeny György (Budapest, 1958) Budapest, könyvtáros, költő
Dobrosi Andrea(Budapest, 1970) Budapest, költő, szerkesztő
Elbert Anita ( ) Veszprém, tanár, író, költő
Girasek Károly (1949 Kiskunfélegyháza) Rétság, lapunk webmestere
Horváth Ödön (Budapest, 1938) Kismaros, költő
Hörömpő Gergely (Kisvác, 1945 - Kisvác, 2007) református lelkész, költő
Ketykó István (Szügy, 1946) Verőce, nyugdíjas köztisztviselő, költő
Kerekes Tamás(Budapest, 1957) Kisecset, író
Kiss-Simon Miklós ( ) Baglyasalja, író, költő
dr. Koczó József(Perőcsény, 1950) Vámosmikola, helytörténész, ny. iskolaigazgató
Kovács T. István (Füzesgyarmat, 1935) Vác, újságíró, író
Kő-Szabó Imre (Orosháza, 1936) Vác, író
Maruzs Éva (Körmend, 1945) Salgótarján, író, babakészítő
Molnár József (Vác, 1961) Vác, költő, mozdonyvezető
Petrozsényi Nagy Pál (Kolozsvár, 1942) Kecskemét, tanár, író
Pribojszky Mátyás (Okány, 1931- Tata, 2014) citera-tanár, zenész, író
B. Tóth Klára (Budapest, 1955) Budapest, költő, restaurátor
Tóth Imre (Zalaegerszeg, 1966) Zalaegerszeg, költő, könyvtáros, lapszerkesztő
H. Turi Klára (Győr, 1939) Tata, író, költő
Szávai Attila (Vác, 1978) Vác, író, újságíró
Székács László (Budapest, 1946) Budapest, nyugdíjas mérnök, költő
Vasi Ferenc Zoltán (Tata, 1966) Tata, költő
Vasi Szabó János (Szombathely, 1965) Szombathely, író, költő, kertész
Végh Tamás (Gödöllő, 1960) Isaszeg, költő, nyomdász

Impresszum:**Alapító-szerkesztő:****Karaffa Gyula****Helytörténet:****Végh József mkl.****Képzőművészet:****Konczili Éva****Szerkesztőség címe:****2645. Nagyoroszi, Petőfi út 19****Telefon:****+3630-383-5385****Email cím:****karaffagy@ gmail.com****Weblapok:****www.karaffamese.freewb.hu****www.karaffagy.freewb.hu****www.karaffaboros.freewb.hu****www.retsag.net****Terjesztés: kizárólag ingyenesen letölthető PDF formátumban.**

Internetes lapunkra is vonatkoznak a szerzői jog védelmének szabályai, ezért a Börzsönyi Helikonban megjelent bármilyen anyag más felületen, lapban való felhasználásához az érintett Szerző előzetes engedélye szükséges!

A Börzsönyi Helikon 2012. március 27.-től tagja az Ipoly Eurorégió Határon ÁtnyúlóEgyüttműködés egyesületének.

Óvári János: Iris IV. Venus (részlet, olaj vászon)